

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΕΝΙΑΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΕ ΕΥΡΩ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010

EZB EKT EKP

ΕΒΔΟΜΗ
ΕΚΘΕΣΗ
ΠΡΟΟΔΟΥ

ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ
ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Το 2010
σε όλες τις εκδόσεις
της ΕΚΤ
απεικονίζεται
λεπτομέρεια από το
τραπεζογραμμάτιο
των 500 ευρώ.

ΕΝΙΑΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ
ΣΕ ΕΥΡΩ
ΕΒΔΟΜΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ
ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010

© Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2010

Διεύθυνση

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Germany

Ταχυδρομική θυρίδα

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Germany

Τηλέφωνο

+49 69 1344 0

Δικτυακός τόπος

<http://www.ecb.europa.eu>

Φαξ

+49 69 1344 6000

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς σκοπούς εφόσον αναφέρεται η πηγή.

ISSN 1725-6445 (ηλεκτρονική μορφή)

ISBN 978-92-899-0782-8 (ηλεκτρονική μορφή)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5	4.2 Υλοποίηση μέτρων ασφαλείας από τον κλάδο	42
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9	4.3 Μετάπτωση από τις κάρτες πληρωμών με «μαγνητική λωρίδα» στις κάρτες πληρωμών με «μικροεπεξεργαστή (chip) EMV»	43
Ο SEPA ΣΕ ΕΝΑ ΓΕΝΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	11	5 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ	44
Ο SEPA ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ	17	5.1 Συμμόρφωση των υποδομών με τον SEPA	45
1 ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ SEPA ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ SEPA	17	5.2 Διαλειτουργικότητα σε επίπεδο λειτουργίας και τεχνικό επίπεδο	47
1.1 Μεταφορές πίστωσης SEPA	17	5.3 Ενοποίηση στον τομέα των υποδομών για τις πληρωμές μικρής αξίας	48
1.2 Άμεσες χρεώσεις SEPA	19	6 ΜΕΤΑΠΤΩΣΗ ΣΤΟΝ SEPA	49
1.3 Απαιτήσεις για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών βασισμένων στα σχήματα SCT και SDD	22	6.1 Επισκόπηση των οροσίων του SEPA για το 2009 και το 2010	49
2 ΚΑΡΤΕΣ	26	6.2 Νέα ορόσημα του SEPA από το τέταρτο τρίμηνο του 2010 και μέχρι το τέλος του 2013	50
2.1 Πρόσθετα ευρωπαϊκά σχήματα καρτών	26	6.3 Οι προσδοκίες του Ευρωσυστήματος για τον SEPA	51
2.2 Διαχωρισμός των σχημάτων καρτών από τους παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας	28	6.4 Κανονισμός για την καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης στον SEPA	51
2.3 Συμμόρφωση των σχημάτων καρτών με τον SEPA	31	7 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΤΟΝ SEPA	52
2.4 Δημιουργία πλαισίου για την επεξεργασία συναλλαγών με κάρτα	32	7.1 Συμβούλιο SEPA	53
2.5 Τυποποίηση καρτών	32	7.2 Συμμετοχή των τελικών χρηστών στις εθνικές συντονιστικές επιτροπές για τον SEPA	54
3 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ: eSEPA	34	7.3 Διακυβέρνηση του EPC	54
3.1 Περιγραφή ηλεκτρονικών πληρωμών σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online» πληρωμών) και πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας	34	7.4 Πληροφόρηση για τον SEPA	55
3.2 Ανάπτυξη ηλεκτρονικών πληρωμών σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online» πληρωμών)	36	8 ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΝ SEPA	56
3.3 Ανάπτυξη πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας	39	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	59
4 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ	40		
4.1 Δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού για την ασφάλεια των πληρωμών μικρής αξίας	41		

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Ευρωσύστημα έχει στηρίξει ένθερμα τη δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro Payments Area – SEPA). Από τη δημοσίευση της έκτης έκθεσης προόδου για τον SEPA τον Νοέμβριο του 2008 επιτεύχθηκαν αρκετά σημαντικά ορόσημα. Ωστόσο, υπάρχουν και τομείς στους οποίους οι εξελίξεις δεν ήταν ικανοποιητικές. Η ανάλυση και οι κατευθύνσεις εκ μέρους του Ευρωσυστήματος έχουν συνοπτικά ως εξής:

I ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ SEPA ΚΑΙ ΑΜΕΣΣΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ SEPA

Το Ευρωσύστημα εκτιμά ως θετικά τα αποτελέσματα που επέτυχε ο ευρωπαϊκός τραπεζικός κλάδος στην ανάπτυξη των σχημάτων μεταφορών πίστωσης SEPA (SEPA Credit Transfer – SCT) και άμεσων χρεώσεων SEPA (SEPA Direct Debit – SDD) υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (European Payments Council – EPC). Η έναρξη λειτουργίας του σχήματος SDD τον Νοέμβριο του 2009, όταν έγινε για πρώτη φορά δυνατή η διενέργεια διασυνοριακών άμεσων χρεώσεων, μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό επίτευγμα.

Ταυτόχρονα, η βραδύτερη του αναμενόμενου μετάπτωση στον SEPA υποδηλώνει ότι η *προσχώρηση στους κανονισμούς SEPA και η προσβασιμότητα δεν αρκούν για να διασφαλίσουν την έγκαιρη μετάπτωση*. Υπογραμμίζει την ανάγκη να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση όλων των ομάδων χρηστών σε ζητήματα SEPA και να δοθεί εκ μέρους των φορέων με υψηλό όγκο πληρωμών (δηλαδή, εταιρειών και φορέων δημόσιας διοίκησης) *μεγαλύτερη προτεραιότητα στον SEPA*. *Ελκυστικές υπηρεσίες βασισμένες στα σχήματα SCT και SDD*, οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές ανάγκες των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, *θα πρέπει να καταστούν διαθέσιμες στους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών*. Το *μακροπρόθεσμο επιχειρηματικό μοντέλο για το σχήμα SDD* χρειάζεται ακόμη να διαμορφωθεί.

Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι τα σχήματα SCT και SDD θα αποτελέσουν τα σχήματα που

θα χρησιμοποιούνται για τις πληρωμές σε ευρώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Μετά την καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης στον SEPA, θα έχουν αντικαταστήσει τα προϋπάρχοντα εθνικά σχήματα μεταφορών πίστωσης και άμεσων χρεώσεων για τις πληρωμές σε ευρώ.

2 ΚΑΡΤΕΣ

Η πρόοδος στη δημιουργία ενός πρόσθετου ευρωπαϊκού σχήματος καρτών υπήρξε σημαντικά βραδύτερη από την προσδοκώμενη. Παρά το γεγονός αυτό, εξακολουθεί να ισχύει το σκεπτικό στο οποίο βασίστηκε το αίτημα του Ευρωσυστήματος για τη δημιουργία ενός πρόσθετου ευρωπαϊκού σχήματος καρτών ως στοιχείου απαραίτητου για την πραγματοποίηση μιας ανταγωνιστικής αγοράς καρτών στον SEPA. Το Ευρωσύστημα συνεχίζει επίσης να παρακολουθεί τις τρεις πρωτοβουλίες που δραστηριοποιούνται στην αγορά, παρέχοντας καθοδήγηση όταν χρειάζεται.

Πέραν των δεσμεύσεων που ανέλαβαν οι εταιρείες MasterCard και Visa Europe αναφορικά με τις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες (Multilateral Interchange Fee – MIF), για το ζήτημα της MIF κρίνεται αναγκαία η παροχή εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περαιτέρω καθοδήγησης, η οποία θα μπορούσε ως έσχατη λύση να λάβει τη μορφή κανονισμού. Ωστόσο, θα πρέπει επίσης να εξαλειφθούν και άλλα σημαντικά εμπόδια που υπάρχουν στον SEPA για τις κάρτες, ιδίως όσον αφορά τον διαχωρισμό της διαχείρισης του συστήματος από τους παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας και τη δημιουργία διαλειτουργικότητας μεταξύ παρόχων ανεξαρτήτως συστήματος. Η αρχή του διαχωρισμού θα πρέπει ιδανικά να εφαρμόζεται σε επίπεδο διοίκησης. Για να επιτραπεί η διαλειτουργικότητα μεταξύ παρόχων υπηρεσιών επεξεργασίας ανεξαρτήτως συστήματος, το EPC καλείται να τηρήσει την απόφασή του, την οποία έλαβε τον Δεκέμβριο του 2009, να επικαιροποιήσει το πλαίσιο για τα πανευρωπαϊκά αυτοματοποιημένα συστήματα εκκαθάρισης και τον μηχανισμό εκκαθάρισης και διακανονισμού (Πλαίσιο PE-ACH/CSM) και να τροποποιήσει ανάλογα το Πλαίσιο SEPA για τις κάρτες.

Ταυτόχρονα, το Ευρωσύστημα παρατήρησε πρόοδο στην τυποποίηση των καρτών, η οποία αποτελεί βασικό παράγοντα των διαφόρων σεναρίων που αφορούν τα επόμενα βήματα σχετικά με τον SEPA για τις κάρτες. Για να μπορέσει να ανταποκριθεί με επιτυχία στις απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων μερών, είναι απολύτως αναγκαίο ο ευρωπαϊκός κλάδος πληρωμών να συμμετέχει άμεσα και συντονισμένα στους διεθνείς φορείς τυποποίησης καρτών, εκπροσωπούμενος ιδανικά από το EPC. Ειδικότερα, το Ευρωσύστημα εξακολουθεί να αναμένει συγκεκριμένες προτάσεις για την πιο ενεργή συμμετοχή του EPC στον οργανισμό EMVCo και στο Συμβούλιο PCI SSC.

Επιπλέον, το αργότερο μέχρι το τέλος του 2013 θα πρέπει να είναι δυνατή η χορήγηση αδειών για ολόκληρο τον SEPA, δηλαδή οι συνεργαζόμενοι φορείς (licensees) έκδοσης καρτών ή/και αποδοχής συναλλαγών με κάρτα δεν θα πρέπει πλέον να περιορίζονται σε μεμονωμένες χώρες ή περιοχές αλλά θα επιτρέπεται να δραστηριοποιούνται σε ολόκληρο τον SEPA. Όσον αφορά την πιστοποίηση ασφάλειας για τις κάρτες και τα τερματικά, το Ευρωσύστημα αναμένει ότι για τον SEPA θα αναπτυχθεί μόνιμη δομή διακυβέρνησης και ότι τα μέλη του EPC και του Κοινού Σχήματος Έγκρισης (Common Approval Scheme – CAS) θα συμφωνήσουν σε συγκεκριμένες προτάσεις.

3 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ: eSEPA

Με βάση την ισχυρή ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, την αντίστοιχη ανάπτυξη των πληρωμών σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online» πληρωμών) και τις εντεινόμενες ανησυχίες για τη σημαντική αύξηση των κρουσμάτων απάτης που αφορούν πληρωμές με κάρτα μέσω του διαδικτύου, το Ευρωσύστημα θεωρεί ότι υπάρχει ουσιαστική ανάγκη να παρέχονται σε ολόκληρο τον SEPA ασφαλείς και αποτελεσματικές λύσεις «online» πληρωμών. Μολονότι οι μακροπρόθεσμοι στόχοι του EPC για τις ηλεκτρονικές πληρωμές είναι σύμφωνοι με τις προσδοκίες του Ευρωσυστήματος, η βραδεία

πρόοδος που το EPC έχει σημειώσει στον τομέα αυτό μέχρι σήμερα είναι απογοητευτική. Προς το παρόν, η πλέον υποσχόμενη πρωτοβουλία είναι ο στόχος των τριών κορυφαίων σχημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών (eps, iDEAL, giropay), τα οποία βασίζονται σε «online» τραπεζικές συναλλαγές, να διεξαγάγουν άσκηση διαλειτουργικότητας προς «απόδειξη της βασικής ιδέας», χρησιμοποιώντας ως αφετηρία το έργο του EPC στον τομέα των ηλεκτρονικών πληρωμών. Το Ευρωσύστημα στηρίζει αυτή την άσκηση και τους στόχους των τριών σχημάτων, αναμένει δε ότι τα τρία αυτά σχήματα θα είναι ανοικτά σε αιτήματα εκ μέρους άλλων κοινοτήτων/σχημάτων που θα επιθυμούσαν να συμμετάσχουν. Το Ευρωσύστημα ενθαρρύνει σθεναρά τον τραπεζικό κλάδο να συμμετέχει σε αυτό τον τομέα δραστηριοτήτων, παρέχοντας λύσεις «online» ηλεκτρονικών πληρωμών για ολόκληρο τον SEPA.

Το θέμα των πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας εξακολουθεί να βρίσκεται σε αρχικό στάδιο. Ο μεγάλος αριθμός των ενδιαφερόμενων μερών που πρόκειται να συμμετάσχουν καθιστά πιο πολύπλοκη την ανάπτυξη διαδεδομένων λύσεων για αυτού του είδους τις πληρωμές. Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι το αργότερο μέχρι τα μέσα του 2012 θα έχει ολοκληρωθεί το θεωρητικό έργο του EPC και ότι θα έχει αρχίσει η παροχή προς τους πελάτες σχετικών υπηρεσιών για ολόκληρο τον SEPA.

4 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ

Η ασφάλεια των πληρωμών μικρής αξίας αποτελεί βασικό ζήτημα για την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στον SEPA. Η προσέγγιση του κινδύνου από μεμονωμένες τράπεζες μπορεί να είναι ανεπαρκής για την επίτευξη του επιπέδου ασφάλειας που απαιτείται σε επίπεδο κλάδου συνολικά, επειδή τα αποδεκτά επίπεδα εμπορικού κινδύνου πιθανόν να διαφέρουν από αυτά του κοινωνικού κινδύνου.

Σε σχέση με το ζήτημα αυτό, το έγγραφο του Ευρωσυστήματος με τίτλο «Harmonised

oversight approach and oversight standards for payment instruments» αποσαφηνίζει περαιτέρω τις προσδοκίες όσον αφορά τους ελέγχους ασφάλειας. Γενικά, μια μεγαλύτερη σαφήνεια ως προς τους φορείς που συμμετέχουν στον ορισμό των απαιτήσεων ασφάλειας και ως προς τις απαιτήσεις αυτές θα μπορούσε να ενισχύσει την εμπιστοσύνη του κοινού στα συστήματα και τις υπηρεσίες πληρωμών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Επομένως, το Ευρωσύστημα θα στηρίξει περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου οι αρχές και οι φορείς της αγοράς να αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο τις σχετικές απαιτήσεις ασφάλειας (π.χ. έλεγχος ταυτότητας δύο παραγόντων (two-factor authentication)), ενώ επιπλέον μελετά τη δημιουργία ενός φόρουμ για την παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά και την προώθηση της περαιτέρω εναρμόνισης των προσδοκιών όσον αφορά την ασφάλεια εντός της Ευρώπης.

Το Ευρωσύστημα ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες στην αγορά να υλοποιήσουν μέτρα βασισμένα σε τεχνολογίες αιχμής για να βελτιώσουν την ασφάλεια των πληροφοριών και να αποτρέψουν την απάτη στις πληρωμές. Για τις εξ αποστάσεως πληρωμές, οι συμμετέχοντες στην αγορά θα πρέπει να εισαγάγουν τεχνολογίες αιχμής για τον έλεγχο ταυτότητας και να έχουν ολοκληρώσει τη μετάπτωσή τους σε αυτές μέχρι το τέλος του 2012. Σε συμφωνία με τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον της μαγνητικής λωρίδας και στηρίζοντας τις προσπάθειες του κλάδου για βελτίωση της ασφάλειας των συναλλαγών με κάρτα μέσω της μετάπτωσης από τις κάρτες με «μαγνητική λωρίδα» στις κάρτες με «μικροεπεξεργαστή (chip) EMV», το Ευρωσύστημα θεωρεί ότι, προκειμένου να διασφαλιστεί η σταδιακή μετάπτωση, όλες οι κάρτες SEPA που θα εκδίδονται από το 2012 και μετά θα φέρουν υποχρεωτικά «μόνο μικροεπεξεργαστή (chip)». Εάν ο κλάδος αποφασίσει να διατηρήσει τη μαγνητική λωρίδα για πρακτικούς λόγους, τυχόν δεδομένα που επιτρέπουν τη διενέργεια συναλλαγών με τη χρήση μαγνητικής λωρίδας θα πρέπει να αφαιρεθούν. Ο κλάδος θα πρέπει να είναι προετοιμασμένος να προσφέρει στους κατόχους καρτών, κατόπιν σχετικού αιτήματος, κάρτες με τις προϋπάρχου-

σες μαγνητικές λωρίδες για όσο διάστημα εξακολουθούν να υπάρχουν περιοχές εκτός SEPA οι οποίες δεν έχουν μεταπέσει πλήρως στο πρότυπο EMV.

5 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ

Η διαλειτουργικότητα μεταξύ των υποδομών πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω και τα εναπομείνοντα εμπόδια πρέπει να εξαλειφθούν. Το Ευρωσύστημα καλεί όλες τις υποδομές οι οποίες δραστηριοποιούνται στη ζώνη του ευρώ και έχουν ως στόχο να είναι συμβατές με τον SEPA να συμμετάσχουν σε έναν ανοικτό διάλογο με αντικείμενο την επίτευξη διαλειτουργικότητας. Επιπλέον, το Ευρωσύστημα καλεί το EPC να υλοποιήσει τη δέσμευσή του να προχωρήσει σε έναν οργανωμένο διάλογο με τις υποδομές. Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι η συμμόρφωση των υποδομών με τον SEPA θα έχει επιτευχθεί το αργότερο μέχρι το τέλος του 2012.

6 ΜΕΤΑΠΤΩΣΗ ΣΤΟΝ SEPA

Παρά την επίτευξη ενός αριθμού οροσήμων, η μετάπτωση στον SEPA ως αυτορρυθμιζόμενη διαδικασία δεν επέτυχε τα απαιτούμενα αποτελέσματα. Η προθεσμία του Δεκεμβρίου του 2010, την οποία είχε θέσει ο ίδιος ο τραπεζικός κλάδος για την ευρεία χρήση μέσω SEPA και με την οποία είχαν συμφωνήσει το Ευρωσύστημα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν θα τηρηθεί. Προφανώς, η άσκηση πίεσης είχε περιορισμένα αποτελέσματα. Για να διασφαλιστεί ότι θα πραγματοποιηθούν τα οφέλη του SEPA, απαιτείται η θέσπιση – μέσω κανονισμού – καταληκτικής ημερομηνίας μετάπτωσης για τα σχήματα SCT και SDD, η οποία και θα πρέπει να καθοριστεί από τα νομοθετικά όργανα της ΕΕ. Επομένως, το Ευρωσύστημα εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επιβάλει καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης μέσω κανονισμού της ΕΕ.

Εφόσον οι τελικές ημερομηνίες μετάπτωσης θα προκύψουν από κοινή απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την τακτική νομοθετική διαδικασία σε συνέχεια της δημοσίευσης σχεδίου κανονισμού της ΕΕ, το Ευρωσύστημα αναμένει ότι η ύπαρξη υποχρεωτικού χρονοδιαγράμματος για τη μετάπτωση στα μέσα SEPA θα επιταχύνει σημαντικά τον ρυθμό μετάβασης, επιτρέποντας την ολοκλήρωση του SEPA, κατά προτίμηση, μέχρι το τέλος του 2012 για τις μεταφορές πίστωσης και μέχρι το τέλος του 2013 για τις άμεσες χρεώσεις.

Το Ευρωσύστημα προτείνει να εξεταστεί η περίπτωση σταδιακής κατάργησης του ορίου των 50.000 ευρώ για τις ισοδύναμες επιβαρύνσεις κατά την αναθεώρηση του κανονισμού 924/2009 για τις διασυνοριακές πληρωμές, η οποία θα πραγματοποιηθεί το 2012.

7 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΤΟΝ SEPA

Η θέσπιση του Συμβουλίου SEPA, το οποίο επιτρέπει σε εκπροσώπους υψηλού επιπέδου από την πλευρά της ζήτησης να συμμετέχουν με πιο επίσημο τρόπο στο διάλογο για τον SEPA, βελτίωσε τη δομή διακυβέρνησης του SEPA. Επιπλέον, θα βελτιώσει και το βαθμό ευαισθητοποίησης και αντίληψης του κοινού για τον SEPA, με απώτερο σκοπό να διευκολύνει τη μετάπτωση στον SEPA. Θα ενεργεί ως σύνδεσμος με τα εθνικά φόρουμ για τον SEPA, ώστε να υλοποιούν τις στρατηγικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα διάφορα κράτη μέλη.

Το Ευρωσύστημα ζητεί μεγαλύτερη συμμετοχή των εκπροσώπων των τελικών χρηστών σε ορισμένα από τα εθνικά φόρουμ για τον SEPA, ώστε οι ανησυχίες και οι προκλήσεις που συνδέονται με τις πληρωμές μικρής αξίας να αντιμετωπιστούν κατάλληλα μέσω κοινωνικού διαλόγου. Επιπλέον, η πληροφόρηση για τον SEPA η οποία απευθύνεται στους τελικούς χρήστες πρέπει να εντατικοποιηθεί. Αυτό απαιτεί συντονισμένη και στοχευμένη προσέγγιση εκ μέρους των ευρωπαϊκών και εθνικών αρχών, του τραπεζικού κλάδου και των μελών των εθνικών συντονιστικών επιτροπών για τον SEPA.

Το Ευρωσύστημα καλεί το EPC να ενισχύσει τη διακυβέρνησή του στον τομέα της καινοτομίας για τις πληρωμές, επιτρέποντας την ανάπτυξη και την καινοτομία ακόμη και αν δεν υποστηρίζονται από την πλειονότητα των μελών. Εάν αυτό δεν θεωρείται εφικτό, θα πρέπει να παρέχονται διευκολύνσεις εκτός του πλαισίου EPC για τη συντονισμένη ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών από ενδιαφερόμενες τράπεζες ή τραπεζικές κοινότητες.

8 ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΝ SEPA

Η υλοποίηση μέτρων που περιλαμβάνονται στον «χάρτη πορείας» με τις διαδικαστικές ενέργειες οι οποίες αποσκοπούν στη σύγκλιση των υπηρεσιών διαχείρισης χρηματικού που παρέχονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) της ζώνης του ευρώ προχωρεί. Τον Ιούλιο του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού για την επαγγελματική διασυνοριακή οδική μεταφορά μετρητών ευρώ μεταξύ κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ. Η ανταλλαγή ηλεκτρονικών δεδομένων με εταιρικούς πελάτες για καταθέσεις και αναλήψεις μετρητών, καθώς και τα κοινά πρότυπα συσκευασίας για τις βασικές υπηρεσίες διαχείρισης χρηματικού που παρέχονται δωρεάν από τις ΕθνΚΤ βρίσκονται σήμερα στο στάδιο της ανάπτυξης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωσύστημα, κατά την εκτέλεση της εντολής που του έχει ανατεθεί να προωθήσει την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών, υποστηρίζει ένθερμα τη δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro Payments Area – SEPA) από το 2002. Στόχος του SEPA είναι να επιτρέψει στους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τους φορείς δημόσιας διοίκησης να πραγματοποιούν πληρωμές χωρίς τη χρήση μετρητών σε όλη τη ζώνη του ευρώ από έναν και μόνο λογαριασμό από οποιοδήποτε μέρος της ζώνης του ευρώ και με ένα μόνο σύνολο μέσων πληρωμής με την ίδια ευκολία, αποδοτικότητα και ασφάλεια όπως συμβαίνει σήμερα με τις πληρωμές που διενεργούν σε εθνικό επίπεδο. Αυτό που αρχικά ξεκίνησε ως δράση του τραπεζικού κλάδου¹ καθοδηγούμενη από την αγορά προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι απαιτήσεις της αρχής των ισοδύναμων επιβαρύνσεων που επιβλήθηκαν με τον κανονισμό 2560/2001,² διευρύνθηκε σημαντικά όσον αφορά τη διακυβέρνηση και τη συμμετοχή ενδιαφερόμενων μερών. Πρόκειται για μια λογική εξέλιξη, δεδομένου ότι ο SEPA δεν είναι απλώς ένα επιχειρηματικό σχέδιο αλλά συνδέεται στενά με την πολιτική και κοινωνική φιλοδοξία για μια πιο ενοποιημένη, ανταγωνιστική και καινοτόμο Ευρώπη. Ενώ η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου για τις υπηρεσίες πληρωμών επιτεύχθηκε μέσω της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών, την εναρμόνιση των κανόνων και των προτύπων ανέλαβε ο τραπεζικός κλάδος. Όταν ολοκληρώθηκε η φάση σχεδιασμού του SEPA, τον συντονισμό και την προώθηση της οποίας είχε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (European Payments Council – EPC) – ο αυθόρμητος φορέας του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών – έγινε σαφές ότι η φάση μετάπτωσης αυτή καθαυτή απαιτεί πιο άμεση συμμετοχή φορέων από την πλευρά της ζήτησης, ευρύτερη δομή διακυβέρνησης και νομοθετική υποστήριξη εκ μέρους των ρυθμιστικών αρχών.

Στην 6η έκθεση προόδου για τον SEPA, η οποία δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο του 2008, το Ευρωσύστημα παρατηρούσε ότι ο ενθουσιασμός των συμμετεχόντων στην αγορά για το σχέδιο φαινόταν να έχει μειωθεί. Για να ξεπερά-

σει αυτήν τη φαινομενική απροθυμία σχετικά με τον SEPA και να διασφαλίσει την επιτυχία του σχεδίου, το Ευρωσύστημα επεδίωξε να παρέχει καθοδήγηση για τον SEPA όχι μόνο προς τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών αλλά και προς άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη από την πλευρά της ζήτησης, όπως οι επιχειρήσεις, οι φορείς δημόσιας διοίκησης, οι έμποροι και οι καταναλωτές (που εκπροσωπούνται από τις αντίστοιχες ενώσεις/οργανώσεις τους). Η προσέγγιση αυτή βασιζόταν στο σκεπτικό ότι οι στόχοι του SEPA είναι δυνατόν να επιτευχθούν πλήρως μόνον εάν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη συνδύσουν τις προσπάθειές τους. Αυτά κλήθηκαν να λάβουν ενεργό ρόλο στον SEPA, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι θα ολοκληρωθεί εγκαίρως το αναγκαίο έργο για την υλοποίησή του, γεγονός που θα επέτρεπε έτσι την πλήρη μετάπτωση.

Από τη δημοσίευση της έκτης έκθεσης προόδου για τον SEPA και μετά, επιτεύχθηκαν αρκετά σημαντικά ορόσημα. Σημαντικό βήμα αποτέλεσε η έναρξη λειτουργίας του σχήματος άμεσων χρεώσεων SEPA (SEPA Direct Debit – SDD) τον Νοέμβριο του 2009, αφού επιλύθηκαν πρώτα ορισμένα δύσκολα ζητήματα, όπως για παράδειγμα οι αρχές που διέπουν τις διατραπεζικές χρεώσεις, η προσβασιμότητα και η μετάπτωση των εντολών. Άλλοι τομείς στους οποίους σημειώθηκε πρόοδος είναι η τυποποίηση στις συναλλαγές από πελάτες προς τράπεζες (customer-to-bank – c2b) και από τράπεζες προς πελάτες (bank-to-customer – b2c), η τυποποίηση των καρτών, η ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης (European E-Invoicing Framework – EEIF) και, τελευταία αλλά εξίσου σημαντική, η ενσωμάτωση και εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών.³

- 1 «Euroland: Our Single Payments Area!», Λευκή Βίβλος, Μάιος 2002. Δήλωση του EPC της 17ης Μαρτίου 2005, βλ. δελτίο Τύπου του EPC, «Transforming Europe's Payments Landscape», 5 Απριλίου 2005.
- 2 Καταργήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 924/2009 για τις διασυνοριακές πληρωμές.
- 3 Οδηγία 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά.

Ωστόσο, υπάρχουν επίσης τομείς στους οποίους οι εξελίξεις δεν ήταν ικανοποιητικές: η μετάπτωση στο σχήμα μεταφοράς πιστώσεων SEPA (SEPA Credit Transfer – SCT) ήταν βραδύτερη της αναμενόμενης, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν ζητήματα που αποτελούν πηγή ανησυχίας σε ό,τι αφορά το σχήμα καρτών, την επεξεργασία καρτών και τις ηλεκτρονικές πληρωμές.

Στην επίλυση των ζητημάτων αυτών αναμένεται να συμβάλουν ο επικείμενος καθορισμός – με κανονισμό – των ημερομηνιών μετάπτωσης στον SEPA για τα σχήματα SCT και SDD και η θέσπιση του Συμβουλίου SEPA ως επικεφαλής φορέα διακυβέρνησης για την ευρωπαϊκή αγορά πληρωμών μικρής αξίας – με τη συμμετοχή ευρέος φάσματος ενδιαφερόμενων μερών τα οποία εκπροσωπούν την πλευρά τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης. Αυξημένη προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στην προστασία της ασφάλειας των πληρωμών SEPA και στη δημιουργία ενός εναρμονισμένου ελάχιστου επιπέδου ασφάλειας για τις πληρωμές μικρής αξίας στον SEPA, καθώς και στην εντατικοποίηση της πληροφόρησης προς τους τελικούς χρήστες για θέματα SEPA.

Η παρούσα έκθεση διαιρείται σε δύο μέρη. Το πρώτο, εισαγωγικό μέρος εξετάζει τον SEPA σε σχέση με το γενικό οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο και επιχειρεί να καταδείξει τα οφέλη που θα αποφέρει. Το δεύτερο μέρος παρουσιάζει πιο αναλυτικά τα επιμέρους θέματα, αποτιμώντας την πρόοδο που σημειώθηκε στη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών και παρέχοντας κατευθύνσεις για τα επόμενα βήματα.

Ο ΣΕΡΑ ΣΕ ΕΝΑ ΓΕΝΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Συχνά τα μέσα ΣΕΡΑ, η υποδομή ΣΕΡΑ και τα πρότυπα ΣΕΡΑ συζητούνται ως ανεξάρτητα θέματα. Δεν θα πρέπει ωστόσο να λησμονούμε ότι ο ΣΕΡΑ εντάσσεται σε ένα γενικότερο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο. Η θεώρηση αυτή μπορεί να βοηθήσει στο να αντιληφθούμε καλύτερα τις επιτακτικές ανάγκες και τις προοπτικές του ΣΕΡΑ.

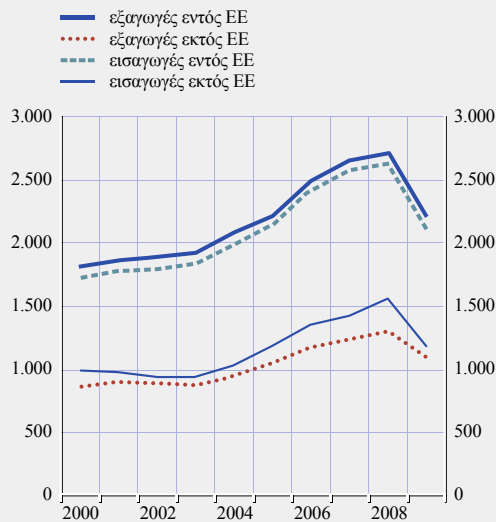
Τα τελευταία πενήντα χρόνια, η αυξανόμενη οικονομική ενοποίηση προσέφερε ισχυρή στήριξη στην πολιτική συμφιλίωση και την κοινωνική σταθερότητα στην Ευρώπη. Το 1957 η Συνθήκη της Ρώμης έθεσε τον ακρογωνιαίο λίθο για τη δημιουργία της ενιαίας οικονομικής αγοράς με σκοπό την ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, αγαθών, κεφαλαίων και υπηρεσιών. Το 1992 η Συνθήκη του Μάαστριχτ προσέφερε το νομικό υπόβαθρο για το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα. Το 1999 θεσπίστηκε το ευρώ και το 2002 έγινε απτή πραγματικότητα, με την εισαγωγή των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ευρώ. Σήμερα, 330 εκατομμύρια Ευρωπαίοι σε 16 χώρες (17 από το 2011) μπορούν να πραγματοποιούν πληρωμές από ένα μόνο πορτοφόλι, χρησιμοποιώντας τα ίδια τραπεζογραμμάτια και κέρματα οπουδήποτε στη ζώνη του ευρώ.

Στη διάρκεια αυτών των χρόνων, το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ χωρών της ΕΕ αυξήθηκε κατά μέσο όρο σε μακροπρόθεσμη βάση (βλ. Διάγραμμα 1). Δυστυχώς, η χρηματοπιστωτική ενοποίηση των μη εγχρήματων πληρωμών δεν παρουσίασε τον ίδιο ρυθμό προόδου. Η διενέργεια πληρωμών για τις διασυνοριακές συναλλαγές σε αγαθά και υπηρεσίες έχει υπάρξει πιο περίπλοκη και δαπανηρή από ό,τι η διενέργεια πληρωμών σε εθνικό επίπεδο. Ύστερα από τόσα χρόνια εξακολουθεί να μην υπάρχει ενιαία αγορά για μη εγχρήματες πληρωμές που να επιτρέπει την πληρωμή αυτών των εμπορικών συναλλαγών σε ολόκληρη την Ευρώπη, με το ίδιο κόστος και με τον ίδιο απλό και αποτελεσματικό τρόπο όπως συμβαίνει σήμερα σε εθνικό επίπεδο.

Το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ χωρών της ΕΕ έχει δημιουργήσει μια μεγαλύτερη αγορά για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις

Διάγραμμα 1 Όγκοι εμπορικών συναλλαγών εντός και εκτός ΕΕ

(2000-2009, εκατ. ευρώ)

Πηγή: Eurostat.

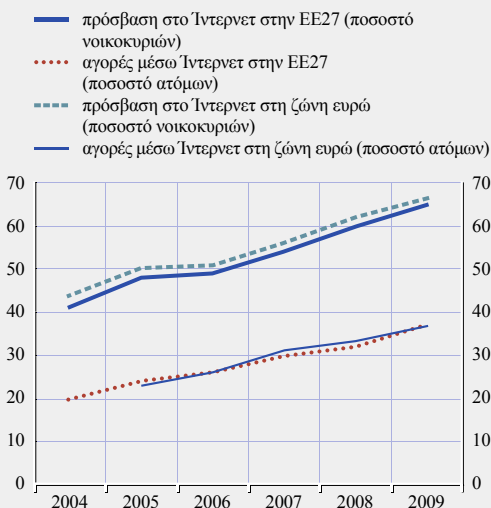
Σημείωση: Στις εμπορευματικές συναλλαγές της ΕΕ και των κρατών μελών της περιλαμβάνονται όλα τα αγαθά τα οποία προστίθενται στα αποθέματα υλικών πόρων του κράτους μέλους που αναφέρει τα στοιχεία ή αφαιρούνται από αυτά, με την εισοδό τους (εισαγωγές) στο οικονομικό έδαφος του κράτους αυτού ή την έξοδό τους (εξαγωγές) από αυτό, συμπεριλαμβανομένων των αγαθών προς επεξεργασία. Οι πληροφορίες για τα αγαθά παρέχονται από νομικά ή φυσικά πρόσωπα.

και τους ευρωπαίους καταναλωτές. Ούτε οι μεν ούτε οι δε περιορίζονται πλέον στις εθνικές τους αγορές. Σκοπός της δημιουργίας του ΣΕΡΑ είναι να επιτύχει τον ίδιο στόχο και για τις μη εγχρήματες πληρωμές. Ο ΣΕΡΑ θα τονώσει τον ανταγωνισμό, πράγμα που θα ωφελήσει τόσο τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και τους ευρωπαίους καταναλωτές, οι οποίοι θα έχουν στη διάθεσή τους περισσότερες επιλογές και θα ωφεληθούν από μια ενισχυμένη προστασία χάρις στην οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών, όσο και τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, οι οποίοι θα μπορούν να προσφέρουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους σε μια μεγαλύτερη αγορά.

Εκτός από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, η καινοτομία αποτελεί τον δεύτερο σημαντικό παράγοντα αλλαγής. Από την άποψη αυτή, ο ΣΕΡΑ προσφέρει σημαντικές προοπτικές οι οποίες παραμένουν μέχρι σήμερα αναξιοποίητες. Η γενικευμένη χρήση κινητών τηλεφώνων, η τεχνολογία των μικροεπεξεργαστών (chips) και

Διάγραμμα 2 Πρόσβαση στο Ίντερνετ από νοικοκυριά και αγορές μέσω Ίντερνετ από άτομα στη ζώνη του ευρώ και στην ΕΕ

(2002-2009, ως ποσοστό (%))

Πηγή: Eurostat.

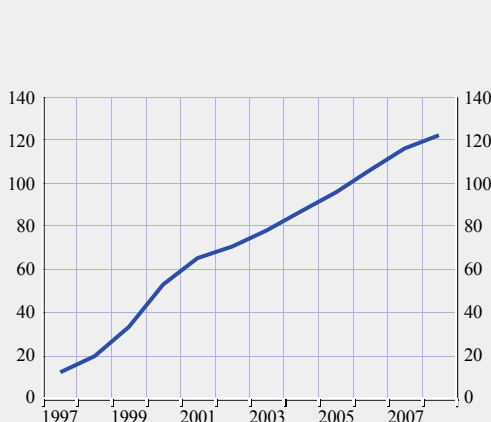
Σημειώσεις: Πληθυσμός-στόχος: Ο πληθυσμός των νοικοκυριών αποτελείται από όλα τα νοικοκυριά των οποίων ένα τουλάχιστον μέλος ανήκει στην ηλικιακή ομάδα των 16 έως 74 ετών. Ο πληθυσμός ατόμων αποτελείται από όλα τα άτομα ηλικίας 16 έως 74 ετών (ορισμένες χώρες συλλέγουν ξεχωριστά στοιχεία για άλλες ηλικιακές ομάδες). Προαιρετικά: άτομα ηλικίας 15 ετών ή μικρότερα, 75 ετών ή μεγαλύτερα.

το διαδίκτυο έχουν αλλάξει ριζικά τον τρόπο επικοινωνίας και αγοράς αγαθών και υπηρεσιών (βλ. Διαγράμματα 2 και 3). Το ηλεκτρονικό εμπόριο αναπτύσσεται με υψηλούς ρυθμούς και οι δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη είναι μεγάλες (βλ. Διάγραμμα 4). Ωστόσο, όσον αφορά την πληρωμή για αγορές που πραγματοποιούνται «online» και μέσω κινητής τηλεφωνίας, οι επιλογές που οι πελάτες έχουν στη διάθεσή τους εξακολουθούν να είναι περιορισμένες. Παρότι σε ορισμένες χώρες υπάρχουν διαθέσιμες καινοτόμες λύσεις για συγκεκριμένες ανάγκες των καταναλωτών, δεν διατίθενται ακόμη ευρέως λύσεις για πληρωμές σε ευρώ σε ολόκληρο τον SEPA.

Σε αυτό το πλαίσιο, φαίνεται ότι η επίδραση της μελλοντικής συμπεριφοράς των καταναλωτών εξακολουθεί να υποτιμάται. Στην παρούσα συγκυρία κάνει την εμφάνισή της μια νέα γενιά χρηστών του διαδικτύου και της κινητής τηλεφωνίας. Οι νέοι αυτοί χρήστες θα αναζητούν ολοένα περισσότερο νέες εφαρμογές πληρωμής και τελικά θα εξελιχθούν σε έναν νέο τύπο καταναλωτών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, που

Διάγραμμα 3 Συνδρομές κινητής τηλεφωνίας στη ζώνη του ευρώ και στην ΕΕ

(1997-2008, ανά 100 κατοίκους)

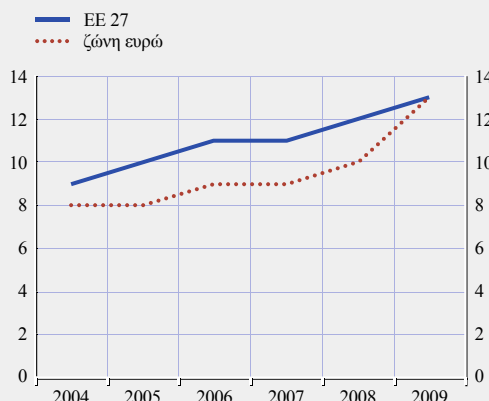

Πηγή: Eurostat.

Σημειώσεις: Αυτός ο δείκτης δείχνει τον αριθμό συνδρομών σε δημόσια συστήματα κινητών τηλεπικοινωνιών που χρησιμοποιούν κυψελωτή τεχνολογία, κατ' αναλογία προς τον πληθυσμό. Ο συνολικός αριθμός συνδρομών κινητής τηλεφωνίας στη χώρα διαιρείται δια του αριθμού των κατοίκων της χώρας και πολλαπλασιάζεται επί 100. Οι ενεργές προπληρωμένες κάρτες θεωρούνται συνδρομές. Ένα άτομο μπορεί να διαθέτει περισσότερες από μία συνδρομές.

Διάγραμμα 4 Μεριδίο της αξίας των συναλλαγών των επιχειρήσεων στο ηλεκτρονικό εμπόριο στη ζώνη του ευρώ και στην ΕΕ

(2004-2009, έσοδα από ηλεκτρονικές πωλήσεις/συνολική αξία συναλλαγών, ποσοστό (%))

Πηγή: Eurostat.

Σημειώσεις: Ο πληθυσμός της έρευνας αποτελείται από επιχειρήσεις με 10 ή περισσότερους υπαλλήλους. Ο αριθμός των εσόδων από τις ηλεκτρονικές πωλήσεις διαιρείται δια της συνολικής αξίας των συναλλαγών.

δεν θα διστάζουν να χρησιμοποιήσουν μια νέα γενιά παρόχων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προκειμένου να εξασφαλίσουν τις υπηρεσίες που χρειάζονται. Η νέα γενιά θα αντιλαμβάνεται τις υπηρεσίες πληρωμών από διαφορετική σκοπιά, αναζητώντας πιο εξατομικευμένες, απλές και ασφαλείς υπηρεσίες οποτεδήποτε και οπουδήποτε. Εάν ο χρηματοπιστωτικός κλάδος δεν λάβει υπόψη του τις τάσεις και τον τρόπο ζωής αυτής της νέας γενιάς, πιθανόν να χάσει την επαφή με ένα σημαντικό κομμάτι πελατών.

Συνοπτικά, σκοπός του SEPA είναι να καλύψει την ανάγκη για ενοποίηση των πληρωμών μικρής αξίας (δηλαδή, εξάλειψη των διαφορών μεταξύ εθνικών και διασυνοριακών πληρωμών σε ευρώ) καθώς και για καινοτομία (δηλαδή, παροχή κατάλληλων μεθόδων πληρωμών για τις νέες συνθήκες, όπως για παράδειγμα οι ηλεκτρονικές πληρωμές για το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας, η ηλεκτρονική τιμολόγηση κ.λπ.). Αυτό θα αποτελέσει κίνητρο προς τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών για περισσότερο ανταγωνισμό, μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, βελτιωμένη ασφάλεια και ευρεία καινοτομία στην αγορά πληρωμών – στοιχεία που μπορούν όλα να συμβάλουν στην κοινωνική ευημερία συνολικά.¹ Επιπλέον, συνδέεται στενά με την πολιτική φιλοδοξία για τη μετάβαση σε μια πιο ενοποιημένη, ανταγωνιστική και καινοτόμο ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.²

Η μετάφραση αυτών των γενικών προσδοκιών σε επίπεδο τελικών χρηστών δείχνει πώς οι καταναλωτές, οι έμποροι, οι επιχειρήσεις και οι φορείς δημόσιας διοίκησης θα ωφεληθούν από τον SEPA. Οι καταναλωτές θα χρειάζονται έναν μόνο τραπεζικό λογαριασμό και μία μόνο κάρτα για να πραγματοποιούν πληρωμές σε ευρώ σε ολόκληρο τον SEPA. Θα μπορούν επίσης να επωφελούνται από καινοτόμες υπηρεσίες οι οποίες καθιστούν ευκολότερη τη διεξαγωγή των πληρωμών. Οι έμποροι θα μπορούν να επιλέγουν ανάμεσα σε περισσότερους παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας συναλλαγών με κάρτα, παρόχους τερματικών και σχήματα καρτών, ενώ ο αυξημένος ανταγωνισμός μεταξύ αυτών των παρόχων έχει την προοπτική να οδηγήσει σε μείωση του κόστους. Οι επιχειρήσεις και οι

φορείς δημόσιας διοίκησης θα είναι σε θέση να διενεργούν συγκεντρωτικά χρηματοοικονομικές συναλλαγές σε ευρώ και να επωφελούνται από δυνατότητες αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των ροών πληρωμών.

Ο SEPA χρίζει επίσης μεγαλύτερης προσοχής σε μικροοικονομικό επίπεδο. Κατά τη συζήτηση των οικονομικών επιπτώσεων του SEPA, τις περισσότερες φορές δίδεται έμφαση μόνο στο κόστος της επένδυσης και στο κόστος της μετάπτωσης, ενώ το γεγονός ότι ο τομέας πληρωμών μικρής αξίας αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων για τις τράπεζες συχνά παραβλέπεται. Τα έσοδα από τις πληρωμές μικρής αξίας αντιπροσωπεύουν μέχρι και το 25% των συνολικών τραπεζικών εσόδων.³ Επιπλέον, σε αντίθεση με τις άλλες πηγές εισοδήματος, χαρακτηρίζονται από αξιοπιστία και σταθερότητα. Τέλος, οι υπηρεσίες πληρωμών μικρής αξίας συχνά θέτουν τις βάσεις για μακροχρόνιες σχέσεις μεταξύ τραπεζών και πελατών. Αποτελούν τη διασύνδεση του χρηματοπιστωτικού κλάδου με την καθημερινότητα σχεδόν κάθε ατόμου και κάθε εταιρείας στην Ευρώπη.

Η χρηματοπιστωτική κρίση – και η περίοδος χαμηλότερης ανάπτυξης και υψηλότερου κινδύνου που ακολούθησε – οδήγησε σε μια μεγαλύτερη αναγνώριση της σπουδαιότητας των τραπεζικών εργασιών λιανικής και των πληρωμών μικρής αξίας για τη δημιουργία τακτικών και σταθερών εισοδηματικών ροών για τις τράπεζες. Υπάρχει μια θεμελιώδης σχέση μεταξύ του τομέα πληρωμών μικρής αξίας και των συνολικών τραπεζικών επιδόσεων, η οποία δείχνει ότι οι επιδόσεις των τραπεζών στις χώρες με πιο αναπτυγμένες αγορές πληρωμών μικρής αξίας είναι καλύτερες.⁴ Η αγορά πληρωμών μικρής αξίας μπορεί επίσης να συμβάλει ως αντίβαρο

1 Για μια λεπτομερή ανάλυση των συνεπειών στην ευημερία από τη δημιουργία του SEPA, βλ. Wilko Bolt & Heiko Schmiedel, «SEPA, Efficiency, and Payment Card Competition», ECB Working Paper No 1140, Δεκέμβριος 2009.

2 Για μια λεπτομερή παρουσίαση της ενοποίησης και της καινοτομίας στις πληρωμές μικρής αξίας, βλ. «Retail payments: integration and innovation», Συνέδριο που συνδιοργανώθηκε από την ΕΚΤ και την De Nederlandsche Bank, 25-26 Μαΐου 2009.

3 ό.π.

4 ό.π.

στα λαϊκιστικά επιχειρήματα και την αρνητική δημοσιότητα γύρω από τις τράπεζες και τους τραπεζίτες, βοηθώντας έτσι να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στις τράπεζες και το χρηματοπιστωτικό σύστημα.⁵

Ωστόσο, παρά τη σταθερή τους φύση, τα έσοδα από τις πληρωμές μικρής αξίας δεν μπορούν να θεωρούνται δεδομένα, καθώς δέχονται πιέσεις από διάφορες κατευθύνσεις: από τον αυξανόμενο ανταγωνισμό λόγω της συνεχιζόμενης ενοποίησης στην ευρωπαϊκή αγορά πληρωμών από το σημαντικό επίπεδο των επενδύσεων που είναι αναγκαίες ώστε να αντιμετωπίζονται συνεχώς οι απαιτήσεις των πελατών και οι τεχνολογικές εξελίξεις και από μια πιο κριτική στάση εκ μέρους των αρμόδιων για τον ανταγωνισμό αρχών σχετικά με ζητήματα όπως οι διατραπεζικές προμήθειες. Αποτελεί κατά κάποιο τρόπο ειρωνεία το γεγονός ότι ορισμένοι από αυτούς τους παράγοντες πίεσης προκύπτουν από τη δημιουργία του SEPA. Γι' αυτό, ίσως δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι ορισμένοι φορείς του χρηματοπιστωτικού κλάδου βλέπουν τον SEPA περισσότερο ως απειλή και λιγότερο ως ευκαιρία.

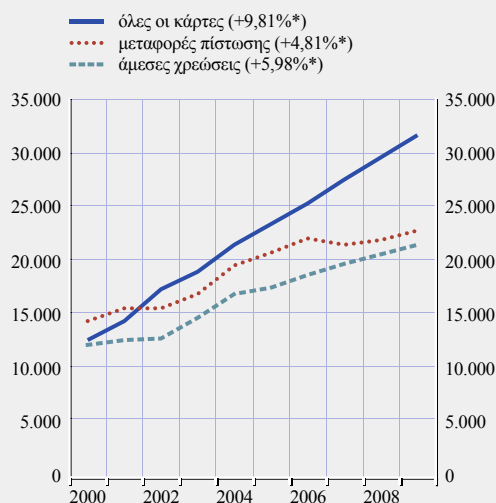
Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν τρόποι βελτίωσης των εσόδων από τις πληρωμές μικρής αξίας, με τη μείωση του λειτουργικού κόστους, την αύξηση του όγκου των μη εγχρήματων πληρωμών και την παροχή καινοτόμων υπηρεσιών πληρωμών. Εδώ ακριβώς εμφανίζονται και οι θετικές επιδράσεις του SEPA.

Το λειτουργικό κόστος μπορεί να μειωθεί με την πραγματοποίηση οικονομιών κλίμακας. Πανεπιστημιακές έρευνες δείχνουν ότι, σύμφωνα με έναν γενικό εμπειρικό κανόνα, ο διπλασιασμός του όγκου πληρωμών αυξάνει τα λειτουργικά έξοδα μόνο κατά το ένα τρίτο.⁶ Επιπλέον, η εναρμόνιση των μέσων πληρωμής και των σχετικών προτύπων, καθώς και η σταδιακή κατάργηση των εθνικών προϊόντων και υπηρεσιών, θα δώσουν τη δυνατότητα για περαιτέρω οφέλη όσον αφορά την αποδοτικότητα.

Οι μη εγχρήματες πληρωμές θα μπορούσαν να επιτύχουν διατηρήσιμη ανάπτυξη σε ολόκληρη

Διάγραμμα 5 Αριθμός συναλλαγών μεταφορών πίστωσης, άμεσων χρεώσεων και πληρωμών με κάρτα στην ΕΕ

(2000-2009, σε εκατ.)

Πηγή: EKT, Statistical Data Warehouse.

Σημείωση: Τα ποσοστά αποτελούν τον αριθμητικό μέσο του Συνθετού Ετήσιου Ρυθμού Ανάπτυξης (CAGR) που αφορά την αύξηση των συναλλαγών κατά την περίοδο 2000-2009 στην ΕΕ. Ο ρυθμός CAGR υπολογίζεται από τον τύπο: $CAGR = (x(t)/x(0))^{(1/t)} - 1$ όπου t είναι ο αριθμός των ετών και x(t) είναι η αξία το τρέχον έτος.

την Ευρώπη, εάν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της αλυσίδας πληρωμών, δηλαδή οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, οι έμποροι και οι πελάτες, δεσμευθούν να αναλάβουν πλήρως την ανάπτυξη και χρήση των πληρωμών αυτών (βλ. Διάγραμμα 5). Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να προσφέρουν κίνητρα για τη χρήση μέσων μη εγχρήματων πληρωμών, παρέχοντας ελκυστικές υπηρεσίες για τα μέσα SEPA. Είναι επίσης σημαντικό να δοθεί στους καταναλωτές και τους εμπόρους η δυνατότητα να κάνουν επιλογές βάσει των γνώσεων και της εμπειρίας τους, κατανοώντας καλύτερα τις παραμέτρους κόστους οι οποίες απορρέουν από την επιλογή συγκεκριμένου μέσου πληρωμής (π.χ. μετρητών, καρτών και άλλων μέσων ηλεκτρονικών πληρωμών). Το 2010, η EKT

5 Για μια λεπτομερή ανάλυση της θεμελιώδους σχέσης μεταξύ του τομέα πληρωμών μικρής αξίας και των συνολικών τραπεζικών επιδόσεων, βλ. Iftekhar Hasan, Heiko Schmiedel & Liang Song, «Return to Retail Banking and Payments», ECB Working Paper No. 1135, Δεκέμβριος 2009.

6 Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. «Retail payments: integration and innovation», Συνέδριο που συνδιοργανώθηκε από την EKT και την De Nederlandsche Bank, 25-26 Μαΐου 2009.

κατάρτισε σχέδιο με σκοπό να βελτιωθεί η κατανόηση της αποδοτικότητας κόστους διαφόρων μέσων πληρωμής. Προς τούτο η ΕΚΤ, σε στενή συνεργασία με ορισμένες ΕθνΚΤ του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), εκπονεί επί του παρόντος μελέτη για το κόστος των πληρωμών μικρής αξίας. Γενικός στόχος της μελέτης είναι να εκτιμήσει και να αναλύσει το κοινωνικό κόστος των διαφόρων μέσων πληρωμής. Βασισμένη σε κοινή μεθοδολογία, η μελέτη επιδιώκει να διαμορφώσει ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο πλαίσιο το οποίο θα επιτρέπει την έγκυρη σύγκριση του κόστους διαφορετικών μέσων πληρωμής σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στη μελέτη.

Η μετάπτωση στον ΣΕΡΑ έχει τη δυνατότητα να μεταμορφώσει την αγορά πληρωμών μικρής αξίας στην Ευρώπη το ίδιο ριζικά όπως και η εισαγωγή του ευρώ. Ταυτόχρονα, η πραγματοποίηση του ΣΕΡΑ δεν είναι μια πεπερασμένη διαδικασία. Η παγκοσμιοποίηση και ο εκσυγχρονισμός θα εξακολουθήσουν να επιδρούν στην ευρωπαϊκή αγορά πληρωμών μικρής αξίας, ακόμη και μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου ΣΕΡΑ. Οι εξελίξεις αυτές θα φέρουν νέες απαιτήσεις και νέες ευκαιρίες για τη διαμόρφωση της αγοράς πληρωμών μικρής αξίας στην Ευρώπη. Το Ευρωσύστημα έχει δεσμευθεί να παρακολουθεί τις εξελίξεις αυτές και να συνεχίσει να ενεργεί ως καταλύτης για την πραγματοποίηση αλλαγών.

Ο SEPA ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Ι ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ SEPA ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ SEPA

Το Ευρωσύστημα εκτιμά ως θετικά τα αποτελέσματα που επέτυχε ο ευρωπαϊκός τραπεζικός κλάδος στην ανάπτυξη των σχημάτων μεταφορών πίστωσης SEPA (SEPA Credit Transfer – SCT) και άμεσων χρεώσεων SEPA (SEPA Direct Debit – SDD) υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (European Payments Council – EPC). Η έναρξη λειτουργίας του σχήματος SDD τον Νοέμβριο του 2009, όταν έγινε για πρώτη φορά δυνατή η διενέργεια διασυνοριακών άμεσων χρεώσεων, μπορεί να θεωρηθεί σημαντικό επίτευγμα.

Ταυτόχρονα, η βραδύτερη του αναμενόμενου μετάπτωση στον SEPA υποδηλώνει ότι η προσχώρηση στους κανονισμούς SEPA και η προσβασιμότητα δεν αρκούν για να διασφαλίσουν την έγκαιρη μετάπτωση. Υπογραμμίζει την ανάγκη να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση όλων των ομάδων χρηστών σε ζητήματα SEPA και να δοθεί εκ μέρους των φορέων με υψηλό όγκο πληρωμών (δηλαδή, εταιρειών και φορέων δημόσιας διοίκησης) μεγαλύτερη προτεραιότητα στον SEPA. Ελκυστικές υπηρεσίες βασισμένες στα σχήματα SCT και SDD, οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές ανάγκες των καταναλωτών και των επιχειρήσεων, θα πρέπει να καταστούν διαθέσιμες στους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών. Το μακροπρόθεσμο επιχειρηματικό μοντέλο για το σχήμα SDD χρειάζεται ακόμη να διαμορφωθεί.

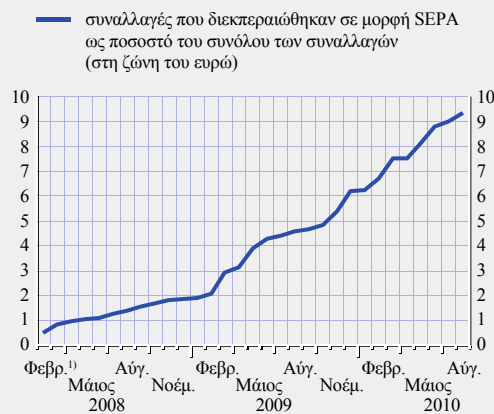
Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι τα σχήματα SCT και SDD θα αποτελέσουν τα σχήματα μεταφορών πίστωσης και άμεσων χρεώσεων που θα χρησιμοποιούνται για τις πληρωμές σε ευρώ στην ΕΕ. Μετά την καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης στον SEPA, θα έχουν αντικαταστήσει τα προϋπάρχοντα εθνικά σχήματα μεταφορών πίστωσης και άμεσων χρεώσεων για τις πληρωμές σε ευρώ.

1.1 ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ SEPA

Από την έναρξη λειτουργίας των μεταφορών πίστωσης SEPA (SCT) τον Ιανουάριο του 2008, η προσχώρηση των τραπεζών στο σχήμα SCT ήταν ευρύτατη. Σχεδόν 4.500 τράπεζες,

Διάγραμμα 6 Μεταφορές πίστωσης SEPA ως ποσοστό του συνόλου των συναλλαγών μεταφοράς πίστωσης στη ζώνη του ευρώ

(Φεβρουάριος 2008 έως Αύγουστος 2010; ποσοστό (%))

Πηγή: EKT.
1) 28 Ιανουαρίου – 29 Φεβρουαρίου 2008.

οι οποίες αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 95% του όγκου πληρωμών στην ΕΕ, έχουν σήμερα προσχωρήσει στο σχήμα SCT.

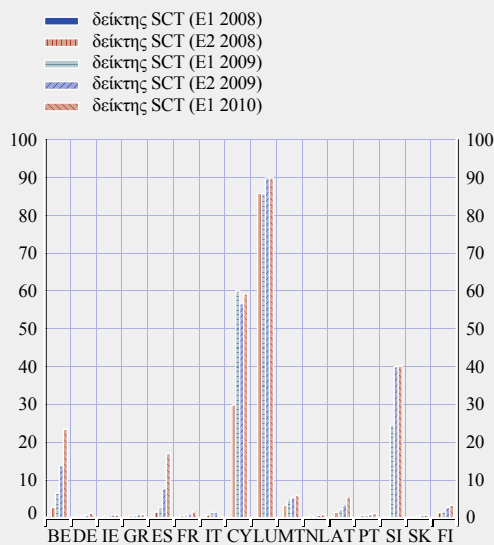
Το Ευρωσύστημα παρακολουθεί τη μετάπτωση από τις εγχώριες μεταφορές πίστωσης στο σχήμα SCT, με τον δείκτη SCT της ζώνης του ευρώ.¹ Σύμφωνα με τον δείκτη, η χρήση του σχήματος SCT (βλ. Διάγραμμα 6) έχει αυξηθεί σταθερά από την έναρξη λειτουργίας του, αναλογώντας στο 9,3% του συνολικού όγκου μεταφορών πίστωσης τον Αύγουστο του 2010. Ωστόσο, δεν έχει ακόμη σημειωθεί κάποια αύξηση με γρηγορότερους ρυθμούς.

Εκτός από τον δείκτη SCT της ζώνης του ευρώ, το Ευρωσύστημα αποτιμά επίσης την υιοθέτηση

1 Τα αποτελέσματα δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της EKT (στη διεύθυνση <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>). Ο δείκτης παρέχει μια εύλογη εκτίμηση της χρήσης του σχήματος SCT. Ο υπολογισμός βασίζεται σε συγκεντρωτικά στοιχεία από τις ακόλουθες υποδομές/συστήματα εκκαθάρισης και διακανονισμού που βρίσκονται στη ζώνη του ευρώ: CEC, RPS, Dias, Iberpay, SIT/CORE, BI-COMP, JCCTransfer, Equens, STEP.AT, SIBS, Bankart, Euro SIPS και STEP2. Συναλλαγές που αποστέλλονται μέσω συνδέσεων μεταξύ υποδομών έχουν εξαιρεθεί προς αποφυγή διπλών καταχωρίσεων. Επίσης από τα αποτελέσματα εξαιρούνται οι συναλλαγές που εκτελούνται εντός της ίδιας τράπεζας (μεταφορές πίστωσης μεταξύ λογαριασμών της ίδιας τράπεζας) και οι συναλλαγές που έχουν εκκαθαριστεί με διμερείς τραπεζικές εργασίες εκκαθάρισης ή μέσω ανταποκριτριών τραπεζών.

Διάγραμμα 7 Μεταφορές πίστωσης SEPA ως ποσοστό του συνόλου των συναλλαγών μεταφοράς πίστωσης σε μεμονωμένες χώρες της ζώνης του ευρώ

(εξαμηνιαία στοιχεία E1 2008 έως E1 2010, ποσοστό (%))

Πηγή: EKT.
Σημείωση: Η συλλογή στοιχείων πραγματοποιείται κάθε εξάμηνο. E1, E2 αφορούν το πρώτο και δεύτερο εξάμηνο κάθε έτους, αντίστοιχα.

του σχήματος SCT σε εθνικό επίπεδο. Οι εθνικοί δείκτες SCT παρουσιάζουν πιο περιεκτικά την κατάσταση σε κάθε χώρα όσον αφορά το μερίδιο αγοράς των εθνικών προϊόντων και των μεταφορών πίστωσης SEPA. Καταρτίζονται κάθε εξάμηνο και βασίζονται σε στοιχεία που λαμβάνονται από ένα μεγαλύτερο αριθμό πηγών.² Οι εθνικοί δείκτες SCT (βλ. Διάγραμμα 7) δείχνουν ότι η υιοθέτηση του σχήματος SCT σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζει σημαντικές διαφορές. Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για το πρώτο εξάμηνο του 2010 δείχνουν ότι στις μισές από τις χώρες της ζώνης του ευρώ τα αποτελέσματα της μετάπτωσης στον SEPA εξακολουθούν να είναι οριακά. Η «κρίσιμη μάζα», δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο του 50%, έχει επιτευχθεί μόνο σε δύο χώρες, το Λουξεμβούργο και την Κύπρο. Σε άλλες τρεις χώρες (Σλοβενία, Βέλγιο και Ισπανία), οι εθνικοί δείκτες SCT έχουν επιτύχει διψήφια ποσοστά.

Η ανάλυση την οποία διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή³ το 2009 δείχνει ότι στο Λουξεμβούργο, τη Σλοβενία και το Βέλγιο η χρήση του σχήμα-

τος SCT από φορείς δημόσιας διοίκησης ήταν σημαντικά υψηλότερη απ' ό,τι στα άλλα κράτη μέλη, γεγονός που υπογραμμίζει τον κρίσιμο ρόλο τον οποίο οι φορείς αυτοί μπορούν να διαδραματίσουν στην επίτευξη «κρίσιμης μάζας» για τις πληρωμές SEPA. Στις υπόλοιπες χώρες, ωστόσο, ο ρυθμός μετάπτωσης στο σχήμα SCT των φορέων δημόσιας διοίκησης το 2009 ήταν χαμηλότερος του μέσου εθνικού ρυθμού SCT ή ακόμη και μηδενικός. Έτσι, σε συνολικό επίπεδο, η μετάπτωση στον SEPA των φορέων δημόσιας διοίκησης το 2008 και το 2009 έγινε με αργούς ρυθμούς. Αντί να δώσουν το παράδειγμα και να πρωτοστατήσουν στη χρήση των μέσων πληρωμής SEPA, οι περισσότεροι φορείς δημόσιας διοίκησης εξακολούθησαν να επικεντρώνονται στον προγραμματισμό για τον SEPA αντί στην προώθηση της ίδιας της μετάπτωσης. Εντούτοις υπάρχουν ενδείξεις ότι η δέσμευση του δημόσιου τομέα για μετάπτωση στον SEPA ενισχύθηκε το 2010. Αυτό φαίνεται από τον αυξημένο αριθμό καταληκτικών ημερομηνιών μετάπτωσης, οι οποίες καθορίστηκαν είτε σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης είτε σε επίπεδο επιμέρους φορέων δημόσιας διοίκησης. Ωστόσο, οι περισσότερες από αυτές τις καταληκτικές ημερομηνίες αποτελούν ημερομηνίες-στόχους που βασίζονται σε εκτιμήσεις για την εξέλιξη της αγοράς ή/και εξαρτώνται από την επίτευξη μιας ορισμένης «κρίσιμης μάζας» πληρωμών SEPA.

Συνολικά, η προθεσμία που έθεσε ο ίδιος ο τραπεζικός κλάδος και με την οποία είχε συμφωνήσει το Ευρωσύστημα στην 6η έκθεση προόδου για τον SEPA, σύμφωνα με την οποία

2 Τα αποτελέσματα δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της EKT (στη διεύθυνση <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>). Η μεθοδολογία που εφαρμόζεται για τη συλλογή των στοιχείων και την κατάρτιση των δεικτών ορίστηκε έτσι ώστε να οδηγεί σε αξιόπιστα αριθμητικά στοιχεία και να διευκολύνει τις συγκρίσεις μεταξύ χωρών. Ειδικότερα, οι δείκτες έπρεπε να καλύπτουν ένα σημαντικό ποσοστό των συναλλαγών μεταφορών πίστωσης που ενεργοποιούνται σε μία χώρα (περίπου 80%). Με δεδομένο ότι οι πρακτικές εκκαθάρισης και διακανονισμού διαφέρουν μεταξύ χωρών, οι εθνικοί δείκτες SCT καταρτίστηκαν με βάση στοιχεία για συναλλαγές που διεκπεραιώνονται από τους μηχανισμούς εκκαθάρισης και διακανονισμού (clearing and settlement mechanisms - CSMs), τη διμερή εκκαθάριση συναλλαγών μεταξύ δύο πιστωτικών ιδρυμάτων, συναλλαγές μέσω ανταποκριτηρίων τραπεζών, καθώς και την επεξεργασία συναλλαγών εντός της ίδιας τράπεζας.

3 Βλ. «Second annual progress report on the state of SEPA migration in 2009», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009.

η μετάπτωση στις συναλλαγές SCT θα έφθανε στην «κρίσιμη μάζα» μέχρι το τέλος του 2010, δεν τηρήθηκε. Παρά τα υψηλά ποσοστά προσχώρησης, τα πραγματικά αποτελέσματα της μετάπτωσης, μετρούμενα βάσει του όγκου πληρωμών, είναι απογοητευτικά. Είναι σαφές ότι η προσχώρηση και η προσβασιμότητα δεν αρκούν για να διασφαλίσουν τη μετάπτωση στον SEPA. Κρίσιμης σημασίας είναι αφενός η προώθηση και η παροχή υπηρεσιών εκ μέρους των τραπεζών και αφετέρου η προετοιμασία των χρηστών, ιδίως των φορέων με υψηλό όγκο πληρωμών από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα (π.χ. φορολογικές αρχές, φορείς κοινωνικής ασφάλισης, συνταξιοδοτικά ταμεία, οργανισμοί κοινής ωφέλειας ή εταιρείες τηλεπικοινωνιών). Αυτό γίνεται ακόμα πιο προφανές στην περίπτωση των άμεσων χρεώσεων SEPA.

1.2 ΑΜΕΣΕΣ ΧΡΕΩΣΕΙΣ SEPA

Η έναρξη λειτουργίας των άμεσων χρεώσεων SEPA (SDD) έγινε τον Νοέμβριο του 2009. Το EPC δημιούργησε δύο σχήματα άμεσων χρεώσεων SEPA: το βασικό σχήμα άμεσων χρεώσεων SEPA και το σχήμα άμεσων χρεώσεων SEPA μεταξύ επιχειρήσεων. Και τα δύο περιλαμβάνουν τη δυνατότητα ηλεκτρονικών εντολών.⁴ Ένα τρίτο σχήμα SDD, το σχήμα άμεσων χρεώσεων SEPA καθορισμένου ποσού, βρίσκεται επί του παρόντος υπό συζήτηση σε επίπεδο EPC.

Όπως και στην περίπτωση του σχήματος SCT, το Ευρωσύστημα παρακολουθεί τη μετάπτωση από τις εγχώριες άμεσες χρεώσεις στο σχήμα SDD χρησιμοποιώντας τον δείκτη SDD της ζώνης του ευρώ⁵, ο οποίος βασίζεται στην ίδια μεθοδολογία με αυτήν του δείκτη SCT. Όπως ήταν αναμενόμενο, κατά τους πρώτους μήνες από την έναρξη λειτουργίας του σχήματος SDD τα ποσοστά χρήσης ήταν αρκετά μικρά και πολύ χαμηλότερα από το 1%.

Τα χαμηλά αυτά ποσοστά δεν θα πρέπει να υποβαθμίσουν τη σπουδαιότητα της έναρξης λειτουργίας του σχήματος SDD, η οποία αποτέλεσε σημαντικό επίτευγμα, καθώς κατέστησε

διαθέσιμο για πρώτη φορά ένα μέσο πληρωμής που μπορεί να χρησιμοποιείται τόσο για εθνικές όσο και για διασυνοριακές άμεσες χρεώσεις σε ολόκληρο τον SEPA. Αποτέλεσε επίσης επίτευγμα επειδή ο σχεδιασμός του σχήματος SDD ήταν μια σχετικώς μακρά και περίπλοκη διαδικασία. Η πολυμερής διαπραγματευτική προμήθεια, η συνέχεια της νομικής ισχύος των υφιστάμενων εντολών άμεσων χρεώσεων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στο σχήμα SDD, η προσβασιμότητα των τραπεζών για το σχήμα SDD και τα χαρακτηριστικά ασφάλειας του σχήματος SDD ήταν ζητήματα των οποίων η επίλυση αποδείχθηκε αρκετά πολύπλοκη.

Προς το παρόν, η περίπλοκη συζήτηση σχετικά με την MIF για το σχήμα SDD επιλύθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 924/2009 για τις διασυνοριακές πληρωμές⁶, ο οποίος καθορίζει τις διαπραγματευτικές προμήθειες για διασυνοριακές και εθνικές συναλλαγές άμεσης χρέωσης που εκτελούνται πριν από την 1η Νοεμβρίου 2012.⁷ Για διασυνοριακές συναλλαγές άμεσης χρέωσης εφαρμόζεται πολυμερής διαπραγματευτική προμήθεια ύψους 0,088 ευρώ, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί χαμηλότερη προμήθεια από τους ενδιαφερόμενους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών. Οι τραπεζικές κοινότητες, για τις οποίες υφίσταται ήδη διαπραγματευτική προμήθεια για τις εθνικές συναλλαγές άμεσης χρέωσης, επιτρέπεται να εφαρμόζουν την προμήθεια αυτή σε εθνικό επίπεδο και για τις συναλλαγές του σχήματος SDD.

4 Η δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικών εντολών επιτρέπει την έκδοση εντολών που δημιουργούνται μέσω ηλεκτρονικών διαύλων. Βασίζεται σε «online» τραπεζικές υπηρεσίες που προσφέρονται από την τράπεζα του οφειλέτη. Ο οφειλέτης μπορεί να χρησιμοποιεί τα ηλεκτρονικά τραπεζικά του διαπιστευτήρια. Δεν απαιτούνται πρόσθετα μέσα για την εξακρίβωση της ταυτότητας. Η ηλεκτρονική εντολή αποτελεί προαιρετική υπηρεσία την οποία οι τράπεζες μπορούν να προσφέρουν στους πελάτες τους.

5 Τα αποτελέσματα δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της EKT (στη διεύθυνση <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>).

6 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 924/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για τις διασυνοριακές πληρωμές στην Κοινότητα και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2560/2001.

7 δ.π., άρθρα 6 και 7.

Πριν από την έγκριση του κανονισμού τον Σεπτέμβριο του 2009, η ΕΚΤ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσαν τον Μάρτιο του 2009 κοινή δήλωση για το μελλοντικό επιχειρηματικό μοντέλο του σχήματος SDD. Η κοινή αυτή δήλωση αποσαφήνισε τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία πέραν του Οκτωβρίου του 2012, η εφαρμογή μίας γενικής, ανά συναλλαγή, πολυμερούς διαπραγματευτικής προμήθειας για τις εθνικές συναλλαγές άμεσης χρέωσης και τις συναλλαγές άμεσης χρέωσης SEPA δεν θα μπορούσε να αιτιολογηθεί ούτε θα ήταν συμβατή με τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ. Ο διάλογος μεταξύ του EPC και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με ένα μακροπρόθεσμο επιχειρηματικό μοντέλο για το σχήμα SDD δεν έχει μέχρι σήμερα οδηγήσει σε πλήρως ικανοποιητικό αποτέλεσμα. Τον Ιούνιο του 2009, το EPC αποφάσισε ότι οι συμμετέχοντες στο σχήμα SDD έχουν την επιλογή να υιοθετήσουν διμερείς συμφωνίες για τον καταμερισμό του κόστους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ θα το εκτιμούσαν αν το EPC αναλάμβανε έναν πιο ενεργό ρόλο στο σημαντικό αυτό πεδίο, ενώ εξακολουθούν να θεωρούν ότι ο χρηματοπιστωτικός κλάδος χρειάζεται περαιτέρω διευκρινίσεις για το ευαίσθητο αυτό ζήτημα. Ταυτόχρονα, καθώς ο κανονισμός για τις διασυνοριακές πληρωμές δεν παρέχει παρά ένα προσωρινό μοντέλο χρεώσεων για τις άμεσες χρεώσεις μέχρι την 1η Νοεμβρίου 2012, ο χρηματοπιστωτικός κλάδος αναμένει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή – σε συνέχεια της διαβούλευσης στην οποία προέβη τον Νοέμβριο του 2009⁸ – θα παράσχει καθοδήγηση σχετικά με τις αρχές χρέωσης σε μακροπρόθεσμη βάση για το σχήμα SDD, ώστε να αποφευχθεί η ανησυχία για θέματα ανταγωνισμού.

Όσον αφορά τη διασφάλιση της συνέχειας της νομικής ισχύος των υφιστάμενων εντολών άμεσων χρεώσεων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στο σχήμα SDD, το ζήτημα αυτό έχει επιλυθεί σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ, πλην της Γερμανίας, είτε με τη μεταφορά της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών στο εθνικό δίκαιο είτε με τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών. Στη Γερμανία, η εξεύρεση κοινής λύσης εξακολου-

θεί να εκκρεμεί. Ωστόσο, αναμένεται ότι η πρόταση για τη θέσπιση καταληκτικών ημερομηνιών μετάπτωσης στον SEPA με νομοθετική ρύθμιση θα αποτελέσει κίνητρο ώστε τα νομοθετικά όργανα και οι συμμετέχοντες στην αγορά της Γερμανίας να επιλύσουν αυτό το ζήτημα.⁹

Εκτός από τις έντυπες εντολές, το σχήμα SDD προσφέρει τη δυνατότητα έκδοσης εντολών οι οποίες δημιουργούνται με τη χρήση ηλεκτρονικών διαύλων και αποκαλούνται «ηλεκτρονικές εντολές» (e-mandates). Η ηλεκτρονική εντολή βασίζεται σε «online» υπηρεσίες τραπεζικών συναλλαγών και ο οφειλέτης μπορεί να χρησιμοποιεί τα ηλεκτρονικά τραπεζικά του διαπιστευτήρια. Η ηλεκτρονική εντολή θα μπορούσε να παρουσιάζει ενδιαφέρον τόσο για τους φορείς με υψηλό όγκο πληρωμών όσο και για τους εμπόρους που βρίσκονται στο διαδίκτυο. Το 2010, το EPC παρείχε όλες τις αναγκαίες προϋποθέσεις ώστε οι τράπεζες να προσφέρουν αυτή την υπηρεσία. Οι πορτογαλικές τράπεζες ήταν οι πρώτες που εφαρμόσαν δοκιμαστικά την ηλεκτρονική εντολή. Παρόλο που η ηλεκτρονική εντολή θα παρέχεται προαιρετικά από τις τράπεζες προς τους πελάτες τους, το Ευρωσύστημα ενθαρρύνει τις τράπεζες – με βάση την εμπειρία από αυτήν τη δοκιμαστική εφαρμογή – να ξεκινήσουν να προσφέρουν αυτήν τη διαδικασία, η οποία πιθανόν θα αυξήσει την αποδοχή του σχήματος SDD από τους πληρωτές και τους δικαιούχους και θα προσφέρει νέες ευκαιρίες για υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών.

Σε σύγκριση με το σχήμα SCT, ο αριθμός των τραπεζών που προσχωρούν στο σχήμα SDD ήταν από την αρχή μικρότερος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ορισμένες εθνικές τραπεζικές κοινότητες – Ισπανία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Γαλλία και Σλοβενία – αποφάσισαν να αναβάλουν για το 2010 την τελική έναρξη λειτουργίας

8 IP/09/1666: «Αντιμονοπωλιακή νομοθεσία: Η Επιτροπή προβαίνει σε διαβούλευση σχετικά με το σχέδιο οδηγιών για το σύστημα άμεσης χρέωσης του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (Single Euro Payments Area - SEPA)».

9 Βλ. το Κεφάλαιο 6.4 της παρούσας έκθεσης, με τίτλο «Κανονισμός για την καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης στον SEPA».

του σχήματος SDD στις χώρες τους. Οι φινλανδικές τράπεζες προτείνουν την αντικατάσταση του φινλανδικού σχήματος άμεσων χρεώσεων από υπηρεσίες βασισμένες στη χρήση ηλεκτρονικών τιμολογίων και στις μεταφορές πίστωσης SEPA. Κατά την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας, στα νέα σχήματα είχαν εγγραφεί 2.607 τράπεζες, από τις οποίες 2.366 είχαν εγγραφεί τόσο στο βασικό σχήμα SDD όσο και στο σχήμα SDD μεταξύ επιχειρήσεων (b2b).

Καθώς η περιορισμένη ή/και ασαφής πρόσβαση δυσχεραίνει τη μετάπτωση για τους πιστωτές, η πλήρης προσβασιμότητα είναι ακόμα κρισιμότερη για το σχήμα SDD απ' ό,τι για το σχήμα SCT. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η προσβασιμότητα για τις βασικές συναλλαγές άμεσων χρεώσεων έγινε υποχρεωτική από την 1η Νοεμβρίου 2010 για τις τράπεζες που σήμερα προσφέρουν άμεσες χρεώσεις σε ευρώ σε εθνικό επίπεδο.¹⁰ Ωστόσο, όπως αποδείχθηκε στην περίπτωση του σχήματος SCT, η προσχώρηση και η προσβασιμότητα δεν θα αρκούν για να διασφαλίσουν τη μετάπτωση στον SEPA. Εάν οι τράπεζες δεν προωθήσουν με ενεργό τρόπο στην αγορά την παροχή υπηρεσιών SEPA και εάν οι πιστωτές δεν στραφούν από τα εθνικά προϊόντα άμεσων χρεώσεων στο σχήμα SDD, η υποχρεωτική προσβασιμότητα των λογαριασμών των οφειλετών δεν θα επηρεάσει σημαντικά τον όγκο συναλλαγών του σχήματος SDD που διεκπεραιώνονται. Ειδικότερα, οι χρήστες πρέπει να είναι σίγουροι ότι το σχήμα SDD τηρεί επίπεδα προστασίας των οφειλετών που είναι τουλάχιστον συγκρίσιμα με αυτά τα οποία έχουν συνηθίσει στα εθνικά σχήματα άμεσων χρεώσεων. Για όλες τις νέες συνδρομές, οι φορείς με υψηλό όγκο πληρωμών από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα θα πρέπει να παρέχουν στους οφειλέτες τους εντολές SDD αντί για εθνικές εντολές.

Αν και ο σχεδιασμός του σχήματος SDD βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε επιτυχημένα εθνικά σχήματα άμεσων χρεώσεων, πρέπει να τονιστεί ότι πρόκειται για ένα πραγματικά νέο σχήμα πληρωμών. Όπως και για οποιοδήποτε νέο μέσο πληρωμής, υπάρχει ουσιαστική ανάγκη για αυξημένη εμπιστοσύνη εκ μέρους των πελατών.

Εννοείται, φυσικά, ότι τόσο το σχήμα SDD όσο και οι άμεσες χρεώσεις πρέπει να ικανοποιούν τις νομικές απαιτήσεις τις οποίες θέτει η οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών. Σε ορισμένους τομείς, το σχήμα SDD υπερκαλύπτει τις απαιτήσεις της εν λόγω οδηγίας, προκειμένου να προάγει την εμπιστοσύνη των πελατών. Ωστόσο, θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι το πραγματικό και το φημολογούμενο επίπεδο ασφάλειας ενδέχεται να μην συμπίπτουν πάντοτε, ιδίως σε έναν ευαίσθητο τομέα όπως ο τομέας των υπηρεσιών πληρωμών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν τονίσει επανειλημμένα ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι τα μέσα SEPA ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των χρηστών και παρέχουν επίπεδα τιμών, υπηρεσιών και εγγυήσεων τα οποία είναι, κατ' ελάχιστον, εξίσου καλά με εκείνα των υφιστάμενων «εθνικών» μέσων πληρωμής.¹¹ Την άποψη αυτή υποστηρίζουν ένθερμα οι διάφορες ενώσεις χρηστών, ιδιαίτερα σε σχέση με το σχήμα SDD.

Για να διασφαλιστεί η επιτυχημένη μετάπτωση στο σχήμα SDD, είναι σημαντικό το EPC (ως διαχειριστής του σχήματος SDD) και, στη συνέχεια, οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών οι οποίοι προσφέρουν τις υπηρεσίες του σχήματος SDD, να αντιμετωπίσουν άμεσα τις ανησυχίες των χρηστών. Ειδικότερα, αυτό αποτελεί επιτακτική ανάγκη για τους καταναλωτές οι οποίοι είναι εξοικειωμένοι με τη διαδικασία DMF (Debtor Mandate Flow)¹² και όχι με τη διαδικασία CMF (Creditor Mandate Flow)¹³, η οποία χρησιμοποιείται στο βασικό σχήμα SDD. Οι χρήστες αυτοί χρειάζονται διαβεβαιώσεις ότι μπορούν να μεταπέσουν στις υπηρεσίες του σχήματος SDD και να διατηρήσουν επίπεδα προστασίας και εγγυήσεων συγκρίσιμα με αυτά τα οποία έχουν συνηθίσει στα εθνικά σχήματα άμε-

10 ό.π., άρθρο 8.

11 Για παράδειγμα, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου ECOFIN της 1ης Δεκεμβρίου 2009.

12 Ο οφειλέτης δίνει την εντολή για άμεση χρέωση στην τράπεζά του, είτε απευθείας είτε μέσω του πιστωτή. Η εντολή αποθηκεύεται από την τράπεζα του οφειλέτη.

13 Ο οφειλέτης δίνει την εντολή για την άμεση χρέωση στον πιστωτή. Η εντολή αποθηκεύεται από τον πιστωτή.

των χρεώσεων. Το Ευρωσύστημα εκτιμά ως θετική την απόφαση την οποία έλαβε το EPC τον Μάρτιο 2010, να συμπεριλάβει στον κανονισμό SDD μία επιλογή που να επιτρέπει στις τράπεζες-οφειλέτες να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με την εντολή μεταξύ τράπεζας πιστωτή και τράπεζας οφειλέτη πολύ πριν από την πρώτη (ή εφάπαξ) είσπραξη άμεσης χρέωσης. Με βάση αυτές τις πληροφορίες, η τράπεζα του οφειλέτη θα είναι σε θέση να ελέγχει τα τραπεζικά στοιχεία και την καταλληλότητα του λογαριασμού για λήψη της άμεσης χρέωσης, πριν από την πρώτη είσπραξη. Η επιλογή αυτή αναμένεται να συμπεριληφθεί στην προγραμματισμένη για το 2011 έκδοση του κανονισμού SDD.

Το Ευρωσύστημα ενθαρρύνει σθεναρά τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών που προσφέρουν υπηρεσίες άμεσων χρεώσεων σε ευρώ να χρησιμοποιούν αυτή την επιλογή, η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις χώρες που σήμερα χρησιμοποιούν το μοντέλο DMF. Επιπλέον, σε περίπτωση αιτήματος του οφειλέτη οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών ενθαρρύνονται να εξετάσουν με τη δέουσα προσοχή την παροχή πρόσθετων στοιχείων με τα οποία θα ήταν δυνατό να αντιμετωπιστούν άλλες επιφυλάξεις των ενώσεων καταναλωτών, ενισχύοντας έτσι περαιτέρω την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στις υπηρεσίες του σχήματος SDD. Τέτοια πρόσθετα στοιχεία θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να περιλαμβάνουν την επιβεβαίωση από τον οφειλέτη των εκ των προτέρων πληροφοριών εντολής (Advance Mandate Information – AMI), πριν από την είσπραξη της άμεσης χρέωσης, μέσω ηλεκτρονικών διαύλων που χρησιμοποιούνται ήδη για την επικοινωνία μεταξύ τραπεζών και πελατών (π.χ. «online» τραπεζικές συναλλαγές, αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές (ATM), γραπτά μηνύματα κινητής τηλεφωνίας (SMS)), τη δυνατότητα περιορισμού των άμεσων χρεώσεων σε ορισμένο ποσό ή/και σε ορισμένη περιοδικότητα, και τον αποκλεισμό (αρνητικός κατάλογος) ή/και την έγκριση (θετικός κατάλογος) συγκεκριμένων πιστωτών.

Σε επιστολή τους τον Μάρτιο του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΚΤ κάλεσαν το EPC, ως διαχειριστή του σχήματος SDD

και για λογαριασμό των συμμετεχόντων σε αυτό, να εξετάσει με τη δέουσα προσοχή αυτά τα πρόσθετα χαρακτηριστικά και να εκτιμήσει κατά πόσον, καθώς και με ποιο τρόπο, θα ήταν ενδεδειγμένη η άμεση ενσωμάτωσή τους στον κανονισμό του βασικού σχήματος SDD. Με την παρούσα έκθεση το Ευρωσύστημα επαναλαμβάνει αυτό το αίτημα, αφού η έγκαιρη παροχή αυτών των χαρακτηριστικών είναι βέβαιο ότι θα καταστήσει το σχήμα SDD ακόμη πιο ελκυστικό στους καταναλωτές και θα αποφέρει οφέλη στο σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας.

1.3 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΒΑΣΙΣΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΣΧΗΜΑΤΑ SCT ΚΑΙ SDD

Τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τη βραδύτερη του αναμενόμενου μετάπτωση στο σχήμα SCT υποδεικνύουν την ανάγκη να αυξηθεί η ενημέρωση των χρηστών όσον αφορά ζητήματα SEPA και να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στον SEPA από τις επιχειρήσεις και τους φορείς δημόσιας διοίκησης. Όπως ήδη τονίστηκε στις προσδοκίες του Ευρωσυστήματος για τον SEPA (βλ. επίσης Κεφάλαιο 6.3), οι οποίες δημοσιεύθηκαν τον Μάρτιο του 2009¹⁴ και οι οποίες εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να ισχύουν και σήμερα, θα πρέπει να καταστούν διαθέσιμες στους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών ελκυστικές υπηρεσίες όσον αφορά τα σχήματα SCT και SDD, οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές ανάγκες των καταναλωτών και των επιχειρήσεων. Η ενεργοποίηση των πληρωμών SEPA πρέπει να γίνει τουλάχιστον το ίδιο εύκολη με την ενεργοποίηση των εθνικών μέσων πληρωμής. Το Ευρωσύστημα αναμένει από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να προσφέρουν στους πελάτες λιανικής το ίδιο επίπεδο υπηρεσιών (π.χ. πάγιες εντολές) και τους ίδιους διαύλους πρόσβασης για τα μέσα SEPA όπως και για τα εθνικά μέσα πληρωμής (π.χ. τραπεζικές συναλλαγές μέσω Ίντερνετ (internet banking)). Θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι όλα τα δεδομένα μεταβιβάζονται στο τραπεζικό ίδρυμα-

14 Βλ. <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2009/html/pr090327.en.html>.

παραλήπτη (εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο δικαιούχος ζητεί ρητώς από το τραπεζικό ίδρυμα-παραλήπτη να μην μεταβιβάσει όλα τα δεδομένα ή η εθνική νομοθεσία απαγορεύει τη μεταβίβαση ευαίσθητων δεδομένων, όπως τα στοιχεία διεύθυνσης). Εφόσον δεν υπάρχουν νομικά προσκόμματα σε εθνικό επίπεδο, οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να φροντίσουν ώστε ο κωδικός BIC και ο κωδικός IBAN να αναγνωρίζονται εύκολα από τους πελάτες τους, π.χ. τοποθετώντας τους σε εμφανές σημείο στην αναλυτική κατάσταση λογαριασμού, στην επιφάνεια εργασίας χρήστη της εφαρμογής internet banking και – στις χώρες εκείνες όπου οι κάρτες πληρωμών φέρουν προσδιοριστικά στοιχεία για την τράπεζα και τον λογαριασμό – στις κάρτες πληρωμών. Παρομοίως, οι πιστωτές θα πρέπει, όπως ήδη αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΚ) 924/2009 για τις διασυνοριακές πληρωμές¹⁵, να αναγράφουν τους κωδικούς BIC και IBAN όχι μόνο στα διασυνοριακά, αλλά και σε όλα τα εγχώρια τιμολόγια και προτυπωμένα έντυπα πληρωμής.

Αξιοποιώντας τα βασικά μέσα SEPA, οι πρόσθετες προαιρετικές υπηρεσίες (Additional Optional Services – AOS), δηλαδή η επέκταση των κανόνων και των προτύπων που ορίζονται στους κανονισμούς των σχημάτων από μία κοινότητα τραπεζών, θα μπορούσαν να συμβάλουν θετικά στην αντιμετώπιση των απαιτήσεων των πελατών. Ο χρηματοπιστωτικός κλάδος θα πρέπει να παρακολουθήσει προσεκτικά και, στον βαθμό στον οποίο τούτο είναι εφικτό, να συντονίσει την ανάπτυξη πρόσθετων προαιρετικών υπηρεσιών που έχουν ως στόχο να βελτιώσουν την ποιότητα των μέσων SEPA, έτσι ώστε να αποφευχθεί ένας νέος κατακερματισμός υπηρεσιών, τόσο σε γεωγραφικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κοινότητας. Το Ευρωσύστημα συμμερίζεται την άποψη του EPC ότι οι AOS δεν πρέπει ούτε να θέσουν σε κίνδυνο τη διαλειτουργικότητα των σχημάτων ούτε να δημιουργήσουν εμπόδια στον ανταγωνισμό. Οι AOS αποτελούν τμήμα της αγοράς και θα πρέπει να διαμορφώνονται και να εξελίσσονται με βάση τις ανάγκες της αγοράς. Στη συνέχεια, το EPC μπορεί να ενσωματώνει

στα σχήματα ευρέως χρησιμοποιούμενα χαρακτηριστικά αυτών των υπηρεσιών, μέσω των διαδικασιών διαχείρισης αλλαγών που παρουσιάζονται στο έγγραφο του EPC για τους εσωτερικούς κανόνες διαχείρισης σχημάτων (Scheme management internal rules – SMIR). Το Ευρωσύστημα, ωστόσο, θεωρεί ότι θα ήταν προς το συμφέρον του EPC, ως ιδιοκτήτη του σχήματος, να αναλάβει έναν πιο ενεργό ρόλο στη διαδικασία που αφορά τις AOS αντί απλώς να παρακολουθεί τις δημοσιευμένες AOS και να αντιδρά στις διαμαρτυρίες οι οποίες τίθενται υπόψη της Επιτροπής Διαχείρισης Σχημάτων (Scheme Management Committee – SMC) του EPC, καθώς και να ελέγχει τη συμμόρφωση των προτεινόμενων AOS με τα ουσιώδη χαρακτηριστικά των σχημάτων, ώστε να αποφεύγονται οι ανακολουθίες. Με την υποστήριξη ορισμένων κοινοτήτων, θα πρέπει επίσης να επιχειρήσει να «συγχωνεύσει» σε μία AOS παρόμοιες AOS που αναπτύσσονται ή διαμορφώνονται από διαφορετικές κοινότητες. Για να είναι σε θέση να κάνει κάτι τέτοιο, είναι αναγκαίο να αποσαφηνιστούν περαιτέρω η έννοια και η διαχείριση αυτών των υπηρεσιών και ειδικότερα ο ρόλος του EPC στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας. Για να επιτύχει μεγαλύτερη διαφάνεια των AOS οι οποίες είτε βρίσκονται στο στάδιο του προγραμματισμού είτε είναι ήδη διαθέσιμες, το EPC θα πρέπει όχι μόνο να παρέχει ηλεκτρονικούς συνδέσμους που θα οδηγούν στην περιγραφή των AOS στους δικτυακούς τόπους των διαφόρων κοινοτήτων (οι οποίοι παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλομορφία ως προς το επίπεδο ανάλυσης και τη δομή τους), αλλά και να δημιουργήσει μια δομημένη βάση δεδομένων, η οποία θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμη μέσω του δικτυακού τύπου του EPC και να υποστηρίζει λειτουργίες αναζήτησης. Σε αντίθεση με τις υπηρεσίες των μεμονομένων παρόχων μέσων πληρωμής, οι υπηρεσίες/πρακτικές των κοινοτήτων στον τομέα των συναλλαγών από πελάτες προς τρά-

15 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 924/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για τις διασυνοριακές πληρωμές στην Κοινότητα και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2560/2001.

πεζες (c2b) πρέπει να δημοσιοποιούνται για λόγους διαφάνειας μέσω των ίδιων διαύλων.

Γενικά, ο χρηματοπιστωτικός κλάδος θα πρέπει να διασφαλίσει ότι η αναμενόμενη βελτίωση της ποιότητας μέσω των AOS δεν θα προκαλέσει νέο κατακερματισμό των μέσων πληρωμής σε γεωγραφικό ή κοινοτικό επίπεδο.

Μια άλλη προϋπόθεση για να καταστεί ο SEPA ελκυστικός, ιδίως στους εταιρικούς πελάτες και στους φορείς δημόσιας διοίκησης, είναι να παρέχει υπηρεσίες που θα περιλαμβάνουν κοινά πρότυπα μηνύματος, όχι μόνο σε διαπραγματευτικό επίπεδο αλλά και στους τομείς συναλλαγών c2b και b2c. Το EPC δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές υλοποίησης για τα σχήματα SEPA με σκοπό να παρέχει καθοδήγηση για τον τρόπο χρήσης των προτύπων ISO 20022 XML σχετικά με την ενεργοποίηση, τη μετάδοση και την αναφορά στοιχείων πληρωμής. Προκειμένου οι τράπεζες να μπορέσουν να επικυρώσουν ότι τα πρότυπα ISO 20022 XML που θα υλοποιήσουν είναι συμβατά με τις κατευθυντήριες γραμμές υλοποίησης του EPC, χρησιμοποιούν υποσύνολα τεχνικής επαλήθευσης (technical validation subsets – TVS), τα οποία παρείχε η SWIFT. Το EPC αναγνωρίζει ότι τα TVS αποτελούν μόνο μια μεταγραφή σε τεχνικούς όρους (schema) των κατευθυντήριων γραμμών υλοποίησης και ότι ορισμένοι από τους κανόνες χρήσης που περιέχονται σε αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές δεν ήταν δυνατόν να αναπαραχθούν στα TVS. Ωστόσο, αυτό αφήνει περιθώρια ερμηνείας και οδηγεί σε διαφορετικά αποτελέσματα. Αντανακλάται επίσης στην εμφάνιση υπηρεσιών για τη μετατροπή προτύπων XML που ισχύουν σε διάφορες χώρες.

Ο κατακερματισμός αυτός μπορεί να αντιμετωπιστεί αν οι κατευθυντήριες γραμμές υλοποίησης συμπληρωθούν με υποχρεωτικά υποσύνολα τεχνικής επαλήθευσης (TVS) και με περιεκτικά δείγματα αρχείων δεδομένων (sample data file). Επομένως, το Ευρωσύστημα προσκαλεί το EPC να συμβάλει σε μια μεγαλύτερη σαφήνεια, ορίζοντας δεσμευτικά TVS

και δείγματα αρχείων δεδομένων. Επιπλέον, θα πρέπει να είναι υποχρεωτική η αποδοχή των μηνυμάτων ISO 20022 XML τα οποία προσδιορίζονται εντός του υποσυνόλου SEPA και είναι σύμφωνα με τα νέα αυτά δεσμευτικά υποσύνολα.¹⁶

Πέραν της τυποποιημένης ενεργοποίησης και μετάδοσης πληρωμής, είναι απαραίτητη και η τυποποιημένη αναφορά στοιχείων b2c που θα επιτρέπει την πλήρως αυτοματοποιημένη επεξεργασία (straight-through-processing). Το EPC συνέταξε σύσταση σχετικά με τον τρόπο εμφάνισης των δεδομένων για πληρωμές SCT και SDD στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής αναφοράς προς πελάτη σύμφωνα με τα σχετικά πρότυπα ISO. Αυτή η σύσταση αντιστοιχίζει τα πεδία του μηνύματος που ενεργοποιεί την πληρωμή με τα πεδία του μηνύματος αναφοράς στοιχείων. Το Ευρωσύστημα ανέλυσε τη λύση του EPC και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αντιστοίχιση των ειδικών πεδίων δεδομένων για τα σχήματα SCT και SDD είναι μια βιώσιμη λύση βραχυπρόθεσμα. Παρόλο που με αυτή την προσέγγιση δεν δημιουργείται διαλειτουργικότητα ανάμεσα στις αναφορές των παρόχων υπηρεσιών πληρωμής και στο ηλεκτρονικό περιβάλλον εργασίας πελάτη, η δέσμευση προς το πρότυπο ISO 20022 XML επιτρέπει μια ευκολότερη προσαρμογή των εν λόγω αναφορών και του εν λόγω περιβάλλοντος εργασίας σε σχέση με ό,τι ισχύει σήμερα. Βραχυπρόθεσμα, μπορεί να διευκολύνει επίσης και τη μετάπτωση των εταιρικών πελατών στον SEPA. Ωστόσο, μακροπρόθεσμα, προτιμάται μια κατευθυντήρια γραμμή υλοποίησης η οποία θα περιγράφει αναλυτικά το περιεχόμενο του μηνύματος.

Τέλος, το Ευρωσύστημα αναμένει τόσο από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών όσο και από τους φορείς δημόσιας διοίκησης να αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση, συμπεριλαμβάνοντας στο κείμενο της πρόσκλησης υποβολής ενδιαφέροντος μια αναφορά στα κριτήρια

¹⁶ Για παράδειγμα, χωρίς συντακτικές μεταβολές XML, συμπεριλαμβανομένης μετονομασίας ρίζας, τοποθέτησης κοντέινερ ή μεταβολής χώρου ονομάτων.

SEPA. Οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών και οι φορείς δημόσιας διοίκησης θα πρέπει να χρησιμοποιούν με ενεργό τρόπο τα μέσα SEPA για την πληρωμή των προμηθευτών τους και την καταβολή μισθών, πολύ πριν τους επιβληθεί κάτι τέτοιο με κάποια καταληκτική ημερομηνίας μετάπτωσης, ή (στην περίπτωση που οι ίδιοι δεν πραγματοποιούν πληρωμές) να επιλέξουν έναν πάροχο που θα προσφέρει υπηρεσίες πληρωμών SEPA. Αν οι λογαριασμοί αυτοί τηρούνται εντός του ίδιου ιδρύματος, θα πρέπει να χρησιμοποιείται ο κωδικός IBAN αντί για τα «εθνικά» προσδιοριστικά στοιχεία λογαριασμών.

Εν περιλήψει, οι απαιτήσεις για την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών βασισμένων στα σχήματα SCT και SDD είναι οι ακόλουθες:

- Ο χρηματοπιστωτικός κλάδος θα πρέπει να παρακολουθεί προσεκτικά και, στον βαθμό στον οποίο τούτο είναι εφικτό, να συντονίζει την ανάπτυξη AOS που έχουν ως στόχο να βελτιώσουν την ποιότητα των μέσων SEPA, έτσι ώστε να αποφευχθεί ένας νέος κατακερματισμός υπηρεσιών, τόσο σε γεωγραφικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κοινότητας.
- Προκειμένου να αυξήσει τη διαφάνεια, το EPC θα πρέπει να δημιουργήσει μια δομημένη βάση δεδομένων που θα υποστηρίζει λειτουργίες αναζήτησης και θα περιέχει πληροφορίες για τις AOS και τις υπηρεσίες/πρακτικές σε επίπεδο κοινότητας και η οποία θα είναι εύκολα προσβάσιμη μέσω του δικτυακού τόπου του EPC.
- Το EPC θα πρέπει να αποτρέψει τον κατακερματισμό των προτύπων μηνύματος, καθορίζοντας δεσμευτικά υποσύνολα τεχνικής επαλήθευσης (TVS) και δείγματα αρχείων δεδομένων (sample data file).
- Επιπλέον, θα πρέπει να είναι υποχρεωτική η αποδοχή από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμής των μηνυμάτων ISO 20022 XML τα οποία προσδιορίζονται εντός του υποσυνόλου SEPA και είναι σύμφωνα με τα νέα δεσμευτικά TVS.
- Καθώς το EPC έχει σχεδόν ολοκληρώσει τις προετοιμασίες που αφορούν την ηλεκτρονική εντολή στο σχήμα SDD, οι τράπεζες ενθαρρύνονται να προσφέρουν αυτήν τη διαδικασία, η οποία πιθανόν θα αυξήσει την αποδοχή του σχήματος SDD από τους πληρωτές και τους δικαιούχους και θα προσφέρει νέες ευκαιρίες για υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών.
- Η μακροπρόθεσμη λύση που προτιμά το Ευρωσύστημα σχετικά με την τυποποιημένη αναφορά στοιχείων σε επίπεδο συναλλαγών b2c είναι μια σχετική κατευθυντήρια γραμμή που θα περιγράφει αναλυτικά το περιεχόμενο του μηνύματος και θα παρέχει μια εναρμονισμένη δομή για την αναφορά στοιχείων προς τον πελάτη.
- Τόσο οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών όσο και οι φορείς δημόσιας διοίκησης θα πρέπει να αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση, συμπεριλαμβάνοντας στο κείμενο της πρόσκλησης υποβολής ενδιαφέροντος μια αναφορά στα κριτήρια SEPA.

2 ΚΑΡΤΕΣ

Η πρόοδος στη δημιουργία ενός πρόσθετου ευρωπαϊκού σχήματος καρτών υπήρξε σημαντικά βραδύτερη από την προσδοκώμενη. Παρά το γεγονός αυτό, εξακολουθεί να ισχύει το σκεπτικό στο οποίο βασίστηκε το αίτημα του Ευρωσυστήματος για τη δημιουργία ενός πρόσθετου ευρωπαϊκού σχήματος καρτών ως στοιχείου απαραίτητου για την υλοποίηση μιας ανταγωνιστικής αγοράς καρτών στον SEPA. Το Ευρωσύστημα συνεχίζει επίσης να παρακολουθεί τις τρεις πρωτοβουλίες που δραστηριοποιούνται στην αγορά, παρέχοντας καθοδήγηση όταν χρειάζεται.

Πέραν των δεσμεύσεων που ανέλαβαν οι εταιρείες MasterCard και Visa Europe αναφορικά με τις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες (Multilateral Interchange Fee – MIF), για το ζήτημα της MIF κρίνεται αναγκαία η παροχή εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περαιτέρω καθοδήγησης, η οποία θα μπορούσε ως έσχατη λύση να λάβει τη μορφή κανονισμού. Ωστόσο, θα πρέπει επίσης να εξαιρεθούν και άλλα σημαντικά εμπόδια που υπάρχουν στον SEPA για τις κάρτες, ιδίως όσον αφορά τον διαχωρισμό της διαχείρισης του συστήματος από τους παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας και τη δημιουργία διαλειτουργικότητας μεταξύ παρόχων ανεξαρτήτως συστήματος. Η αρχή του διαχωρισμού θα πρέπει ιδανικά να εφαρμόζεται σε επίπεδο διοίκησης. Για να επιτραπεί η διαλειτουργικότητα μεταξύ παρόχων υπηρεσιών επεξεργασίας ανεξαρτήτως σχήματος, το EPC καλείται να τηρήσει την απόφασή του, την οποία έλαβε τον Δεκέμβριο του 2009, να επικαιροποιήσει το Πλαίσιο για τα πανευρωπαϊκά αυτοματοποιημένα συστήματα εκκαθάρισης και τον μηχανισμό εκκαθάρισης και διακανονισμού (Πλαίσιο PE-ACH/CSM) και να τροποποιήσει ανάλογα το Πλαίσιο SEPA για τις κάρτες.

Ταυτόχρονα, το Ευρωσύστημα παρατήρησε πρόοδο στην τυποποίηση των καρτών, η οποία αποτελεί βασικό παράγοντα για τα διάφορα σενάρια που αφορούν τα επόμενα βήματα σχετικά με τον SEPA για τις κάρτες. Προκειμένου να ανταποκριθεί με επιτυχία στις απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων μερών, είναι απολύτως αναγκαίο ο

ευρωπαϊκός κλάδος πληρωμών να συμμετέχει άμεσα και συντονισμένα στους διεθνείς φορείς τυποποίησης καρτών, εκπροσωπούμενος ιδανικά από το EPC. Ειδικότερα, το Ευρωσύστημα εξακολουθεί να αναμένει συγκεκριμένες προτάσεις για την πιο ενεργή συμμετοχή του EPC στον οργανισμό EMVCo και στο Συμβούλιο PCI SSC.

Επιπλέον, το αργότερο μέχρι το τέλος του 2013 θα πρέπει να είναι δυνατή η χορήγηση αδειών για ολόκληρο τον SEPA, δηλ. οι συνεργαζόμενοι φορείς (licensees) έκδοσης καρτών ή/και αποδοχής συναλλαγών με κάρτα δεν θα πρέπει πλέον να περιορίζονται σε μεμονωμένες χώρες ή περιοχές αλλά θα επιτρέπεται να δραστηριοποιούνται σε ολόκληρο τον SEPA. Όσον αφορά την πιστοποίηση ασφάλειας για τις κάρτες και τα τερματικά, το Ευρωσύστημα αναμένει ότι για τον SEPA θα αναπτυχθεί μόνιμη δομή διακυβέρνησης και ότι τα μέλη του EPC και του Κοινού Σχήματος Έγκρισης (Common Approval Scheme – CAS) θα συμφωνήσουν σε συγκεκριμένες προτάσεις.

2.1 ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΚΑΡΤΩΝ

Εδώ και αρκετά χρόνια, το Ευρωσύστημα, μαζί με άλλες ευρωπαϊκές αρχές, προωθεί την ιδέα ότι από τη διαδικασία SEPA πρέπει να δημιουργηθεί τουλάχιστον ένα επιπλέον σχήμα καρτών, το οποίο θα έχει τις ρίζες του και τη νομική του βάση στην Ευρώπη. Δεδομένου ότι η ευρωπαϊκή αγορά καρτών είναι αρκετά μεγάλη ώστε να συνδυάζει τον ανταγωνισμό με την ενοποίηση και τις οικονομίες κλίμακας, το Ευρωσύστημα αναμένει ότι, πέραν των δύο σχημάτων που είναι ήδη πολύ καλά εδραιωμένα και χαίρουν εκτίμησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δηλαδή τα σχήματα της VISA Europe και της MasterCard, θα μπορούσε να λειτουργήσει ικανοποιητικά ένα επιπλέον σχήμα καρτών το οποίο και θα ανταγωνίζεται τα άλλα δύο. Επομένως, το Ευρωσύστημα θεωρεί ότι ένα πρόσθετο ευρωπαϊκό σχήμα καρτών είναι απαραίτητο στοιχείο για την πραγματοποίηση μιας ανταγωνιστικής αγοράς καρτών εντός του SEPA.

Αρκετά εθνικά σχήματα καρτών έχουν επιλέξει τη σύμπραξη (co-branding) με τη VISA

Ευροpe και τη Mastercard προκείμενου να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με τον SEPA. Η σύμπραξη είναι απαραίτητη για μια μεταβατική περίοδο μέχρις ότου δημιουργηθούν περισσότερες επιλογές μαζί με το πρόσθετο σχήμα καρτών. Διαφορετικά, υπάρχει ο κίνδυνος η μεγάλη πλειοψηφία των τραπεζών να εγκαταλείψουν τα εθνικά σχήματα και να επιλέξουν ένα από τα δύο σχήματα που δραστηριοποιούνται ήδη σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό θα σήμαινε λιγότερες επιλογές και λιγότερο ανταγωνισμό σε επίπεδο σχήματος – σε βάρος των ευρωπαϊών καταναλωτών και εμπόρων – και λιγότερη διακυβέρνηση από τις ευρωπαϊκές τράπεζες.

Ένα νέο ευρωπαϊκό σχήμα καρτών θα μπορούσε να αποφέρει τόσο οικονομικά όσο και πολιτικά οφέλη. Από άποψη εξοικονόμησης κόστους, θα μπορούσε να διατηρήσει την αποτελεσματικότητα και τα σχετικά χαμηλά επίπεδα προμηθειών που παρέχονται επί του παρόντος από ορισμένα εθνικά σχήματα. Θα μπορούσε να ενισχύσει τον ανταγωνισμό μεταξύ σχημάτων καρτών, μεταξύ παρόχων υπηρεσιών επεξεργασίας και μεταξύ τραπεζών, παρέχοντας έτσι δυνατότητα επιλογής στους κατόχους καρτών, στους εμπόρους και στις τράπεζες. Σε επίπεδο πολιτικής, θα επέτρεπε την ποικιλομορφία ως προς τη διακυβέρνηση των σχημάτων και τα μοντέλα ιδιοκτησίας τους. Κατά αντίστοιχο τρόπο, μια πιθανή αποτυχία της προσπάθειας να δημιουργηθεί ένα ευρωπαϊκό σχήμα καρτών, σε συνδυασμό με τη σταδιακή κατάργηση των εθνικών σχημάτων, θα εγκυμονούσε κινδύνους: απώλεια αποτελεσματικότητας και σχετικά χαμηλών επιπέδων προμηθειών, λιγότερες επιλογές για τους κατόχους καρτών, τους εμπόρους και τις τράπεζες, λιγότερη ποικιλομορφία ως προς τη διακυβέρνηση των σχημάτων και τα μοντέλα ιδιοκτησίας τους.

Προς το παρόν, υπάρχουν τρεις πρωτοβουλίες οι οποίες εργάζονται για τη δημιουργία ενός επιπλέον ευρωπαϊκού σχήματος καρτών: η Euro Alliance of Payment Schemes (EAPS), η Monnet and η PayFair. Η προσέγγιση που ακολουθεί η καθεμία είναι διαφορετική. Σκοπός της

EAPS είναι να συνδέσει ορισμένα υφιστάμενα σχήματα ATM και POS. Η Monnet, μια πρωτοβουλία ευρωπαϊκών τραπεζών, διερευνά τις πιθανότητες δημιουργίας ενός νέου σχήματος. Η PayFair, μια ανεξάρτητη πρωτοβουλία εκτός τραπεζών, προτίθεται επίσης να δημιουργήσει ένα νέο σχήμα. Το Ευρωσύστημα βρίσκεται σε στενή επαφή και με τις τρεις πρωτοβουλίες, τις οποίες παρακολουθεί και στις οποίες παρέχει καθοδήγηση, όταν χρειάζεται. Και οι τρεις πρωτοβουλίες βρίσκονται ακόμη σε πολύ πρώιμο στάδιο. Τα βασικά σημεία που θα κρίνουν την επιτυχία τους θα είναι η ηγετική ικανότητα των φορέων που έχουν αναλάβει την πρωτοβουλία, η υποστήριξη των τραπεζών και η αποδοχή από τους χρήστες, ιδίως από τους εμπόρους λιανικής και τους καταναλωτές. Ορισμένες τράπεζες μπορεί να διστάσουν να συμμετέχουν σε μία από τις νέες πρωτοβουλίες είτε επειδή νομίζουν ότι θα χρειαστούν πολύ μεγάλες επενδύσεις, είτε επειδή προτιμούν να τηρήσουν στάση αμνημονής ή επειδή αισθάνονται ότι η συνεργασία με ένα από τα διεθνή σχήματα θα είναι πιο συμφέρουσα.

Εδώ και αρκετό καιρό, αρκετή προσοχή έχει δοθεί στις συζητήσεις για τη MIF. Παρά τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η MasterCard¹⁷ σχετικά με την πολυμερή διατραπεζική προμήθεια για τις διασυνοριακές συναλλαγές εντός του Ενιαίου Οικονομικού Χώρου (τόσο για τις χρεωστικές όσο και για τις πιστωτικές κάρτες), καθώς και η Visa Europe¹⁸ σχετικά με την πολυμερή διατραπεζική προμήθεια χρεωστικών καρτών για διασυνοριακές συναλλαγές εντός του Ενιαίου Οικονομικού Χώρου και για εθνικές συναλλαγές σε ορισμένα κράτη μέλη, ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη εξακολουθούν να θεωρούν ότι το αποτέλεσμα των συζητήσεων δεν είναι απολύτως σαφές. Οι τράπεζες θεωρούν ότι η MIF είναι ένα σημαντικό στοιχείο της υπόθε-

17 Βλ. «Αντιμονοπωλιακή νομοθεσία: Η Επίτροπος Kroes λαμβάνει θέση σχετικά με την απόφαση της MasterCard να μειώσει τις πολυμερείς διατραπεζικές προμήθειες (ΠΑΠ) για διασυνοριακές συναλλαγές και να ανακαλέσει τις πρόσφατες αυξήσεις των βασικών προμηθειών της», Δελτίο Τύπου της 1ης Απριλίου 2009, IP/09/515.

18 Βλ. «Η ρύθμιση του interchange στις χρεωστικές κάρτες ενισχύει τον Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA)», Δελτίο Τύπου της 26ης Απριλίου 2010.

σης εργασίας για τα σχήματα καρτών. Γι' αυτό, η αβεβαιότητα που περιβάλλει τη MIF ίσως αποτελέσει εμπόδιο για ενδεχόμενη επένδυση σε ένα νέο σχήμα. Το Ευρωσύστημα συμπεριζεται την άποψη ότι υπάρχει περιθώριο για περισσότερη καθοδήγηση στον τομέα αυτό και επομένως θα το θεωρούσε θετικό αν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέβαλε στην παροχή μεγαλύτερης σαφήνειας στο πεδίο αυτό. Ως έσχατη λύση, θα μπορούσε να εξετασθεί η περίπτωση να δοθεί καθοδήγηση με τη μορφή κανονισμού, έστω και με τη μορφή κανονισμού για τη διατραπεζική προμήθεια, για παράδειγμα όπως συνέβη στην Αυστραλία.

Ωστόσο, η προσήλωση στην πιθανότητα εξασφάλισης εισοδηματικών ροών από τις διατραπεζικές προμήθειες ενδέχεται να οδήγησε σε μια κατάσταση κατά την οποία δόθηκε πολύ λίγη προσοχή στο λειτουργικό κόστος, το οποίο θα μπορούσε να μειωθεί από μια μεγαλύτερη εναρμόνιση και τυποποίηση στον τομέα των καρτών. Επιπλέον, η ώθηση προς τον SEPA για τις κάρτες και το επιπλέον ευρωπαϊκό σχήμα θα μπορούσαν να επηρεάσουν θετικά τον αριθμό των πληρωμών με κάρτα και να οδηγήσουν δυνητικά σε μια επακόλουθη μείωση του κόστους διαχείρισης μετρητών για τις τράπεζες και τους εμπόρους.

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ δεν έχει ακόμη εξασφαλιστεί η δημιουργία τουλάχιστον ενός ακόμη ευρωπαϊκού σχήματος καρτών, χώρες όπως η Ρωσία και η Ινδία σχεδιάζουν να ακολουθήσουν το παράδειγμα της Κίνας, η οποία εισήγαγε το δικό της σχήμα καρτών, το σχήμα China Union Pay, το 2002. Παρόλο που το πολιτικό, οικονομικό και ανταγωνιστικό περιβάλλον σε σύγκριση με την ΕΕ είναι φυσικά πολύ διαφορετικό, ο βασικός συλλογισμός πίσω από αυτές τις πρωτοβουλίες ισχύει και για την ευρωπαϊκή φιλοδοξία, δηλαδή σκοπός είναι να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και να αυξηθούν οι επιλογές για τους χρήστες με ενίσχυση του ανταγωνισμού, καθώς και να αντιμετωπιστούν με

ενεργό τρόπο συγκεκριμένες απαιτήσεις της οικείας αγοράς πληρωμών.

2.2 ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΡΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΑΡΟΧΟΥΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η αρχή που αφορά τον διαχωρισμό των λειτουργιών διαχείρισης του σχήματος από την επεξεργασία – μία από τις βασικές απαιτήσεις του Πλαισίου SEPA για τις κάρτες (SEPA Cards Framework) – αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής αγοράς καρτών πληρωμών εντός του SEPA. Οι συμμετέχοντες στα σχήματα καρτών θα πρέπει να μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα τους παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας και τους παρόχους υπηρεσιών εκκαθάρισης και διακανονισμού. Εντούτοις, μετά από την έναρξη του SEPA για τις κάρτες τον Ιανουάριο του 2008, υπήρξαν αμφιβολίες κατά πόσον όλα τα σχήματα είχαν διαχωρίσει τις δραστηριότητες επεξεργασίας από τις λειτουργίες διαχείρισης. Ορισμένες εθνικές τραπεζικές κοινότητες ή/και σχήματα καρτών εφάρμοσαν μια μορφή διαχωρισμού σύμφωνα με τη δική τους ερμηνεία. Αυτό συνέβη και στην περίπτωση των διεθνών σχημάτων καρτών. Ο τρόπος εφαρμογής του διαχωρισμού στην πράξη αποτελεί συχνά αντικείμενο κριτικής μεταξύ ανταγωνιστικών σχημάτων και φορέων επεξεργασίας. Άλλες εθνικές τραπεζικές κοινότητες πώλησαν τους φορείς επεξεργασίας τους σε μεγαλύτερες εταιρείες.

Προκειμένου να διορθώσει αυτή την κατάσταση, το Ευρωσύστημα, ενεργώντας ως καταλύτης, παρέχει περαιτέρω καθοδήγηση στο θέμα αυτό. Η εν λόγω καθοδήγηση συνίσταται στη σκιαγράφηση του ιδανικού σεναρίου για τον διαχωρισμό. Ιδανικά, η αρχή του εν λόγω διαχωρισμού θα πρέπει να ισχύει σε εταιρικό επίπεδο και να συμπεριλαμβάνει, πιο συγκεκριμένα, τον λειτουργικό διαχωρισμό, τον διαχωρισμό σε επίπεδο πληροφόρησης, τον οικονομικό/λογιστικό διαχωρισμό, τον εμπορικό διαχωρισμό και τον νομικό διαχωρισμό (αυτές οι αρχές αναλύονται περαιτέρω στο παρακάτω πλαίσιο).

Ωστόσο, η απαίτηση για την εφαρμογή νομικού διαχωρισμού μπορεί μόνο να προέλθει από την αντίστοιχη ρυθμιστική αρχή.

Σε αυτό το ιδανικό σενάριο, πέραν του διαχωρισμού των λειτουργιών διαχείρισης σχημάτων από την επεξεργασία έκδοσης¹⁹ και αποδοχής συναλλαγών με κάρτα,²⁰ οι λειτουργίες διαχείρισης σχημάτων καρτών θα πρέπει επίσης να διαχωριστούν και από την κεντρική επεξεργασία συναλλαγών.²¹

Εάν η ιδιοκτησία του σχήματος και των παρόχων υπηρεσιών επεξεργασίας είναι κοινή, για παράδειγμα στην περίπτωση συμμετοχικής δομής, η αρχή του διαχωρισμού θα πρέπει να εφαρμόζεται σε επίπεδο διακυβέρνησης για την ομάδα των παρόχων.

Το Ευρωσύστημα αναγνωρίζει το γεγονός ότι τα διάφορα στοιχεία που σκιαγραφούνται σε αυτό το ιδανικό σενάριο μπορεί να είναι δαπανηρά και δύσκολο να υλοποιηθούν από τους υφιστάμενους οργανισμούς.

19 Για παράδειγμα, η επεξεργασία έγκρισης μεταξύ πλατφόρμας καταμερισμού (switch) και εκδότη, και διαδικασίες όπως η κατασκευή και η εξατομίκευση καρτών, καθώς και η επικοινωνία με κατόχους καρτών, για παράδειγμα με τη μορφή αναλυτικών καταστάσεων χρέωσης.

20 Για παράδειγμα, η επεξεργασία έγκρισης μεταξύ εμπόρου και πλατφόρμας καταμερισμού (switch), καθώς και διαδικασίες όπως η παροχή τερματικού, η διαχείριση τερματικού ή/και η «φιλοξενία» τερματικού.

21 Η πλατφόρμα καταμερισμού (switch), η εκκαθάριση και ο διακανονισμός, καθώς και οι υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, σχετίζονται με αυτές τις λειτουργίες.

Πλαίσιο

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ

Η λειτουργία του σχήματος και των παρόχων υπηρεσιών επεξεργασίας θα πρέπει να επιτελείται ξεχωριστά, τόσο σε τεχνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο προσωπικού. Τεχνικός διαχωρισμός σημαίνει ότι τα σχήματα και οι πάροχοι υπηρεσιών επεξεργασίας δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις ίδιες τεχνικές υποδομές. Διαχωρισμός σε επίπεδο προσωπικού σημαίνει ότι για κάθε σχήμα και πάροχο επεξεργασίας τα μέλη του προσωπικού και τα ανώτατα διοικητικά στελέχη θα πρέπει να είναι διαφορετικά. Ο διαχωρισμός σε επίπεδο μελών του προσωπικού και ανώτατων διοικητικών στελεχών θα πρέπει, πιο συγκεκριμένα, να διασφαλίζει ότι:

- η μία οντότητα δεν θα μπορεί να έχει λόγο σε ό,τι αφορά τους στόχους και τους κανόνες της άλλης,
- η μία οντότητα δεν θα μπορεί σε καμία περίπτωση να ασκεί έλεγχο ή επιρροή στην άλλη.

Στο πλαίσιο του λειτουργικού διαχωρισμού, δεν θα πρέπει να απαγορεύεται σε μεμονωμένα σχήματα καρτών να καθορίζουν ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις, ιδίως σε ό,τι αφορά τη λειτουργική αποτελεσματικότητα και τη διαχείριση ασφαλείας ή σε ό,τι αφορά τους παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας που αναλαμβάνουν την επεξεργασία συναλλαγών στα αντίστοιχα σχήματα.

Λειτουργικός διαχωρισμός σημαίνει επίσης ότι τα σχήματα καρτών δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζουν με προνομιακό τρόπο ορισμένους παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας και το αντίστροφο. Τα σχήματα καρτών θα πρέπει να παρέχουν υπηρεσίες αδιακρίτως σε όλους τους παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας που το δικαιούνται χωρίς να ευνοούν συγκεκριμένη οντότητα έναντι κάποιας άλλης.

ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Τα σχήματα και οι πάροχοι υπηρεσιών επεξεργασίας δεν θα πρέπει να ανταλλάσσουν προνομιακές πληροφορίες μεταξύ τους. Αυτές αφορούν, για παράδειγμα, επικείμενη μεταβολή των κανόνων του σχήματος (συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τις διατραπεζικές προμήθειες που βρίσκονται σε ισχύ), πληροφορίες για τον δοκιμαστικό έλεγχο δικτύου ή συστήματα πιστοποίησης δικτύου που θα έθεταν συγκεκριμένο πάροχο επεξεργασίας σε προνομιακή θέση.

Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο πάροχος επεξεργασίας δεν θα πρέπει να υποχρεώνεται να παρέχει πληροφορίες στο σχήμα, πέραν των όσων κρίνονται απαραίτητες για τη διαχείριση ασφαλείας του σχήματος αυτού, όπου μπορεί ίσως να κρίνεται απαραίτητη η παροχή στοιχείων για συγκεκριμένες μεμονωμένες συναλλαγές, ή σχετικά με λόγους λογιστικής φύσεως που αφορούν τον όγκο συναλλαγών για τον οποίο χρειάζονται μόνο συγκεντρωτικά στοιχεία. Δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να απαιτείται η παροχή πληροφόρησης σε κάποιο σχήμα για συναλλαγές που εκτελούνται από άλλα σχήματα (για παράδειγμα, στην περίπτωση καρτών σύμπραξης).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ/ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ

Τα σχήματα καρτών και οι φορείς επεξεργασίας θα πρέπει να έχουν ξεχωριστούς λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσης και ισολογισμούς. Οι μόνες χρηματοοικονομικές ροές μεταξύ τους θα πρέπει να αφορούν την καταβολή προμηθειών που επιβάλλονται χωρίς διακρίσεις οι οποίες πιθανόν να υφίστανται μεταξύ σχημάτων και παρόχων υπηρεσιών επεξεργασίας. Οι οικονομικές δραστηριότητες θα πρέπει να διενεργούνται ξεχωριστά και από τυπική απόσταση.

Αυτός ο οικονομικός/λογιστικός διαχωρισμός θα πρέπει να διασφαλίζει την οικονομική ανεξαρτησία των σχημάτων καρτών και των παρόχων υπηρεσιών (κεντρικής) επεξεργασίας και θα πρέπει να αποκλείει οποιαδήποτε πιθανότητα μεταφοράς κόστους. Θα πρέπει να αποκλείεται η μεταφορά κόστους μεταξύ σχήματος και επεξεργασίας, γιατί θα μπορούσε, για παράδειγμα, να δώσει τη δυνατότητα σε συγκεκριμένη οντότητα επεξεργασίας να παρέχει υπηρεσίες σε χαμηλότερες τιμές από αυτές που θα παρείχε στην περίπτωση μη μεταφοράς κόστους. Θα έδινε επίσης τη δυνατότητα σε συγκεκριμένο σχήμα να προσφέρει έκπτωση βάσει των εσόδων που θα λάμβανε από τον πάροχο επεξεργασίας τα οποία προέρχονται (εν μέρει) από την παροχή επεξεργασίας σε τμήματα της αγοράς τα οποία το σχήμα προστατεύει από τον ανταγωνισμό.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ

Οι υπηρεσίες των σχημάτων καρτών και των παρόχων υπηρεσιών επεξεργασίας δεν θα πρέπει να προσφέρονται ούτε ως συνδυασμένη υπηρεσία (π.χ. καμία δημιουργία δέσμης προϊόντων) ούτε να αλληλεξαρτώνται (π.χ. ορισμένοι κανόνες για τους συμμετέχοντες στο σχήμα εφαρμόζονται πλήρως μόνο αν χρησιμοποιείται ο συγκεκριμένος (κεντρικός) φορέας επεξεργασίας). Δεν θα πρέπει να παρέχονται κίνητρα για τον συνδυασμό της χρήσης και των δύο.

ΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ

Τα σχήματα καρτών και οι πάροχοι υπηρεσιών επεξεργασίας θα πρέπει να λειτουργούν ως ξεχωριστές νομικές οντότητες. Αυτό είναι ουσιώδες για να διασφαλιστεί ότι:

- οποιαδήποτε συμβατική υποχρέωση του σχήματος δεν επεκτείνεται και στον πάροχο υπηρεσιών επεξεργασίας και το αντίστροφο,
- η μία οντότητα δεν μπορεί να φέρει υπαιτιότητα για τις πράξεις της άλλης,
- τυχόν τρίτο μέρος μπορεί να συμβληθεί με το σχήμα κάρτας και τον πάροχο υπηρεσιών επεξεργασίας ξεχωριστά, χωρίς να εξαναγκαστεί να συνδεθεί και με τους δύο.

Όπως συζητήθηκε ήδη στην 6η έκθεση προόδου για τον SEPA, οι απαιτήσεις για τον διαχωρισμό του σχήματος από την επεξεργασία αφορούν κατά κύριο λόγο τα τετραμερή σχήματα καρτών, αλλά μπορεί να αφορούν και τα τριμερή σχήματα καρτών στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Ωστόσο, τα σχήματα καρτών που αναλαμβάνουν τα ίδια τόσο την έκδοση όσο και την αποδοχή των συναλλαγών, καθώς και τα τριμερή σχήματα καρτών με συνεργαζόμενους φορείς (licensees) (δεδομένου ότι ο συνεργαζόμενος φορέας έχει συμβατική σχέση αποκλειστικά με το σχήμα καρτών), θα πρέπει να εξαιρούνται από αυτό τον διαχωρισμό. Όπως αναφέρεται στην οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών, τα σχήματα καρτών που αναλαμβάνουν τα ίδια τόσο την έκδοση όσο και την αποδοχή των συναλλαγών, καθώς και τα σχήματα καρτών με συνεργαζόμενους φορείς (licensees), εξαιρούνται από τα κριτήρια ανοικτής πρόσβασης. Ωστόσο, το Ευρωσύστημα θα επικροτούσε μια μεγαλύτερη διαφάνεια από τα τριμερή σχήματα καρτών σε ό,τι αφορά τα επιχειρηματικά τους μοντέλα και τα κριτήρια συνεργασίας τους. Επιπλέον, θα πρέπει να επιτρέπεται στον συνεργαζόμενο φορέα (licensee) να επιλέγει τον πάροχο έκδοσης ή επεξεργασίας με τον οποίο θα συνεργάζεται ενώ το σχήμα μπορεί μόνο να περιορίζει την έγκριση, την επεξεργασία και τον διακανονισμό εντός του ιδίου σχήματος. Σε ό,τι αφορά τη χορήγηση αδειών συνεργασίας για ολόκληρο τον SEPA, το αργότερο μέχρι το 2013, οι συνεργαζόμενοι φορείς (licensees) δεν θα

πρέπει πλέον να περιορίζονται σε μεμονωμένες χώρες ή περιοχές αλλά θα πρέπει να τους επιτρέπεται να δραστηριοποιούνται σε ολόκληρο τον SEPA.

2.3 ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΡΤΩΝ ΜΕ ΤΟΝ SEPA

Τον Μάρτιο του 2009 το Ευρωσύστημα δημοσίευσε κριτήρια για τη συμβατότητα των σχημάτων καρτών με τον SEPA. Τα σχήματα καρτών που επιθυμούν να θεωρούνται συμβατά με τον SEPA πρέπει να πληρούν τα κριτήρια που περιέχονται στο Πλαίσιο SEPA για τις κάρτες του EPC, καθώς και τα κριτήρια τα οποία περιέχονται στη δημοσίευση με τίτλο «Η άποψη του Ευρωσυστήματος σχετικά με τον SEPA για τις κάρτες» (Νοέμβριος 2006).

Προκειμένου να επιτύχει την επιθυμητή διαφάνεια, το Ευρωσύστημα αναμένει από τα εν λόγω σχήματα καρτών, τα οποία επιθυμούν να επιτύχουν συμβατότητα με τα κριτήρια του SEPA, να πραγματοποιήσουν αυτοαξιολόγηση την οποία και θα δημοσιεύσουν στους οικείους δικτυακούς τόπους.

Τα σχήματα καρτών τα οποία έχουν προβεί σε αυτοαξιολογήσεις τις οποίες έχουν δημοσιεύσει στους οικείους δικτυακούς τόπους και τις έχουν καταστήσει διαθέσιμες στην οικεία κεντρική τράπεζα είναι τα ακόλουθα: Activa (SI), American Express, Bancomat/PagoBancomat (IT), Cartes Bancaires (FR), Euro 6000 (ES), Girocard (DE), Karanta (SI),

LaserCard (IE), MasterCard, Multibanco (PT), PIN (NL), Servired (ES), Sistema 4B (ES) και Visa.²²

Άλλα σχήματα καρτών που προτίθενται να καταστούν συμβατά με τον SEPA καλούνται να πραγματοποιήσουν αυτοαξιολογήσεις και να τις δημοσιεύσουν. Επιπλέον, οι αυτοαξιολογήσεις που έχουν ήδη δημοσιευθεί θα πρέπει να επικαιροποιούνται όποτε κρίνεται απαραίτητο.

Με βάση αυτές τις αυτοαξιολογήσεις και τα σχόλια που έχουν ληφθεί, το Ευρωσύστημα, αφού λάβει υπόψη τις τροποποιήσεις στο Πλαίσιο SEPA για τις κάρτες του EPC και άλλες σχετικές εξελίξεις στην αγορά σχημάτων καρτών, θα εξετάσει τα κριτήρια συμβατότητας με τον SEPA και τους όρους αναφοράς, όπως κρίνεται απαραίτητο.

Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωσύστημα εκφράζει την ικανοποίηση για το γεγονός ότι το EPC είναι αποφασισμένο να αξιολογήσει και να παρακολουθήσει τη συμβατότητα με το Πλαίσιο SEPA για τις κάρτες.

2.4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΜΕ ΚΑΡΤΑ

Στην 6η έκθεση προόδου για τον SEPA, το Ευρωσύστημα υποστήριξε ότι η αποτελεσματικότητα της επεξεργασίας σχημάτων SCT/SDD αφενός και πληρωμών με κάρτα αφετέρου θα μπορούσε να ενισχυθεί με τη χρήση των ίδιων προτύπων για μηνύματα (ISO 20022 XML) και των ίδιων υποδομών. Για να γεφυρωθεί το χάσμα που υφίσταται μεταξύ του στρατηγικού οράματος του EPC για τις τράπεζες, τα σχήματα καρτών και τους φορείς επεξεργασίας, όπως εκφράζεται στο Πλαίσιο SEPA για τις κάρτες, και της πραγματικότητας πολλών σχημάτων καρτών, τραπεζών και φορέων επεξεργασίας, το Ευρωσύστημα ζήτησε τη δημιουργία ενός πλαισίου για την επεξεργασία συναλλαγών με κάρτα. Σε μια δεύτερη φάση, οι σχετικές υποδομές κλήθηκαν να αναπτύξουν ένα πλαίσιο τεχνικής διαλειτουργικότητας για την επεξεργασία πληρωμών με κάρτα που είναι συμβατές με τον SEPA.

Η ολομέλεια του EPC συμφώνησε τον Δεκέμβριο του 2009 να προχωρήσει στην επι-

καιροποίηση του πλαισίου PE-ACH/CSM ώστε να συμπεριλαμβάνει και τις συναλλαγές με κάρτα, καθώς και να θεσπίσει μια μικρή ομάδα δράσης. Ωστόσο, δεν έχει διαπιστωθεί κάποια πρόοδος μέχρι στιγμής. Κατά συνέπεια, δεν έχουν ακόμη ξεκινήσει και οι συνακόλουθες εργασίες που απαιτούνται από τις υποδομές.

Για να δοθεί περισσότερη ώθηση στις εργασίες, το Ευρωσύστημα καλεί το EPC να τηρήσει την απόφασή του, την οποία έλαβε τον Δεκέμβριο του 2009, να επικαιροποιήσει το Πλαίσιο PE-ACH/CSM και να τροποποιήσει ανάλογα το Πλαίσιο του SEPA για τις κάρτες. Επιπλέον, το EPC θα πρέπει να ξεκινήσει διάλογο με όλα τα σχήματα καρτών, παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας, φορείς αποδοχής συναλλαγών με κάρτα και εκδότες που είναι συμβατοί με το Πλαίσιο SEPA για τις κάρτες, προκειμένου να λάβουν γνώση σχετικά με την υλοποίηση εναρμονισμένων κανόνων λειτουργίας και προτύπων στους αντίστοιχους κανόνες και υπηρεσίες τους. Ταυτόχρονα, προτάθηκε οι πρωτοβουλίες τυποποίησης να ασχοληθούν με τα πρότυπα που αφορούν τα μηνύματα έγκρισης και εκκαθάρισης. Οι υποδομές θα πρέπει είτε να προχωρήσουν το έργο αυτό είτε να καταρτίσουν πλαίσιο τεχνικής διαλειτουργικότητας. Στη συνέχεια, το Ευρωσύστημα θα εξετάσει τα κριτήρια συμβατότητας του SEPA για τις υποδομές καρτών.

2.5 ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΡΤΩΝ

Το Ευρωσύστημα εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι ο επιμερισμός των αρμοδιοτήτων ως προς την τυποποίηση καρτών είναι πλέον πιο σαφής μετά τη θέσπιση της Ομάδας ενδιαφερόμενων μερών για τις κάρτες (Cards Stakeholders Group – CSG) του EPC. Η ομάδα αυτή, η οποία ξεκίνησε τις εργασίες της τον Οκτώβριο του 2009, αποτελείται από εκπροσώπους πέντε τομέων: τράπεζες/ιδρύματα πληρωμών, σχήματα καρτών, παρόχους υπηρεσιών επεξεργασίας, κατασκευαστές καρτών και τερματικών και εμπόρους λιανικής πώλησης. Την προεδρία της ασκούν από κοινού το EPC και ένας εκπρόσωπος των εμπόρων λιανικής πώλησης. Ενώ το EPC εξακολουθεί

22 Βλ. επίσης <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/compliance/html/index.en.html>.

να έχει την ευθύνη του στρατηγικού οράματος και των κανόνων λειτουργίας για τις κάρτες, η Ομάδα CSG επικεντρώνεται στις απαιτήσεις που αφορούν τη λειτουργία, την ασφάλεια και τις διαδικασίες. Η ομάδα αυτή ανέλαβε την ευθύνη της συντήρησης και ανάπτυξης της Δέσμης SEPA σχετικά με τις απαιτήσεις τυποποίησης για τις κάρτες (SEPA Cards Standardisation Volume – Book of Requirements), σκοπός της οποίας είναι η εναρμόνιση των απαιτήσεων που αφορούν τη λειτουργία και την ασφάλεια για τις υπηρεσίες καρτών.

Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι το EPC θα αποφανθεί όλα τα πρότυπα που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος ή/και βρίσκονται σε φάση ανάπτυξης για ολοκληρωμένες συναλλαγές με κάρτα (σε POS και ATM) και ότι θα παρέχει συστάσεις σχετικά με το ποια πρότυπα θα χρησιμοποιούνται για τον SEPA. Η αρμοδιότητα για την ανάπτυξη καθαυτή των προτύπων και των προδιαγραφών υλοποίησης εναπόκειται στις πρωτοβουλίες τυποποίησης για τους διάφορους τομείς (π.χ. κάρτα προς τερματικό, τερματικό προς αποδέκτη συναλλαγής, αποδέκτη συναλλαγής προς εκδότη, καθώς και πιστοποίηση και έγκριση τύπου). Διάφορες πρωτοβουλίες τυποποίησης εργάζονται για τη δημιουργία προτύπων υλοποίησης σε αυτούς τους τομείς, όπως οι πρωτοβουλίες CIR TWG,²³ EPAS,²⁴ Berlin Group²⁵ και ISO. Ωστόσο, παρόλο που η ανάπτυξη των προδιαγραφών προχωρεί, απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την ευρεία υλοποίησή τους. Σε ό,τι αφορά το πλαίσιο του SEPA για την πιστοποίηση ασφαλείας, οι σχετικές προδιαγραφές υλοποίησης αναπτύχθηκαν από την πρωτοβουλία CAS.²⁶ Το Ευρωσύστημα εκφράζει την ικανοποίησή του για τις σχετικές εργασίες και το πιλοτικό πρόγραμμα το οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη. Οι πτυχές που αφορούν τη διακυβέρνηση για το εν λόγω πλαίσιο, καθώς και το όργανο διαχείρισης της πιστοποίησης, έχουν εγκριθεί από το EPC, όμως συγκεκριμένες λεπτομέρειες είναι ακόμη υπό συζήτηση. Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι θα αναπτυχθεί μόνιμη δομή διακυβέρνησης και ότι τα μέλη του EPC και του CAS θα υποβάλουν συγκεκριμένες προτάσεις για τις οποίες έχουν συμφωνήσει.

Από τα διαφορετικά στοιχεία των εργασιών για την τυποποίηση καρτών καθίσταται σαφές ότι για

να εκπληρωθούν οι απαιτήσεις των ευρωπαϊκών ενδιαφερόμενων μερών, είναι απολύτως αναγκαίο ο ευρωπαϊκός κλάδος πληρωμών εκπροσωπούμενος στην καλύτερη περίπτωση από το EPC να συμμετέχει άμεσα και συντονισμένα στο έργο των διεθνών φορέων τυποποίησης καρτών. Πέραν της νομικής πτυχής του θέματος αυτού, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι η απουσία επιρροής στο θέμα της διακυβέρνησης οδηγεί επίσης και σε απουσία επιρροής στο περιεχόμενο των προτύπων/προδιαγραφών. Αυτό φαίνεται με τον πλέον αρνητικό τρόπο σε ό,τι αφορά τις προδιαγραφές PCI SSC για τα τερματικά στα σημεία πώλησης (οι οποίες ήταν παλαιότερα γνωστές ως PCI PED και τώρα ονομάζονται PCI PTS) και την αποθήκευση δεδομένων (PCI DSS). Αυτά τα πρότυπα δεν λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των συναλλαγών που έχουν τεθεί σε επεξεργασία σε χώρες οι οποίες έχουν υιοθετήσει το πρότυπο EMV, με αποτέλεσμα να απαιτούνται πρόσθετες επενδύσεις σε αυτές τις (ευρωπαϊκές) χώρες. Σε ό,τι αφορά τον οργανισμό EMVCo, η απουσία προόδου σε ό,τι αφορά τις εφαρμογές «ανεπαφικών» πληρωμών και πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας δείχνει

23 Η Τεχνική Ομάδα Εργασίας για κοινές συστάσεις υλοποίησης [CIR (Common Implementation Recommendations) Technical Working Group] είναι μια πρωτοβουλία ανοικτής τυποποίησης εκ μέρους των φορέων υλοποίησης του προτύπου EMV στην Ευρώπη και ενεργεί ως ομάδα τεχνικής αναφοράς για την Ευρωπαϊκή Ομάδα Χρηστών του Προτύπου EMV (European EMV Users Group) και τα ευρωπαϊκά μέλη της Ομάδας Συμβούλων του οργανισμού EMVCo.

24 Το EPAS (Electronic Protocols Application Software – Λογισμικό Εφαρμογής Ηλεκτρονικών Πρωτοκόλλων) είναι μια μη εμπορική πρωτοβουλία που ξεκίνησε στην Ευρώπη με σκοπό την ανάπτυξη σειράς πρωτοκόλλων δεδομένων που πρόκειται να εφαρμοστούν σε ένα περιβάλλον σημείων αλληλεπίδρασης (point of interaction – POI). Η πρωτοβουλία αυτή σκοπεύει να ασχοληθεί με το πρωτόκολλο διαχείρισης τερματικών, το πρωτόκολλο εφαρμογών για εμπόρους λιανικής και το πρωτόκολλο φορέων αποδοχής συναλλαγών με κάρτα.

25 Η Ομάδα του Βερολίνου (Berlin Group) είναι μια πρωτοβουλία 23 επί του παρόντος σημαντικών φορέων στον κλάδο των καρτών οι οποίοι έχουν καθορίσει ένα κοινό σύνολο προτύπων για την υλοποίηση επεξεργασίας συναλλαγών με κάρτα μεταξύ φορέων αποδοχής συναλλαγών με κάρτα και εκδοτών στην Ευρώπη.

26 Το Σχίσμα Κοινής Έγκρισης (Common Approval Scheme – CAS) είναι μια πρωτοβουλία όσον αφορά την εναρμόνιση απαιτήσεων ασφαλείας και διεργασιών πιστοποίησης για κάρτες και τερματικά POS. Θεσπίστηκε το 2004 από τα ευρωπαϊκά σχήματα καρτών. Επί του παρόντος, συμμετέχουν επίσης πολλοί ευρωπαϊκοί οργανισμοί έγκρισης (π.χ. η PAN Nordic Card Association, η UK Cards Association), καθώς και διάφορα διεθνή σχήματα καρτών (American Express, MasterCard και VISA).

κυρίως ότι οι ευρωπαϊκές απαιτήσεις δεν εκπληρούνται, καθώς αυτές οι εργασίες παραμένουν σε επίπεδο διεθνών σχημάτων καρτών αντί να προωθούνται εντός του EMVCo.

Κατά συνέπεια, το Ευρωσύστημα ενθαρρύνει το EPC να υποβάλει ορισμένες σαφείς προτάσεις για μια πιο ενεργή συμμετοχή του EPC στον οργανισμό EMVCo και στο συμβούλιο PCI SSC. Διαφορετικά, θα ήταν σκόπιμο τα ευρωπαϊκά σχήματα καρτών, μέσω μιας καλά συντονισμένης εκπροσώπησης, να συμμετέχουν πιο άμεσα στους δύο αυτούς οργανισμούς.

3 ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ: eSEPA

Με βάση την ισχυρή ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, την αντίστοιχη ανάπτυξη των πληρωμών σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online» πληρωμών) και τις εντεινόμενες ανησυχίες για τη σημαντική αύξηση των κρουσμάτων απάτης που αφορούν πληρωμές με κάρτα μέσω του διαδικτύου, το Ευρωσύστημα θεωρεί ότι υπάρχει ουσιαστική ανάγκη να παρέχονται σε ολόκληρο τον SEPA ασφαλείς και αποτελεσματικές λύσεις «online» πληρωμών. Μολονότι οι μακροπρόθεσμοι στόχοι του EPC για τις ηλεκτρονικές πληρωμές είναι σύμφωνοι με τις προσδοκίες του Ευρωσυστήματος, η βραδεία πρόοδος που το EPC έχει σημειώσει στον τομέα αυτό είναι μέχρι σήμερα απογοητευτική. Προς το παρόν, η πλέον υποσχόμενη πρωτοβουλία είναι ο στόχος των τριών κορυφαίων σχημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών (eps, iDEAL, giropay), τα οποία βασίζονται σε «online» τραπεζικές συναλλαγές, να διεξαγάγουν άσκηση διαλειτουργικότητας προς «απόδειξη της βασικής ιδέας», χρησιμοποιώντας ως αφετηρία το έργο του EPC στον τομέα των ηλεκτρονικών πληρωμών. Το Ευρωσύστημα στηρίζει αυτή την άσκηση και τις φιλοδοξίες των τριών σχημάτων, αναμένει δε ότι τα τρία αυτά σχήματα θα είναι ανοικτά σε αιτήματα εκ μέρους άλλων κοινοτήτων/σχημάτων που θα επιθυμούσαν να συμμετάσχουν. Επιπλέον, το Ευρωσύστημα ενθαρρύνει σθεναρά τον τραπεζικό κλάδο να συμμετέχει σε αυτό τον τομέα δραστηριοτήτων, παρέχοντας λύσεις «online» ηλεκτρονικών πληρωμών για ολόκληρο τον SEPA.

Το θέμα των πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας εξακολουθεί να βρίσκεται σε αρχικό στάδιο. Ο μεγάλος αριθμός των ενδιαφερόμενων μερών που πρόκειται να συμμετάσχουν καθιστά πιο πολύπλοκη την ανάπτυξη διαδεδομένων λύσεων για αυτού του είδους τις πληρωμές. Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι το θεωρητικό έργο του EPC θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι τα μέσα του 2012 το αργότερο και ότι οι πρωτοβουλίες που δραστηριοποιούνται σήμερα ή θα δραστηριοποιηθούν στο μέλλον σε αυτό τον τομέα θα έχουν ευθυγραμμιστεί με το θεωρητικό έργο του EPC, έτσι ώστε να αποφευχθεί ο κατακερματισμός και να επιτραπεί η ανάπτυξη προς την κατεύθυνση της παροχής υπηρεσιών προς τους πελάτες σε ολόκληρο τον SEPA.

3.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΕ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ («ONLINE» ΠΛΗΡΩΜΩΝ) ΚΑΙ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΕΣΩ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

Ως ηλεκτρονικές πληρωμές με την ευρεία έννοια ορίζονται οι πληρωμές των οποίων η ενεργοποίηση, η επεξεργασία και η λήψη γίνονται ηλεκτρονικά. Από τη δεκαετία του 1990 και μετά, η επιτυχία του διαδικτύου δημιούργησε την ανάγκη για κατάλληλα μέσα πληρωμής που να επιτρέπουν την αγορά ψηφιακών ή υλικών αγαθών και υπηρεσιών μέσω του διαδικτύου. Οι πληρωμές αυτού του τύπου, οι οποίες ενεργοποιούνται σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online»), αναφέρονται γενικά ως «ηλεκτρονικές πληρωμές» («e-payments»). Επειδή οι τράπεζες δεν παρέχουν μια επαρκή σχετική υπηρεσία, στο πεδίο αυτό έχουν εισέλθει νέοι πάροχοι υπηρεσιών. Η ανάπτυξη συγκεκριμένων μηχανισμών πληρωμών για τον κόσμο των «online» συναλλαγών ήταν λογικό επακόλουθο της επιτυχίας του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Οι πληρωμές σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online» πληρωμές) είναι οι πληρωμές για τις οποίες τα δεδομένα πληρωμής και η εντολή πληρωμής μεταδίδονται και επιβεβαιώνονται σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online») (δηλαδή μέσω του διαδικτύου) μεταξύ του πελάτη και του παρόχου της υπηρεσίας πληρωμής, κατά τη διάρκεια της «online» αγοράς ψηφιακών ή υλικών αγαθών και υπηρεσιών από έμπορο που βρίσκεται στο διαδίκτυο.

Ο ορισμός αυτός εξαιρεί τις πληρωμές οι οποίες απλώς ενεργοποιούνται από τον πληρωτή μέσω της εφαρμογής «online» τραπεζικών συναλλαγών που χρησιμοποιεί (χωρίς δηλαδή οι πληρωμές αυτές να είναι ενσωματωμένες στη διαδικασία «online» αγορών). Επομένως, σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, μία μεταφορά πίστωσης την οποία ο πληρωτής έχει υποβάλει στην εφαρμογή «online» τραπεζικών συναλλαγών που χρησιμοποιεί δεν θεωρείται «online» ηλεκτρονική πληρωμή. Το ίδιο ισχύει για τις παραδοσιακές πληρωμές που δεν γίνονται σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («offline» πληρωμές), όπως για παράδειγμα η αποστολή με αντικαταβολή. Για τον ίδιο λόγο, η (ηλεκτρονική) πληρωμή ενός ηλεκτρονικού τιμολογίου (Παρουσίαση & Πληρωμή Ηλεκτρονικού Τιμολογίου (Electronic Bill Presentment & Payment – EBPP)) δεν θεωρείται ηλεκτρονική πληρωμή, επειδή δεν λαμβάνει ταυτόχρονα χώρα κάποια διαδικασία «online» αγοράς.

Δεν γίνεται καμία διαφοροποίηση ως προς τη συσκευή (επιτραπέζιος Η/Υ, φορητός Η/Υ, δικτυακός Η/Υ (netbook), συσκευές κινητής τηλεφωνίας) ή/και την τεχνολογία της υπηρεσίας που χρησιμοποιείται για την πρόσβαση στο διαδίκτυο. Εφόσον τα δεδομένα πληρωμής μεταδίδονται και επιβεβαιώνονται μέσω του διαδικτύου, η πληρωμή θεωρείται «online» ηλεκτρονική πληρωμή και όχι πληρωμή μέσω κινητής τηλεφωνίας.

Η επιτυχία των κινητών τηλεφώνων δεν έχει προηγούμενο στην ιστορία των καινοτομιών, ξεπερνώντας και αυτήν ακόμη την επιτυχία του διαδικτύου. Σε όλο και περισσότερες χώρες, ο αριθμός των κινητών τηλεφώνων ήδη υπερβαίνει τον πληθυσμό. Επιπλέον, τα κινητά τηλέφωνα δεν αποτελούν φαινόμενο που περιορίζεται μόνο στις εκβιομηχανισμένες χώρες, αλλά είναι ευρύτατα διαδεδομένα και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το παράδειγμα που συχνά αναφέρεται, ότι δηλαδή οι άνθρωποι είναι πιο πιθανό να ξεχάσουν το πορτοφόλι τους παρά το κινητό τους τηλέφωνο, μαζί με τις τεχνολογικές δυνατότητες του κινητού τηλεφώνου, έχουν διευκολύνει τις φιλοδοξίες για την ανάπτυξη μηχανισμών πληρωμών οι οποίοι βασίζονται

στο κινητό τηλέφωνο – τόσο για τον κόσμο των «online» συναλλαγών όσο και για τον κόσμο των συναλλαγών με φυσική παρουσία.

Οι πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας (m-payments) είναι πληρωμές για τις οποίες τα δεδομένα πληρωμής και η εντολή πληρωμής μεταδίδονται ή/και επιβεβαιώνονται μέσω τεχνολογίας κινητών επικοινωνιών και μετάδοσης δεδομένων (π.χ. φωνητική τηλεφωνία, αποστολή μηνυμάτων κειμένου ή επικοινωνία κοντινού πεδίου (Near Field Communication – NFC)), με τη χρήση κινητού τηλεφώνου, μεταξύ του πελάτη και του παρόχου της υπηρεσίας πληρωμής, κατά τη διάρκεια της «online» αγοράς υπηρεσιών, ψηφιακών ή υλικών αγαθών ή της «offline» αγοράς. Οι πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας ενεργοποιούνται, επιβεβαιώνονται ή/και λαμβάνονται μέσω κινητού τηλεφώνου, με χρήση πληκτρολογίου ή οθόνης αφής (για τις εξ αποστάσεως πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας) ή με την ενεργοποίηση τεχνολογιών ανεπαφικών ραδιοεπικοινωνιών, όπως είναι οι τεχνολογίες NFC ή Bluetooth (για τις ανεπαφικές πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας).

Οι πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας μπορούν να κατηγοριοποιηθούν περαιτέρω σε ανεπαφικές και εξ αποστάσεως πληρωμές. Για τις ανεπαφικές πληρωμές, ο πληρωτής και ο δικαιούχος (ή τα τερματικά του δικαιούχου, όπως για παράδειγμα αυτόματοι πωλητές, παρκόμετρα και μηχανήματα έκδοσης εισιτηρίων των μέσων μεταφοράς) βρίσκονται στο ίδιο σημείο (και, γι' αυτό τον λόγο, οι πληρωμές αυτές αναφέρονται συχνά και ως «πληρωμές εκ του σύνεγγυς»). Για τις εξ αποστάσεως πληρωμές, αυτό γενικά δεν ισχύει.

Ο ορισμός εξαιρεί τις ανεπαφικές πληρωμές με κάρτα (που επίσης χρησιμοποιούν την τεχνολογία NFC) οι οποίες δεν ενεργοποιούνται μέσω κινητού τηλεφώνου αλλά μέσω κάρτας πληρωμών. Οι πληρωμές τις οποίες περιλαμβάνει ο ορισμός των «online» ηλεκτρονικών πληρωμών, δηλαδή οι πληρωμές εκείνες που χρησι-

μποιούν το διαδίκτυο ως δίαυλο μετάδοσης, δεν πληρούν τα κριτήρια ώστε να θεωρούνται πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας, ακόμη και αν εκτελούνται με κινητό τηλέφωνο. Η διευκρίνιση αυτή φαίνεται να είναι αναγκαία, ιδίως επειδή οι συσκευές κινητής επικοινωνίας (π.χ. τα «έξυπνα» τηλέφωνα) προσφέρουν άμεση και «κινητή» πρόσβαση στο διαδίκτυο σχεδόν οποτεδήποτε και οπουδήποτε. Στην περίπτωση υβριδικών λύσεων, για τις οποίες η ενεργοποίηση γίνεται «online» (π.χ. με την εισαγωγή του αριθμού του κινητού τηλεφώνου) και η έγκριση δίδεται μέσω του κινητού τηλεφώνου (π.χ. με την εισαγωγή ενός προσωπικού κωδικού αναγνώρισης (PIN) στο κινητό τηλέφωνο), η επιβεβαίωση αυτή, καθώς και η αντίληψη του πελάτη, θα πρέπει να υπερισχύουν και η πληρωμή θα πρέπει να θεωρείται πληρωμή μέσω κινητής τηλεφωνίας.

Λόγω των εξελίξεων στο πεδίο των καινοτόμων πληρωμών, η ΕΚΤ, σε συνεργασία με τις Εθνικές ΚΤ της ΕΕ, αποφάσισε να ξεκινήσει μια νέα άσκηση αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης, με στόχο την παρατήρηση και τον προσδιορισμό των εξελίξεων και των τάσεων στην αγορά των καινοτόμων πληρωμών, μέσω μιας διαδικτυακής έρευνας σχετικά με τον eSEPA. Προηγούμενες σχετικές έρευνες είχαν διεξαχθεί το 2004, το 2005 και το 2006.²⁷

3.2 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΕ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ («ONLINE» ΠΛΗΡΩΜΩΝ)

Η Ευρώπη εξακολουθεί να αποτελεί ένα ανομοιογενές σύνολο εθνικών αγορών «online» συναλλαγών, γεγονός που δεν επιτρέπει στους Ευρωπαίους να απολαύσουν τα πλεονεκτήματα μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς. Ο στόχος αυτός θα πρέπει να επιτευχθεί με την εξάλειψη των κανονιστικών εμποδίων και την προαγωγή των ηλεκτρονικών πληρωμών και τιμολογήσεων, της επίλυσης των διαφορών και της εμπιστοσύνης των πελατών. Ως εκ τούτου, το Ψηφιακό Θεματολόγιο για την Ευρώπη²⁸ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής απαιτεί τον ορισμό ημερομηνίας για τη μετάβαση σε μία ενιαία αγορά για τις «online» πληρωμές. Σήμερα, μόνο το 8% των αγοραστών μέσω του διαδικτύου στην ΕΕ πραγ-

ματοποιούν αγορές από κάποια άλλη χώρα και, σύμφωνα με μελέτη την οποία διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το 60% των διασυνοριακών εντολών αγοράς μέσω διαδικτύου αποτυγχάνουν εξαιτίας τεχνικών ή νομικών λόγων, όπως είναι η απόρριψη μη εγχώριων πιστωτικών καρτών.²⁹ Οι έμποροι που βρίσκονται στο διαδίκτυο χρειάζονται επειγόντως άμεσα διαθέσιμες μεθόδους πληρωμών με τις οποίες θα ελέγχεται ορθά η ταυτότητα του αγοραστή. Οι πληρωμές μέσω «online» τραπεζικών συναλλαγών έχουν σημαντικό προβάδισμα ως εναλλακτική επιλογή για τον σκοπό αυτό. Η Ευρωπαϊκή Ένωση Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Ταχυδρομικών Πωλήσεων (European E-Commerce and Mail Order Trade Association – EMOTA) αντιμετωπίζει θετικά κάθε πρωτοβουλία με την οποία αυτή η κατηγορία πληρωμών μπορεί να καταστεί το πρότυπο για το διασυνοριακό εμπόριο στην Ευρώπη.³⁰

Οι πληρωμές με κάρτα, οι οποίες εξακολουθούν να είναι το ευρύτερα χρησιμοποιούμενο μέσο για τις «online» πληρωμές, είναι σαφές ότι – χωρίς την εφαρμογή πρόσθετων διαδικασιών ασφάλειας, όπως είναι ο δυναμικός έλεγχος ταυτότητας (dynamic authentication) – δεν αποτελούν την πλέον κατάλληλη μέθοδο πληρωμής για τις εξ αποστάσεως πληρωμές. Η άποψη αυτή ενισχύεται από την αυξανόμενη ανησυχία για τη συχνότητα των κρουσμάτων απάτης σε περιπτώσεις συναλλαγών «χωρίς την παρουσία κάρτας» (βλ. επίσης και το Κεφάλαιο 4 σχετικά με την ασφάλεια των πληρωμών μικρής αξίας). Επιπλέον, τα καταστήματα που βρίσκονται στο διαδίκτυο συχνά περιορίζουν την αποδοχή καρτών σε ένα ή δύο (κυρίως διεθνή) σχήματα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλοί καταναλωτές, οι οποίοι είτε δεν μπορούν (επειδή η κάρτα τους δεν γίνεται αποδεκτή από τους εμπόρους που βρίσκονται στο διαδίκτυο) είτε δεν επιθυμούν (για λόγους ασφάλειας) να χρησιμοποιούν κάρ-

27 Τα αποτελέσματα της έρευνας για το 2005 και το 2006 είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση <http://www.esepa.eu>.

28 «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», COM (2010) 245, 19 Μαΐου 2010.

29 Βλ. http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/EC_e-commerce_Final_Report_201009_en.pdf.

30 Βλ. <http://www.emota.eu/images/stories/emotapositiononlinepayments2009.pdf>.

τες για αγορές μέσω του διαδικτύου, να πρέπει να βασίζονται σε λιγότερο αποτελεσματικές και πιο ακριβές μεθόδους πληρωμής (π.χ. αποστολή με αντικαταβολή). Από την άλλη, πολλοί από αυτούς τους καταναλωτές έχουν ήδη πρόσβαση σε «online» τραπεζικές συναλλαγές και θα μπορούσαν έτσι να επωφεληθούν από τη διαθεσιμότητα υπηρεσιών που αφορούν τραπεζικές συναλλαγές Ηλεκτρονικών Πληρωμών σε Απευθείας Ηλεκτρονική Σύνδεση (Online Banking e-Payment – OBeP) σε ολόκληρο τον SEPA. Επειδή αναμένεται να αυξηθούν περαιτέρω οι υπηρεσίες «online» τραπεζικών συναλλαγών, αυτές οι προοπτικές για τη δημιουργία αξίας προς τους πελάτες και τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών δεν θα πρέπει να αγνοηθούν.

Υπό το φως αυτών των στοιχείων, το Ευρωσύστημα εκφράζει την ικανοποίησή του για τα συμπεράσματα του Συμβουλίου ECOFIN της 2ας Δεκεμβρίου 2009 σχετικά με τις καινοτόμες πληρωμές και συμφωνεί με την πρόσκληση την οποία το ECOFIN απηύθυνε προς τον χρηματοπιστωτικό κλάδο να υλοποιήσει λύσεις για τις «online» ηλεκτρονικές πληρωμές και τις πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας, αλλά και προς τις τράπεζες και τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, τους οποίους καλεί να αναπτύξουν και να προωθήσουν ενεργά στην αγορά ελκυστικές υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών και πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας.

Το EPC ασχολείται με τις ηλεκτρονικές πληρωμές τα τελευταία έξι περίπου χρόνια. Επί του παρόντος, εκπονεί το σχέδιο πλαισίου το οποίο περιγράφει συγκεκριμένους κανόνες και πρότυπα για σχήματα OBeP που χρησιμοποιούν το σχήμα SCT, με εγγύηση πληρωμής για τους εμπόρους που βρίσκονται στο διαδίκτυο. Ως πρώτο βήμα, το πλαίσιο του SEPA για τις ηλεκτρονικές πληρωμές έχει ως στόχο να διευκολύνει τις (βασισμένες στο σχήμα SCT) «online» ηλεκτρονικές πληρωμές με παροχή εγγύησης για τους εμπόρους λιανικής πώλησης που βρίσκονται στον παγκόσμιο ιστό. Το πλαίσιο θα πρέπει να δώσει τη δυνατότητα ανταλλαγής μηνυμάτων μεταξύ των υφιστάμενων και των μελλοντικών σχημάτων OBeP (σημειωτέον ότι

τα κορυφαία από τα υφιστάμενα σήμερα σχήματα αυτού του είδους είναι το iDEAL στην Ολλανδία³¹, το eps στην Αυστρία³² και το giropay³³ στη Γερμανία). Αυτό θα επιτρέπει σε πελάτες από μία χώρα να πληρώνουν έναν έμπορο μιας άλλης χώρας, ο οποίος βρίσκεται στο διαδίκτυο, μέσω του «online» τραπεζικού λογαριασμού του εμπόρου, χωρίς να είναι αναγκαίο η τράπεζα του πελάτη και η τράπεζα του εμπόρου να είναι και οι δύο μέλη του ίδιου σχήματος OBeP.

Τον Σεπτέμβριο του 2009, η ολομέλεια του EPC αποφάσισε ότι ο μακροπρόθεσμος στόχος του πλαισίου SEPA για τις ηλεκτρονικές πληρωμές ήταν η δημιουργία πλήρους προσβασιμότητας για τους καταναλωτές. Σύμφωνα με το EPC, αυτό μπορεί να επιτευχθεί εάν:

- i) Όλα τα σχήματα ηλεκτρονικών πληρωμών στον SEPA τα οποία πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια που ορίζονται από το EPC είναι εγγεγραμμένα στο πλαίσιο.
- ii) Κάθε τράπεζα στον SEPA είναι μέλος (τουλάχιστον) ενός σχήματος ηλεκτρονικών πληρωμών εγγεγραμμένου στο πλαίσιο SEPA για τις ηλεκτρονικές πληρωμές.
- iii) Κάθε κάτοχος λογαριασμού στον SEPA μπορεί να πραγματοποιεί ηλεκτρονικές πληρωμές SEPA.
- iv) Η χρήση του λογότυπου SEPA από τα εγγεγραμμένα σχήματα ηλεκτρονικών πληρωμών παρέχει μια ενιαία εμπειρία στον χρήστη σε ολόκληρο τον SEPA.

Γενικά, οι μακροπρόθεσμοι στόχοι που διατυπώνονται στο πλαίσιο είναι σύμφωνοι με τις προσδοκίες του Ευρωσυστήματος. Αυτό που

31 2009: 45,4 εκατ. συναλλαγές συνολικής αξίας 3,4 δισεκ. ευρώ. Για το 2010, ο αριθμός των συναλλαγών αναμένεται να αυξηθεί κατά 50%.

32 2009: 1,7 εκατ. συναλλαγές συνολικής αξίας 120 εκατ. ευρώ. Για το 2010, ο αριθμός των συναλλαγών αναμένεται να αυξηθεί κατά 20%.

33 2009: 4,6 εκατ. συναλλαγές συνολικής αξίας 290 εκατ. ευρώ. Για το 2010, ο αριθμός των συναλλαγών αναμένεται να αυξηθεί κατά 30%.

εμφανίζεται ωστόσο ως προβληματικό είναι το γεγονός ότι, σύμφωνα με το EPC, οι στόχοι αυτοί είναι τελείως προαιρετικοί και δεν θα καταστούν υποχρεωτικοί με αποφάσεις του EPC. Η προσέγγιση αυτή είναι πιθανό να δημιουργήσει πρόβλημα συντονισμού και να οδηγήσει σε στάση αναμονής την πλειονότητα των κοινοτήτων και των συμμετεχόντων στην αγορά. Τις ανησυχίες τροφοδότησε μια διαδικασία διαβούλευσης του EPC η οποία διεξήχθη στις αρχές του 2010 και αποκάλυψε τις μάλλον μέτριες φιλοδοξίες εκ μέρους των ευρωπαϊκών τραπεζικών κοινοτήτων όσον αφορά την υιοθέτηση του πλαισίου για τις ηλεκτρονικές πληρωμές. Κάποιες κοινότητες μοιάζουν ακόμη και να φοβούνται ότι η ανάπτυξη ελκυστικών λύσεων ηλεκτρονικών πληρωμών θα μειώσει τις εισοδηματικές ροές τους από τις εργασίες πιστωτικών καρτών και, ως εκ τούτου, προτιμούν σε ό,τι αφορά τις «online» πληρωμές να συνεχίσουν να εφαρμόζουν λύσεις που βασίζονται στις κάρτες.

Το μεγάλο μερίδιο των ακατάλληλων και λιγότερο αποτελεσματικών μέσων πληρωμής που χρησιμοποιούνται για τις «online» πληρωμές, καθώς και το αίτημα διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών για ευρωπαϊκές λύσεις, έχουν δείξει ότι υπάρχει όχι μόνο χώρος, αλλά και ουσιαστική ανάγκη για εναλλακτικές λύσεις βασισμένες στις «online» τραπεζικές συναλλαγές. Ως πρώτο βήμα, το Ευρωσύστημα καλεί τα υφιστάμενα σχήματα να καταστούν διαλειτουργικά, επιτρέποντας την ανταλλαγή εγγυημένων πληρωμών μεταξύ ενός πληρωτή ο οποίος είναι μέλος ενός σχήματος και του δικαιούχου ενός άλλου σχήματος. Αυτή η διαλειτουργικότητα θα πρέπει να βασίζεται σε διαφανή και ανοικτά πρότυπα, αξιολογιώντας στο μέτρο του δυνατού τα πρότυπα που χρησιμοποιούνται στον SEPA (για παράδειγμα, ISO 20022 XML, IBAN, BIC). Τα υφιστάμενα σχήματα στην Αυστρία, τη Γερμανία και την Ολλανδία συζητούν επί του παρόντος τη δυνατότητα διενέργειας δοκιμών διαλειτουργικότητας, χρησιμοποιώντας ως αφετηρία το έργο του EPC στον τομέα των ηλεκτρονικών πληρωμών. Αυτή η άσκηση προς «απόδειξη της βασικής ιδέας» έχει την πλήρη υποστήριξη του Ευρωσυστήματος, αναμένεται δε ότι τα τρία σχήματα θα είναι ανοικτά σε αιτήματα εκ

μέρους άλλων κοινοτήτων/σχημάτων που θα επιθυμούσαν να συμμετάσχουν.

Αυτή η διαλειτουργικότητα θα πρέπει να καταστεί ορατή στους αγοραστές μέσω του δικτύου (π.χ. με σύμπραξη (co-brand)). Οι τράπεζες που προσφέρουν σήμερα «online» τραπεζικές συναλλαγές, όχι όμως και ηλεκτρονικές πληρωμές βασισμένες στις «online» τραπεζικές συναλλαγές, θα πρέπει να ξεκινήσουν να προσφέρουν τις υπηρεσίες αυτές στους πελάτες τους. Αντί να αναπτύζουν ένα σχήμα βασισμένο σε πρότυπα αποκλειστικής χρήσης, θα πρέπει είτε να χρησιμοποιήσουν ανοικτά πρότυπα κατά τη δημιουργία του δικού τους σχήματος είτε να προσχωρήσουν σε ένα υφιστάμενο σχήμα. Προκειμένου να είναι ανταγωνιστικές σε σύγκριση με εναλλακτικές λύσεις «online» πληρωμών και να διευκολύνουν το ευρωπαϊκό διασυνοριακό ηλεκτρονικό εμπόριο σε χώρες της ΕΕ που δεν είναι μέλη της ζώνης του ευρώ, οι υπηρεσίες που βασίζονται σε «online» τραπεζικές συναλλαγές δεν θα πρέπει να περιοριστούν στις πληρωμές σε ευρώ, αλλά να εξετάσουν επίσης και τη δυνατότητα υποστήριξης πολλών νομισμάτων.

Κανένα αδικαιολόγητο εμπόδιο δεν θα πρέπει να αποτρέψει τα σχήματα από το να καταστούν διαλειτουργικά με άλλα σχήματα· η σωστή διακυβέρνηση θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι τράπεζες/κοινότητες που ενδιαφέρονται λιγότερο για τις υπηρεσίες OBeP δεν θα αποτελέσουν τροχοπέδη για τις προοδευτικές κοινότητες. Στο μεσομακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, η διαλειτουργικότητα θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ευθυγράμμιση των κανόνων λειτουργίας και την υλοποίηση σε τεχνικό επίπεδο. Προκειμένου να αποφευχθεί η έλλειψη ανταγωνισμού, πρέπει να ληφθούν από τα υφιστάμενα σχήματα κατάλληλα μέτρα διαχωρισμού του σχήματος από την επεξεργασία.

Το Ευρωσύστημα ενθαρρύνει σθεναρά τον κλάδο πληρωμών να μην παραμελήσει τον σημαντικό τομέα των «online» ηλεκτρονικών πληρωμών, ο οποίος είναι ουσιαστικός για την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής «online» οικονομίας.

3.3 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΕΣΩ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

Με δεδομένη την ταχύτατη εξάπλωση των κινητών τηλεφώνων σε ολόκληρη την Ευρώπη και τη δυνατότητα χρησιμοποίησης του διαύλου της κινητής τηλεφωνίας για την ενεργοποίηση πληρωμών, οι πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας αποτελούν ιδανική βάση για την έναρξη λειτουργίας των μέσων πληρωμής SEPA.

Επί του παρόντος, το EPC και άλλες ομάδες του κλάδου, όπως το Mobey Forum, ασχολούνται με τη δημιουργία των θεωρητικών προϋποθέσεων για τη διαμόρφωση σχετικού πλαισίου. Ταυτόχρονα, υπάρχουν αρκετές δοκιμαστικές εφαρμογές σε ολόκληρο τον SEPA. Ωστόσο, η ευρεία υλοποίηση λύσεων πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας σε ολόκληρο τον SEPA δεν είναι ακόμη ορατή.

Τον Ιούλιο του 2010, το EPC δημοσίευσε την πρώτη έκδοση μιας λευκής βίβλου η οποία παρουσιάζει μια γενική περιγραφή των πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας και, ειδικότερα, των ανεπαφικών πληρωμών με κάρτα μέσω κινητής τηλεφωνίας. Επιπλέον, το EPC και η ένωση GSMA (Groupe Speciale Mobile Association) συνέταξαν από κοινού ένα έγγραφο το οποίο περιγράφει τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των εκδοτών εφαρμογών πληρωμής (τράπεζες) και των παρόχων κινητής τηλεφωνίας σε ό,τι αφορά την παροχή και τη διαχείριση εφαρμογής για τις πληρωμές με κάρτα μέσω κινητής τηλεφωνίας, ενσωματωμένης στην κάρτα μικροεπεξεργαστή (chip) του κινητού τηλεφώνου (Universal Integrated Circuit Card – UICC).

Το Ευρωσύστημα εκτιμά ως θετικό το έργο που έχει επιτελέσει επί του παρόντος το EPC στον τομέα των πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας. Ωστόσο, για να διευκολυνθεί η γρήγορη ανάπτυξη και υλοποίηση λύσεων μέσω κινητής τηλεφωνίας και να αποφευχθεί η ανάπτυξη λύσεων αποκλειστικής χρήσης με περιορισμένη (γεωγραφική) εμβέλεια, έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην επίτευξη πιο απτών αποτελεσμάτων κατά τους προσεχείς μήνες. Επομένως, από το EPC ζητείται να παρέχει διαφάνεια προς τους συμμετέχοντες στην αγορά ως προς το πότε θα διανεμίει τις

αναγγελθείσες από το ίδιο κατευθυντήριες γραμμές υλοποίησης για τις κατηγορίες πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας οι οποίες κατατάσσονται βάσει προτεραιότητας: (i) ανεπαφικές πληρωμές με κάρτα SEPA μέσω κινητής τηλεφωνίας, (ii) εξ αποστάσεως πληρωμές με κάρτα SEPA μέσω κινητής τηλεφωνίας, και (iii) εξ αποστάσεως μεταφορές πίστωσης SEPA μέσω κινητής τηλεφωνίας. Βάσει της αποτίμησης του έργου που ο EPC έχει διεξαγάγει για τις πληρωμές αυτού του είδους, το Ευρωσύστημα αναμένει ότι το συνολικό έργο σε αυτό τον τομέα, εντός του ισχύοντος πεδίου εφαρμογής, θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι τα μέσα του 2012 το αργότερο.

Για να διευκολυνθεί η έγκαιρη ολοκλήρωση του έργου του, το EPC ενθαρρύνεται να αξιοποιήσει στο μέτρο του δυνατού το έργο που έχει γίνει μέχρι σήμερα (π.χ. εκ μέρους ομάδων του κλάδου). Σε αυτό το πλαίσιο, το Ευρωσύστημα αναγνωρίζει την προσέγγιση του EPC να διασφαλίσει ότι όλο το υλικό και τα πρότυπα στα οποία αναφέρεται είναι διαθέσιμα υπό (δίκαιες) και εύλογες προϋποθέσεις οι οποίες δεν δημιουργούν διακρίσεις (αρχή (F)RAND), όπως ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Όσον αφορά την κατάταξη βάσει προτεραιότητας των κατηγοριών πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας, το Ευρωσύστημα αποδέχεται την απόφαση του EPC να εξετάσει πρώτα τις ανεπαφικές πληρωμές και στη συνέχεια τις εξ αποστάσεως πληρωμές. Ωστόσο, από την οπτική γωνία του Ευρωσυστήματος, η υλοποίηση λύσεων ενδέχεται να μην πραγματοποιηθεί απαραίτητα σύμφωνα με τη σειρά προτεραιότητας στο πλαίσιο του θεωρητικού έργου, αφού η υλοποίηση λύσεων για τις εξ αποστάσεως πληρωμές μάλλον επωφελείται περισσότερο σε σύγκριση με την υλοποίηση λύσεων για τις ανεπαφικές πληρωμές επειδή απαιτούνται χαμηλότερες επενδύσεις για υποδομές.

Επιπλέον τούτου, οι λύσεις καρτοκινητής τηλεφωνίας πιθανόν να συμβάλουν στις προσπάθειες για ευρεία αποδοχή των πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας. Πιθανόν να συμβάλουν και στην επιτυχημένη εισαγωγή ηλεκτρονικών πληρωμών σε τομείς στους οποίους κυριαρχούν οι πληρωμές μικρής αξίας με μετρητά. Το EPC θα

πρέπει λοιπόν να λάβει τουλάχιστον υπόψη του αυτή την κατηγορία πληρωμών και να παράσχει καθοδήγηση ως προς τον τρόπο με τον οποίο αυτή η κατηγορία θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στην ισχύουσα δομή πληρωμών με κάρτα SEPA και μεταφορών πίστωσης SEPA.

Μεταξύ άλλων, η ανάπτυξη ευρέως αποδεκτών λύσεων φαίνεται να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την απόφαση σχετικά με ένα ισχυρό και ασφαλές στοιχείο (element), την ανάπτυξη ενός συνεκτικού συνόλου προτύπων, καθώς και από την εδραίωση της εμπιστοσύνης στο περιβάλλον των κινητών επικοινωνιών. Όσον αφορά το ασφαλές στοιχείο, το EPC και η ένωση GSMA, εκ μέρους των παρόχων κινητής τηλεφωνίας, φαίνεται να προτιμούν την «έξυπνη κάρτα» (UICC). Θα πρέπει ωστόσο να αναλυθούν επισημασμένως και άλλες εναλλακτικές επιλογές. Το Ευρωσύστημα δεν έχει καμία προτίμηση σε κάποιο συγκεκριμένο ασφαλές στοιχείο, αρκεί αυτό που θα επιλεγεί να εγγυάται ένα επαρκές επίπεδο ασφάλειας και μια επαρκή επιρροή των τραπεζών στη διακυβέρνηση.

Όσον αφορά τις σχετικές με την τυποποίηση δραστηριότητες, το EPC καλείται να αποφασίσει ποια θέση προτίθεται να υιοθετήσει. Η ενεργός συμμετοχή στις προσπάθειες τυποποίησης, με ιδιαίτερη έμφαση στα πρότυπα που σχετίζονται με τις πληρωμές, θα γινόταν δεκτή με ικανοποίηση για τη διασφάλιση κατάλληλης εκπροσώπησης των ευρωπαϊκών συμφερόντων. Αυτό αφορά μεταξύ άλλων τη συμμετοχή σε δραστηριότητες με σκοπό τη θέσπιση διαδικασίας πιστοποίησης για το ασφαλές στοιχείο, καθώς και των εφαρμογών που θα είναι αποθηκευμένες σε αυτό. Για να εδραιωθεί η εμπιστοσύνη στο περιβάλλον των κινητών επικοινωνιών, πρέπει να παρέχεται ένα επαρκές επίπεδο ασφάλειας για ολόκληρη την αλυσίδα αξίας των πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας. Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι οι μελλοντικές λύσεις θα επιτύχουν τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο ασφάλειας με αυτό των βασικών μέσων πληρωμής.

Συνολικά, η ανάπτυξη υπηρεσιών πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας εξακολουθεί να βρίσκεται σε αρχικό στάδιο. Μια στρατηγική ανά-

πτυξης που θα επιτάχυνε τη μαζική υιοθέτηση πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας, η οποία θα έχει καταρτιστεί από το EPC και θα έχει τις ρίζες της σε υφιστάμενες υποδομές και δοκιμαστικές εφαρμογές, θα μπορούσε να συμβάλει στην επίλυση του αδιέξοδου διλήμματος αιτιακού χαρακτήρα με το οποίο βρίσκονται σήμερα αντιμέτωποι οι φορείς της αγοράς, οι οποίοι για να επενδύσουν σε νέα προϊόντα περιμένουν πρώτα ένα μεγάλο κύμα αιτημάτων εκ μέρους των χρηστών, ενώ ταυτόχρονα η ζήτηση εκ μέρους των χρηστών δεν είναι δυνατόν να αυξηθεί ακριβώς επειδή στην αγορά δεν υπάρχουν διαθέσιμα προϊόντα.

Αν και αναγνωρίζεται ότι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος πληρωμών μέσω κινητής τηλεφωνίας αντιμετωπίζει αυξημένη πολυπλοκότητα λόγω του μεγάλου αριθμού των εμπλεκόμενων ενδιαφερόμενων μερών, το Ευρωσύστημα αναμένει ότι οι πρωτοβουλίες που δραστηριοποιούνται σήμερα ή θα δραστηριοποιηθούν στο μέλλον σε αυτό τον τομέα θα ευθυγραμμιστούν με το θεωρητικό έργο του EPC, έτσι ώστε να αποφευχθεί ο κατακερματισμός και να επιτραπεί η ανάπτυξη προς την κατεύθυνση παροχής υπηρεσιών σε πελάτες σε ολόκληρο τον SEPA.

4 ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ

Η διασφάλιση της ασφάλειας των πληρωμών μικρής αξίας είναι καίριας σημασίας για την εδραίωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στον SEPA. *Η προσέγγιση του κινδύνου από μεμονωμένες τράπεζες μπορεί να είναι ανεπαρκής για την επίτευξη του επιπέδου ασφάλειας που απαιτείται σε επίπεδο κλάδου συνολικά, επειδή το αποδεκτό επίπεδο εμπορικού κινδύνου πιθανόν να διαφέρει από αυτό του κοινωνικού κινδύνου.*

Σε σχέση με το ζήτημα αυτό, το έγγραφο του Ευρωσυστήματος με τίτλο «Harmonised oversight approach and oversight standards for payment instruments»³⁴ αποσαφηνίζει περαιτέρω τις

34 <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/harmonisedoversightpaymentinstruments2009en.pdf>.

προσδοκίες όσον αφορά τους ελέγχους ασφάλειας. Γενικά, προκειμένου να αυξηθούν τα επίπεδα της εμπιστοσύνης στα συστήματα και τις υπηρεσίες πληρωμών σε ολόκληρη την Ευρώπη, υπάρχει ανάγκη για μεγαλύτερη σαφήνεια ως προς τους φορείς που συμμετέχουν στον ορισμό των απαιτήσεων ασφάλειας και ως προς τις απαιτήσεις αυτές. Επομένως, το Ευρωσύστημα θα στηρίζει περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου οι αρχές και οι φορείς της αγοράς να αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο τις σχετικές απαιτήσεις ασφάλειας (π.χ. έλεγχος ταυτότητας δύο παραγόντων (two-factor authentication)), ενώ επιπλέον μελετά τη δημιουργία ενός φόρουμ για την παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά και την προώθηση της περαιτέρω εναρμόνισης των προσδοκιών όσον αφορά την ασφάλεια εντός της Ευρώπης.

Ταυτόχρονα, οι συμμετέχοντες στην αγορά ενθαρρύνονται να υλοποιήσουν μέτρα βασισμένα σε τεχνολογίες αιχμής για να βελτιώσουν την ασφάλεια των πληροφοριών και να αποτρέψουν την απάτη στις πληρωμές. Για τις εξ αποστάσεως πληρωμές, οι συμμετέχοντες στην αγορά ενθαρρύνονται να εισαγάγουν τεχνολογίες αιχμής για τον έλεγχο ταυτότητας και να έχουν ολοκληρώσει τη μετάπτωσή τους σε αυτές μέχρι το τέλος του 2012. Για τις πληρωμές «χωρίς την παρουσία κάρτας», θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ασφαλή πρωτόκολλα πληρωμών (π.χ. πρωτόκολλο 3D secure ή εικονικές κάρτες (virtual cards)). Για την ενθάρρυνση της χρήσης μέτρων ασφάλειας τέτοιου είδους, θα πρέπει να ισχύσει η μετατόπιση ευθύνης (όπως, για παράδειγμα, έχει ήδη γίνει στην περίπτωση της μετάπτωσης στο πρότυπο EMV).

Το Ευρωσύστημα έχει εντοπίσει ορισμένους κινδύνους σχετικούς με τις επικαλυπτικές υπηρεσίες πληρωμών (overlay payment services) και παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις που αφορούν τις υπηρεσίες αυτού του είδους.

Σε συμφωνία με τη θέση της Ευρωπόλ για το μέλλον της μαγνητικής λωρίδας και στηρίζοντας τις προσπάθειες του κλάδου για βελτίωση της ασφάλειας των συναλλαγών με κάρτα μέσω της μετάπτωσης από τις κάρτες με «μαγνητική λωρίδα» στις κάρτες με «μικροεπεξεργαστή (chip) EMV»,

το Ευρωσύστημα θεωρεί ότι, προκειμένου να διασφαλιστεί η σταδιακή μετάπτωση, όλες οι κάρτες SEPA που θα εκδίδονται από το 2012 και μετά θα φέρουν υποχρεωτικά «μόνο μικροεπεξεργαστή (chip)». Εάν ο κλάδος αποφασίσει να διατηρήσει τη μαγνητική λωρίδα για πρακτικούς λόγους, τυχόν δεδομένα που επιτρέπουν τη διενέργεια συναλλαγών με τη χρήση μαγνητικής λωρίδας θα πρέπει να αφαιρεθούν. Ο κλάδος θα πρέπει να είναι προετοιμασμένος να προσφέρει στους κατόχους καρτών, κατόπιν σχετικού αιτήματος, κάρτες με τις προϋπάρχουσες μαγνητικές λωρίδες για όσο διάστημα εξακολουθούν να υπάρχουν περιοχές εκτός SEPA οι οποίες δεν έχουν μεταπέσει πλήρως στο πρότυπο EMV.

4.1 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΣΩΝ ΟΡΩΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ

Υπάρχουν δύο διαστάσεις στο ζήτημα της δημιουργίας ίσων όρων ανταγωνισμού για την παροχή ασφαλών μέσων και υπηρεσιών πληρωμών. Η πρώτη σχετίζεται με το ερώτημα κατά πόσον διασφαλίζεται ότι για παρόμοιους κινδύνους οι συμμετέχοντες στην αγορά σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες πρέπει να πληρούν ανάλογες απαιτήσεις ασφάλειας. Σε σχέση με το ζήτημα αυτό, το Ευρωσύστημα έχει αποσαφηνίσει περαιτέρω τις προσδοκίες που περιλαμβάνονται στα πλαίσια επίβλεψης για τα μέσα πληρωμής και αφορούν τους ελέγχους ασφάλειας.³⁵ Η δεύτερη διάσταση αφορά τη διαφάνεια: λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες πρακτικές στον ορισμό των απαιτήσεων ασφάλειας σε ολόκληρη την Ευρώπη, μια μεγαλύτερη σαφήνεια για τους σχετικούς φορείς και τις απαιτήσεις ασφάλειας που επιβάλλουν θα μπορούσε ενδεχομένως να συμβάλει θετικά, επιτρέποντας στους παρόχους υπηρεσιών να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε ολόκληρη την Ευρώπη το ίδιο εύκολα όπως και στη χώρα προέλευσής τους.

Επιπλέον, το Ευρωσύστημα θα στηρίζει τις περαιτέρω προσπάθειες προκειμένου οι αρχές και οι φορείς της αγοράς να αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο τις σχετικές απαιτήσεις ασφάλειας

³⁵ <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2010/html/pr090327.en.html>.

(π.χ. έλεγχος ταυτότητας δύο παραγόντων). Σε αντίθετη περίπτωση, η ανομοιογενής υλοποίηση απαιτήσεων ασφάλειας θα μπορούσε ενδεχομένως στην πράξη να οδηγήσει σε διαφορετικά επίπεδα ασφάλειας. Επομένως, το Ευρωσύστημα θα ασχοληθεί με την αύξηση της διαφάνειας και τη διαμόρφωση αμοιβαίας αντίληψης για τα μέτρα ασφάλειας, με έμφαση στις εξ αποστάσεως πληρωμές και, ειδικότερα, στις «online» τραπεζικές συναλλαγές, τις «online» ηλεκτρονικές πληρωμές, τις πληρωμές με κάρτα στο διαδίκτυο και τις πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας. Για το σκοπό αυτό, το Ευρωσύστημα μελετά τη δημιουργία ενός φόρουμ που θα παρακολουθεί τις εξελίξεις στην αγορά και θα ενισχύει περαιτέρω την εναρμόνιση των απαιτήσεων ασφάλειας εντός της Ευρώπης.

4.2 ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ

Το Ευρωσύστημα αναμένει από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την υλοποίηση προτύπων ασφάλειας και λύσεων που θα βασίζονται σε τεχνολογίες αιχμής για την εκ των προτέρων πρόληψη της απάτης (π.χ. μέσω της χρήσης επαρκών μέτρων πρόληψης της απάτης σε πραγματικό χρόνο). Κατά πρώτον, όσον αφορά τις εξ αποστάσεως συναλλαγές, άσχετα αν αυτές γίνονται με τη χρήση κάρτας ή μέσω «online» τραπεζικών συναλλαγών (βλ. Κεφάλαιο 3.1), ο έλεγχος ταυτότητας του χρήστη θα πρέπει να συνδέεται κρυπτογραφικά με τα δεδομένα της συναλλαγής και να βασίζεται, κατ' απόλυτο ελάχιστο, σε δύο ανεξάρτητους παράγοντες ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένου του μυστικού κωδικού μιας χρήσης που ισχύει μόνο για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα και, ιδανικά, παράγεται από έναν μηχανισμό ερώτησης-απόκρισης (π.χ. SMS, αδειοδοτικό (token) ή συσκευή ανάγνωσης μικροεπεξεργαστή (chip)). Η ανάγκη για την υλοποίηση ισχυρότερων μέτρων ασφάλειας είναι ιδιαίτερα προφανής για τις πληρωμές «χωρίς την παρουσία της κάρτας». Παρότι οι πληρωμές αυτές εξακολουθούν να αντιστοιχούν σε μικρό μόνο ποσοστό των συνολικών πληρωμών με κάρτα, ήδη αντιπροσωπεύουν την πλειονότητα των κρουσμάτων απάτης με κάρτες σε πολλές χώρες.

Εκτός από τα βελτιωμένα μέτρα ασφάλειας για τον έλεγχο ταυτότητας του πελάτη, θα πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η χρήση ασφαλών πρωτοκόλλων πληρωμών, όπως είναι το πρωτόκολλο 3D secure. Επιπρόσθετα, άλλες ασφαλείς λύσεις, όπως είναι οι εικονικές κάρτες (virtual cards)³⁶, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να αυξήσουν το επίπεδο ασφάλειας των συναλλαγών «χωρίς την παρουσία κάρτας». Για την προώθηση της εισαγωγής μέτρων ασφάλειας αυτού του είδους, θα πρέπει να ισχύσει η μετατόπιση της ευθύνης, όπως έχει ήδη γίνει, για παράδειγμα, στην περίπτωση της μετάπτωσης στο πρότυπο EMV (βλ. Κεφάλαιο 4.3). Αυτό θα σήμαινε ότι, σε περίπτωση απάτης στις συναλλαγές, οι ζημιές θα πρέπει να βαρύνουν το μέρος που δεν έχει εφαρμόσει τα μέτρα. Η μετάπτωση των εκδοτών, των φορέων αποδοχής συναλλαγών με κάρτα και των εμπόρων στις λύσεις αυτές θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2012.

Κατά δεύτερον, η χρήση ευαίσθητων δεδομένων του πελάτη θα πρέπει να περιορίζεται στην απολύτως απαραίτητη. Ειδικότερα, δεδομένα αυτού του είδους δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται σε μηνύματα που ανταλλάσσονται εκτός της υποδομής πληρωμών (π.χ. μηνύματα που ανταλλάσσονται μέσω του διαδικτύου με εμπόρους). Το Ευρωσύστημα ενθαρρύνει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των ευαίσθητων δεδομένων, τόσο κατά τη διαδικασία ελέγχου ταυτότητας του πελάτη όσο και κατά την αποθήκευση των δεδομένων αυτών.

Παρομοίως, οι έμποροι που βρίσκονται στο διαδίκτυο θα πρέπει να αναγνωρίσουν ότι είναι προς το δικό τους ατομικό και κοινό συμφέρον να έχουν ένα ασφαλές μέσο πληρωμής για το ηλεκτρονικό εμπόριο και, επομένως, θα πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα. Τα μέσα πληρωμής και οι υπηρεσίες που αποδέχονται θα πρέπει να λειτουργούν σε σταθερή νομική βάση και δεν θα πρέπει να απαιτούν από τους πληρωτές

³⁶ Οι εικονικές κάρτες (virtual cards) είναι ένα σύνολο προσωρινών αριθμών οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για μία δεδομένη συναλλαγή ή εντός συγκεκριμένων ορίων.

αντιιδεοντολογική συμπεριφορά (π.χ. αθέτηση εκ μέρους τους των όρων και προϋποθέσεων που θέτουν οι πάροχοι των υπηρεσιών πληρωμών). Οι έμποροι που βρίσκονται στο διαδίκτυο θα πρέπει επίσης να συμμορφώνονται με τα εθνικά και διεθνή πρότυπα για την προστασία δεδομένων.

Τέλος, οι πελάτες δεν θα πρέπει να δίνουν ποτέ σε τρίτους τα στοιχεία που χρησιμοποιούν στις υπηρεσίες «online» τραπεζικών συναλλαγών, ενώ θα πρέπει να τα χρησιμοποιούν μόνο εντός του ασφαλούς «online» περιβάλλοντος που παρέχουν οι τράπεζες με τις οποίες συνεργάζονται. Καθώς στην πράξη η εμφάνιση των στοιχείων των λογαριασμών είναι ευρεία και, ως εκ τούτου, η προστασία των στοιχείων αυτών έναντι του κινδύνου αποκάλυψης είναι δύσκολη, για τις συναλλαγές οι οποίες χρησιμοποιούν τα δεδομένα αυτά (π.χ. σχήμα SCT και σχήμα SDD) θα πρέπει να ισχύουν κατάλληλες απαιτήσεις ασφάλειας, ιδίως κατά τη διάρκεια της φάσης ελέγχου ταυτότητας.

Το Ευρωσύστημα εξέτασε επίσης προσεκτικά την παροχή επικαλυπτικών υπηρεσιών πληρωμών (overlay payment services). Οι υπηρεσίες αυτές προσφέρονται από τρίτους παρόχους, οι οποίοι χρησιμοποιούν την υφιστάμενη υποδομή για μεταφορές πίστωσης που ενεργοποιούνται μέσω των «online» τραπεζικών συναλλαγών. Όταν ο πελάτης υποβάλλει μια παραγγελία σε έμπορο στο διαδίκτυο, ο οποίος χρησιμοποιεί πάροχο επικαλυπτικών υπηρεσιών πληρωμών, έχει τη δυνατότητα να πληρώσει μέσω της επωνυμίας του παρόχου. Εάν ο πληρωτής επιλέξει αυτήν τη μέθοδο πληρωμής, ο πάροχος θα του ζητήσει τα στοιχεία που χρησιμοποιεί για την είσοδό του στην υπηρεσία «online» τραπεζικών συναλλαγών, καθώς και τα δεδομένα έγκρισης της συναλλαγής του. Ο πάροχος χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές για την είσοδό του στον λογαριασμό «online» τραπεζικών συναλλαγών του πληρωτή. Στη συνέχεια, ελέγχει κατά πόσον ο λογαριασμός του πληρωτή έχει επαρκές διαθέσιμο υπόλοιπο και, εφόσον τούτο ισχύει, ενεργοποιεί τη μεταφορά πίστωσης για λογαριασμό του πληρωτή. Δεδομένου ότι τα προσωπικά δεδομένα ελέγχου ταυτότητας διαβιβάζονται σε

φορείς εκτός του τραπεζικού περιβάλλοντος, το Ευρωσύστημα έχει εντοπίσει ορισμένους κινδύνους σχετικούς με τις υπηρεσίες αυτές και παρακολουθεί την εξέλιξή τους.

4.3 ΜΕΤΑΠΤΩΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΡΤΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΕ «ΜΑΓΝΗΤΙΚΗ ΛΩΡΙΔΑ» ΣΤΙΣ ΚΑΡΤΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΕ «ΜΙΚΡΟΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΗ (CHIP) EMV»

Για να βελτιώσει την ασφάλεια των συναλλαγών με κάρτα σε τερματικά POS και ATM, ο ευρωπαϊκός κλάδος πληρωμών συμφώνησε στην ανάγκη μετάπτωσης από τη «μαγνητική λωρίδα» στον «μικροεπεξεργαστή (chip) EMV». Η χρήση των προδιαγραφών EMV για κάρτες και τερματικά, σε συνδυασμό με τη χρήση προσωπικών κωδικών αναγνώρισης (PIN), θα καταστήσει τις συναλλαγές με κάρτα πιο ασφαλείς. Όταν χρησιμοποιείται κάρτα με μικροεπεξεργαστή (chip) αντί της κάρτας με μαγνητική λωρίδα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ισχυρότεροι κρυπτογραφικοί αλγόριθμοι για τον έλεγχο γνησιότητας των καρτών. Ένα μέτρο για την ενθάρρυνση της μετάπτωσης στο πρότυπο EMV ήταν η θέσπιση κανόνα για τη μετατόπιση της ευθύνης στο πλαίσιο SEPA για τις κάρτες. Για να βελτιωθεί το ελάχιστο επίπεδο ασφάλειας που επιτεύχθηκε με τη μετάπτωση στο πρότυπο EMV των καρτών με μικροεπεξεργαστή (chip), οι κάρτες με μικροεπεξεργαστή (chip) SDA³⁷ θα πρέπει να απαγορευθούν το συντομότερο δυνατόν.

Σήμερα, δέκα και πλέον χρόνια μετά την έναρξη υλοποίησης του προτύπου EMV, η μετάπτωση από τη μαγνητική λωρίδα στον μικροεπεξεργαστή EMV έχει σχεδόν ολοκληρωθεί για τις κάρτες πληρωμών, τα τερματικά POS και τα ATM στον SEPA. Σύμφωνα με τους δείκτες καρτών SEPA της ΕΚΤ για τη μετάπτωση στο πρότυπο EMV³⁸, στο τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2010 το ποσοστό μετάπτωσης καρτών στην ΕΕ

37 Η τεχνολογία πιστοποίησης στατικών δεδομένων (Static Data Authentication - SDA) δεν προσφέρει καμία προστασία έναντι της παραχάραξης των καρτών με μικροεπεξεργαστή.

38 Οι δείκτες καταρτίζονται βάσει τριμηνιαίων στοιχείων τα οποία συλλέγονται από το EPC. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>.

ήταν 76%, ενώ το ποσοστό μετάπτωσης των τερματικών POS ήταν 85% και αυτό των ATM 95%. Τα ποσοστά αυτά είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη όσον αφορά την προθεσμία μετάπτωσης (τέλος του 2010), όπως ορίζεται στο πλαίσιο του SEPA για τις κάρτες.

Η ολοκλήρωση της μετάπτωσης συσκευών (δηλ. καρτών και τερματικών) στις προδιαγραφές EMV αποτελεί σημαντικό προαπαιτούμενο για τη μετάπτωση και σε επίπεδο συναλλαγών, δηλαδή για τη μετάπτωση σε συναλλαγές που πραγματοποιούνται με κάρτες συμβατές με το πρότυπο EMV σε τερματικά συμβατά με το πρότυπο EMV, χρησιμοποιώντας για την επεξεργασία της συναλλαγής τεχνολογία EMV. Το Ευρωσύστημα³⁹, το οποίο παρακολουθεί την πρόοδο στον τομέα αυτόν, διαπίστωσε ότι τον Ιούνιο του 2010 το 57% όλων των συναλλαγών σε τερματικά POS στη ζώνη του ευρώ ήταν συναλλαγές EMV.⁴⁰ Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι αυτός ο δείκτης θα συνεχίσει να αυξάνεται προοδευτικά.

Η ύπαρξη μαγνητικών λωρίδων με δεδομένα αναγνώρισης του πελάτη και του λογαριασμού στις κάρτες με μικροεπεξεργαστή (chip) καθιστά την κάρτα εφάμιλλη στην «υποκλοπή στοιχείων», δηλαδή στη μη εξουσιοδοτημένη ανάγνωση των δεδομένων που περιέχονται στη μαγνητική λωρίδα μέσω ενός παραποιημένου ή μη γνήσιου τερματικού ή με τη χρήση αναγνώστη χειρός.⁴¹ Το ερώτημα, επομένως, είναι κατά πόσον η μαγνητική λωρίδα θα πρέπει να αφαιρεθεί τελείως ή, εάν τούτο δεν είναι εφικτό για πρακτικούς λόγους (π.χ. πρόσβαση σε χώρους αυτοεξυπηρέτησης σε υποκαταστήματα τραπεζών, καθώς και πρόσβαση σε ATM), κατά πόσον δεδομένα τα οποία επιτρέπουν τη διενέργεια συναλλαγών με χρήση μαγνητικής λωρίδας θα πρέπει να αφαιρεθούν.

Η μαγνητική λωρίδα με τέτοιου είδους δεδομένα θα εξακολουθούσε να είναι αναγκαία προκειμένου ο κάτοχος της κάρτας SEPA να πραγματοποιεί αναλήψεις από ATM ή πληρωμές σε τερματικά POS σε σημεία εκτός SEPA όπου δεν ισχύει το πρότυπο EMV, για παρά-

δειγμα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Κατά συνέπεια, στους κατόχους καρτών θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα επιλογής μέσω της προσφοράς δύο καρτών (π.χ. για τις περιπτώσεις όπου ο πελάτης ειδοποιεί τον εκδότη ότι προτίθεται να ταξιδέψει σε προορισμό στον οποίο δεν ισχύει το πρότυπο EMV).

Σε συμφωνία με τη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον της μαγνητικής λωρίδας και στηρίζοντας τις προσπάθειες του κλάδου για βελτίωση της ασφάλειας των συναλλαγών με κάρτα μέσω της μετάπτωσης από τη «μαγνητική λωρίδα» στον «μικροεπεξεργαστή (chip) EMV», το Ευρωσύστημα θεωρεί ότι όλες οι κάρτες SEPA που εκδίδονται από το 2012 και μετά θα πρέπει να φέρουν υποχρεωτικά «μόνο μικροεπεξεργαστή (chip)». Εάν ο κλάδος αποφασίσει να διατηρήσει τη μαγνητική λωρίδα για πρακτικούς λόγους, οι μαγνητικές λωρίδες δεν θα πρέπει να περιέχουν δεδομένα που να επιτρέπουν τη διενέργεια συναλλαγών με χρήση μαγνητικής λωρίδας. Ωστόσο, για όσο διάστημα εξακολουθούν να υπάρχουν περιοχές εκτός SEPA οι οποίες δεν έχουν μεταπέσει πλήρως στο πρότυπο EMV, ο κλάδος θα πρέπει να είναι προετοιμασμένος να προσφέρει στους κατόχους καρτών, κατόπιν αιτήματος, κάρτες με τις προϋπάρχουσες μαγνητικές λωρίδες.

5 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ

Οι ευρωπαϊκές υποδομές για τις πληρωμές μικρής αξίας παρέχουν υπηρεσίες εκκαθάρισης και διακανονισμού των συναλλαγών πληρωμών και, έτσι, διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην επιτυχία του SEPA. Οι υποδομές που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στον SEPA έχουν δημοσιολογήσει τις αυτοαξιολογήσεις τους, τις οποίες

39 Τα αποτελέσματα δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο της EKT (στη διεύθυνση <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>).

40 Προφανώς, ένα ποσοστό αυτών των συναλλαγών πραγματοποιείται με κάρτες από χώρες στις οποίες η μετάπτωση στο πρότυπο EMV δεν έχει ξεκινήσει ακόμη.

41 Τα δεδομένα που αποκτώνται μέσω της υποκλοπής μπορούν στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν δολίως σε συναλλαγές «χωρίς την παρουσία κάρτας».

έχουν διενεργήσει με βάση τους Όρους Αναφοράς του Ευρωσυστήματος για τη συμμόρφωση με τον SEPA. Οι αυτοαξιολογήσεις αυτές δείχνουν τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις των σχημάτων SCT και SDD. Ωστόσο, η διαλειτουργικότητα μεταξύ των υποδομών πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω και τα εναπομένοντα εμπόδια πρέπει να εξαλειφθούν. Το Ευρωσύστημα αντιλαμβάνεται τη διαλειτουργικότητα ως ένα σύνολο τεχνικών και λειτουργικών διαδικασιών οι οποίες επιτρέπουν την εκκαθάριση ή/και τον διακανονισμό των πληρωμών SEPA μεταξύ δύο τραπεζών οι οποίες συμμετέχουν σε δύο διαφορετικές υποδομές, χωρίς να χρειάζεται να χρησιμοποιηθεί ενδιάμεσος φορέας που συμμετέχει στην υποδομή. Το Ευρωσύστημα έχει αποσαφηνίσει και έχει συζητήσει τις προσδοκίες του με τον κλάδο. Με βάση τις συζητήσεις αυτές, το Ευρωσύστημα καλεί όλες τις υποδομές οι οποίες δραστηριοποιούνται στη ζώνη του ευρώ και έχουν ως στόχο να είναι συμβατές με τον SEPA να συμμετάσχουν σε έναν ανοικτό διάλογο με αντικείμενο τη διαλειτουργικότητα. Επιπλέον, το Ευρωσύστημα καλεί το EPC να υλοποιήσει τη δέσμευσή του να προχωρήσει σε έναν οργανωμένο διάλογο με τις υποδομές, π.χ. δημιουργώντας ένα φόρουμ με αποκλειστικό αντικείμενο το διάλογο αυτό. Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι η συμμόρφωση των υποδομών με τον SEPA θα επιτευχθεί το αργότερο μέχρι το τέλος του 2012.

Πέραν της βασικής λειτουργίας εκκαθάρισης και διακανονισμού, ορισμένες υποδομές προσφέρουν επίσης πρόσθετες υπηρεσίες επεξεργασίας πληρωμών. Αυτός ενδεχομένως να είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους η ενοποίηση της αγοράς δεν έχει υλοποιηθεί μέχρι σήμερα. Πράγματι, υποδομές οι οποίες είχαν προγραμματίσει να κλείσουν έχουν τελικά παρατείνει τον κύκλο ζωής τους, ενώ έχουν δημιουργηθεί και νέες υποδομές. Ένας από τους λόγους για αυτό πιθανόν να είναι ότι οι συμμετέχοντες δεν μπόρεσαν να βρουν αλλού τις απαιτούμενες υπηρεσίες και το απαιτούμενο επίπεδο συμμετοχής ή/και αποφάσισαν να αναβάλουν, για στρατηγικούς λόγους, τη μεταφορά των εργασιών τους σε κάποια από τις υποδομές οι οποίες δραστηριοποιούνται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

5.1 ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΜΕ ΤΟΝ SEPA

Οι ευρωπαϊκές υποδομές για τις πληρωμές μικρής αξίας παρέχουν υπηρεσίες εκκαθάρισης και διακανονισμού των συναλλαγών πληρωμών και, έτσι, διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην επιτυχία του SEPA. Σήμερα, 17 υποδομές εξυπηρετούν την εκκαθάριση των μεταφορών πίστωσης SEPA (σχήμα SCT)⁴², σύμφωνα με τον κανονισμό του EPC για το σχήμα SCT και με το πλαίσιο PE-ACH/CSM⁴³, ενώ 11 υποδομές εξυπηρετούν την εκκαθάριση των άμεσων χρεώσεων SEPA (σχήμα SDD). Πέραν της βασικής λειτουργίας εκκαθάρισης και διακανονισμού, ορισμένες υποδομές προσφέρουν επίσης πρόσθετες υπηρεσίες επεξεργασίας πληρωμών. Κατά συνέπεια, οι συμμετέχοντες στα σχήματα SCT και SDD θα πρέπει να είναι σε θέση να επιλέξουν ποιες υποδομές θέλουν να χρησιμοποιήσουν για την εκκαθάριση και τον διακανονισμό των συναλλαγών τους, καθώς και σε ποιους εξωτερικούς φορείς να αναθέσουν το σύνολο ή μέρος των εργασιών τους που αφορούν την επεξεργασία πληρωμών, εφόσον επιθυμούν να κάνουν κάτι τέτοιο.

Για να διευρύνουν την προσβασιμότητα για τις πληρωμές SEPA και πέραν των μελών τους, ορισμένες υποδομές έχουν δημιουργήσει συνδέσμους διαλειτουργικότητας βασισμένους στο πλαίσιο τεχνικής διαλειτουργικότητας το οποίο διαμορφώθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση Αυτοματοποιημένων Συστημάτων Εκκαθάρισης (European Automated Clearing House Association – EACHA). Το σύστημα STEP2 παρέχει προσβασιμότητα μέσω των συμμετεχόντων σε αυτό, καθώς και μέσω της εγγραφής χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία εξυπηρετούνται από άλλες υποδομές, ως έμμεσων συμμετεχόντων· άλλες υποδομές

42 Υποδομές συμβατές με το σχήμα SCT: ACH Finland, Bankart, Bankservice JSC, CEC, RPS, Equens, Eurogiro, Iberpay, DIAS, KIR, STEP.AT, ICBPI/BI-COMP, SIA-SSB/BI-COMP, SIBS, STET, VocaLink, STEP2. Υποδομές συμβατές με το σχήμα SDD: Bankservice JSC, RPS, Equens, Eurogiro, Iberpay, DIAS, ICBPI/BI-COMP, SIBS, STET, VocaLink, STEP2.

43 Το πλαίσιο PE-ACH/CSM του EPC διατυπώνει τις αρχές σύμφωνα με τις οποίες οι μηχανισμοί εκκαθάρισης και διακανονισμού (Clearing and Settlement Mechanisms – CSMs) υποστηρίζουν τα σχήματα SCT και SDD βάσει του διαχωρισμού του σχήματος από την υποδομή.

μπορούν να ενεργούν ως ενδιάμεσοι πάροχοι τεχνικών διευκολύνσεων για λογαριασμό άμεσων συμμετεχόντων οι οποίοι ενεργούν ως ενδιάμεσοι φορείς.

Στην 5η έκθεση προόδου για τον SEPA που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2007 το Ευρωσύστημα καθόρισε τέσσερα κριτήρια για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των υποδομών με τον SEPA. Στόχος αυτών των κριτηρίων ήταν να διευκολύνουν την μετάπτωση στον SEPA και την ενοποίηση των υποδομών εκκαθάρισης και διακανονισμού, στη βάση του θεμιτού ανταγωνισμού και του σεβασμού της ελευθερίας των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών να επιλέγουν την υποδομή την οποία επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν. Έτσι, οι απαιτήσεις που καθορίστηκαν αφορούσαν συγκεκριμένα τις δυνατότητες επεξεργασίας, τη διαλειτουργικότητα, την προσβασιμότητα και την ελευθερία επιλογής για τις τράπεζες. Το Ευρωσύστημα, ενεργώντας ως καταλύτης, κάλεσε όλες τις υποδομές να συμμορφωθούν με αυτά τα κριτήρια.

Τον Απρίλιο του 2008, το Ευρωσύστημα δημοσίευσε πιο λεπτομερείς Όρους Αναφοράς για τη συμμόρφωση των υποδομών με τον SEPA (δηλαδή, ένα σύνολο ερωτήσεων συνδεδεμένων άμεσα με τα κριτήρια συμμόρφωσης). Με βάση τους Όρους Αναφοράς του Ευρωσυστήματος, οι περισσότερες σχετικές υποδομές (π.χ. Bankart, CEC, Dias, EKS, EBA Clearing, Eurogiro, Equens, Iberpay, ICBPI/BI-COMP, KIR, RPS, SIA-SSB/BI-COMP, SIBS, STEP.AT, STET, VocaLink) διενήργησαν αυτοαξιολογήσεις και δημοσίευσαν τα σχετικά αποτελέσματα, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό μεγαλύτερη διαφάνεια στην αγορά.

Το Ευρωσύστημα συνέκρινε και ανέλυσε τα αποτελέσματα αυτών των αυτοαξιολογήσεων και συζήτησε τα ευρήματά του με την αγορά. Αν και οι απαιτήσεις των σχημάτων SCT και SDD ως προς τις δυνατότητες επεξεργασίας δεν παρουσιάζουν πρόβλημα για τη συμμόρφωση με τον SEPA, το Ευρωσύστημα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η διαλειτουργικότητα μεταξύ των υποδομών πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω (βλ. Κεφάλαιο 5.2).

Με βάση την ανάλυση και συζήτηση των αυτοαξιολογήσεων, καθώς και με βάση άλλα σχόλια εκ μέρους της αγοράς, το Ευρωσύστημα θα επανεξετάσει τα κριτήρια συμμόρφωσης με τον SEPA και τους Όρους Αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές με τον SEPA εξελίξεις στην αγορά υποδομών. Επιπλέον, θα παρακολουθεί την εξέλιξη της αγοράς προς την κατεύθυνση της πλήρους συμμόρφωσης με τον SEPA, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί το αργότερο μέχρι το τέλος του 2012.

Όσον αφορά την αγορά υποδομών για τις πληρωμές μικρής αξίας, σημειώνεται ότι τα συστήματα μεγάλων ποσών συγκαταλέγονται και αυτά μεταξύ των σχετικών φορέων. Οι πληρωμές μικρής αξίας δεν ανταλλάσσονται μόνο διμερώς και μέσω συστημάτων πληρωμών μικρής αξίας, αλλά – σε περιορισμένη έκταση – και μέσω συστημάτων μεγάλων ποσών. Για παράδειγμα, ορισμένες από τις συναλλαγές που διακανονίζονται στο σύστημα TARGET2 (το Σύστημα Διακανονισμού σε Συνεχή Χρόνο για τη λειτουργία του οποίου είναι υπεύθυνο το Ευρωσύστημα), είναι δυνατόν να θεωρηθούν – ως προς την αξία τους – πληρωμές μικρής αξίας. Ένας από τους λόγους για την επεξεργασία των πληρωμών αυτού του είδους μέσω του συστήματος TARGET2 είναι ο επείγων χαρακτήρας τους.

Όταν αναπτύχθηκε το σύστημα TARGET2, δεν ήταν δυνατή η αποκλειστική χρήση των προτύπων μηνυμάτων ISO 20022. Ενώ το σύστημα TARGET2 ήδη χρησιμοποιεί ορισμένα μηνύματα που βασίζονται στο πρότυπο XML, για παράδειγμα για την επικοινωνία με βοηθητικά συστήματα ή για την πρόσβαση στην ενότητα πληροφοριών και ελέγχου του συστήματος, η ροή πληρωμών μεταξύ των τραπεζών εξακολουθεί να βασίζεται αποκλειστικά στα πρότυπα SWIFT FIN/MT. Έχοντας υπόψη τη δέσμευση του Ευρωσυστήματος στο σχέδιο SEPA και τον αναμενόμενο κανονισμό για τον καθορισμό καταληκτικής ημερομηνίας μετάπτωσης, το Ευρωσύστημα επί του παρόντος εξετάζει το ενδεχόμενο προσαρμογής του συστήματος TARGET2 ώστε να δέχεται τη διαβίβαση συναλλαγών βασισμένων στο πρότυπο ISO 20022 XML. Επί του παρόντος, βρίσκεται σε εξέλιξη διαβούλευση

με τον κλάδο, με σκοπό τη συγκέντρωση σχολίων για την πρωτοβουλία αυτή από τους χρήστες του συστήματος TARGET2. Η υλοποίηση του προτύπου μηνυμάτων ISO 20022 XML στο σύστημα TARGET2 θα προσέφερε στους παρόχους τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν το σύστημα TARGET2 για συμβατές με τον SEPA πληρωμές πελατών, των οποίων η επεξεργασία και ο διακανονισμός θα μπορούσαν – στην περίπτωση αυτή – να γίνονται σε πραγματικό χρόνο. Ωστόσο, η χρήση των υφιστάμενων προτύπων SWIFT FIN/MT θα εξακολουθούσε να επιτρέπεται στο σύστημα TARGET2 για πληρωμές εκτός του πεδίου εφαρμογής του SEPA.

5.2 ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Από τα τέσσερα κριτήρια των Όρων Αναφοράς για τη συμμόρφωση των υποδομών με τον SEPA, το κριτήριο της διαλειτουργικότητας προκάλεσε τις εντονότερες συζητήσεις. Από τα σχόλια για τους Όρους Αναφοράς και τη συζήτηση που ακολούθησε, το Ευρωσύστημα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ήταν αναγκαία η αποσαφήνιση της έννοιας της «διαλειτουργικότητας», καθώς στην αγορά φαινόταν να υπάρχει ένα εύρος διαφορετικών ερμηνειών.

Εκτός ελάχιστων εξαιρέσεων, όλες οι υποδομές δήλωσαν ότι είχαν υιοθετήσει κανόνες διαλειτουργικότητας για την εκκαθάριση των μεταφορών πίστωσης SEPA και των άμεσων χρεώσεων SEPA, είτε μόνο με τράπεζες είτε με τράπεζες και με άλλες υποδομές. Ωστόσο, ανέκυψε το ερώτημα κατά πόσον η υιοθέτηση διαλειτουργικότητας μόνο με τράπεζες μπορεί να θεωρείται διαλειτουργικότητα σύμφωνα με τους όρους του αρχικού κριτηρίου, το οποίο είχε σχεδιασθεί ώστε να επιτρέπει σε δύο υποδομές να διασυνδέονται για την εκκαθάριση πληρωμών, κάθε μία για λογαριασμό των δικών της συμμετεχόντων.

Επιπλέον, προκειμένου να παρέχεται πρόσβαση των πληρωμών σε ευρώ σε ολόκληρο τον SEPA, δεν είναι δυνατή η διασύνδεση όλων των υποδομών χωρίς να χρησιμοποιούν ως ενδιάμεσους φορείς συμμετέχοντες στο σύστημα της άλλης υποδομής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συνδεσιμότητα επιτυγχάνεται με συνδέσμους που

δημιουργούνται μέσω τραπεζών και όχι αμιγώς μεταξύ υποδομών. Επομένως, το Ευρωσύστημα αποφάσισε να επεκτείνει τον ορισμό της διαλειτουργικότητας από το τεχνικό επίπεδο στο επίπεδο λειτουργίας. Στη συνέχεια, αυτός ο διευρυμένος ορισμός παρουσιάστηκε στην αγορά και τέθηκε σε συζήτηση.

Σε τεχνικό επίπεδο, θα πρέπει να υιοθετηθούν κανόνες διαλειτουργικότητας που θα είναι αποτέλεσμα διμερών ή πολυμερών συμφωνιών (π.χ. προδιαγραφές διασύνδεσης και άλλες σχετικές διαδικασίες για την εκκαθάριση ή/και τον διακανονισμό μεταφορών πίστωσης SEPA και άμεσων χρεώσεων SEPA μεταξύ υποδομών). Σε επίπεδο λειτουργίας, θα πρέπει να είναι δυνατή η δημιουργία συνδέσμων μεταξύ υποδομών σε ισότιμη βάση, δηλαδή χωρίς να χρειάζεται να χρησιμοποιηθεί ενδιάμεσος φορέας που συμμετέχει στην υποδομή ή/και να επιβάλλεται η υποχρέωση συμμετοχής ή εγγραφής στους χρήστες άλλων υποδομών προκειμένου αυτοί να είναι σε θέση να αποστέλλουν, να λαμβάνουν και να διακανονίζουν πληρωμές.

Επομένως, ως διαλειτουργικότητα νοείται ένα σύνολο τεχνικών και λειτουργικών διαδικασιών το οποίο επιτρέπει την εκκαθάριση ή/και το διακανονισμό πληρωμών SEPA μεταξύ δύο τραπεζών οι οποίες συμμετέχουν σε δύο διαφορετικές υποδομές. Στο πλαίσιο του SEPA, αρκεί μία τράπεζα να συμμετέχει σε μία υποδομή συμβατή με τον SEPA χωρίς να πρέπει επίσης να συμμετέχει, άμεσα ή έμμεσα, και σε κάποια άλλη υποδομή.

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες σε κάποιο σχήμα δεν θα πρέπει να υποχρεώνονται να διεκπεραιώνουν τις πληρωμές τους σε μία συγκεκριμένη υποδομή. Εάν υπάρχουν αρκετοί εναλλακτικοί σύνδεσμοι διαλειτουργικότητας, οι τράπεζες που ενεργοποιούν πληρωμές θα πρέπει, ιδανικά, να έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τον σύνδεσμο που χρησιμοποιείται για τη διεκπεραίωση των πληρωμών τους, υπό τον όρο ότι η τράπεζα του πιστωτή (στις περιπτώσεις μεταφορών πίστωσης SEPA) ή του οφειλέτη (στις περιπτώσεις άμεσων χρεώσεων SEPA) είναι προσβάσιμη μέσω εναλλακτικών συνδέσμων. Με άλλα

λόγια, εάν η υποδομή Α έχει θεσπίσει συνδέσµους µε την υποδομή Β και την υποδομή Γ, τότε η τράπεζα του πιστωτή/οφειλέτη πρέπει να είναι προσβάσιµη µέσω και των δύο υποδοµών Β και Γ, ενώ η τράπεζα η οποία ενεργοποιεί την πληρωµή θα πρέπει, ιδανικά, να είναι σε θέση να επιλέξει τον σύνδεσµο τον οποίο προτιµά για τις συναλλαγές της.

Σε τεχνικό επίπεδο, αναγνωρίζεται ότι είναι αναγκαίο να δηµιουργηθεί ένα επίπεδο συνεργασίας στην αγορά, καθώς και ότι χρειάζεται να καθιερωθεί ένας διάλογος µεταξύ των διαφορετικών υποδοµών. Το Ευρωσύστηµα καλεί όλες τις υποδοµές οι οποίες δραστηριοποιούνται στη ζώνη του ευρώ να συµµετέχουν σε έναν τέτοιο διάλογο. Παράλληλα, το Ευρωσύστηµα καλεί το EPC να υλοποιήσει τη δέσµευσή του να προχωρήσει σε έναν οργανωµένο διάλογο µε τις υποδοµές, π.χ. δηµιουργώντας ένα φόρουµ για τις σχέσεις µεταξύ του EPC και των υποδοµών, το οποίο θα µπορούσε να αναλάβει την αναθεώρηση του πλαισίου PE-ACH/CSM.

5.3 ΕΝΟΠΙΩΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ

Στην 4η έκθεση προόδου για τον SEPA που δηµοσιεύθηκε τον Φεβρουάριο του 2006, το Ευρωσύστηµα δήλωνε ότι, σε συνέχεια της εισαγωγής των µέσων πληρωµής SEPA και της πραγµατοποίησης της διαλειτουργικότητας, ανέµενε ότι ο αριθµός των υποδοµών στην Ευρώπη θα µειωνόταν σηµαντικά. Παρά τα µέτρα τα οποία έλαβαν αρκετές υποδοµές ώστε να καταστούν πάροχοι υπηρεσιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τούτο δεν έχει συµβεί µέχρι σήµερα. Παρότι επήλθε κάποια ενοποίηση, τόσο σε εθνικό όσο και σε διακρατικό επίπεδο⁴⁴, µέχρι σήµερα σηµειώθηκε µόνο µία αποχώρηση από την αγορά. Υποδοµές οι οποίες είχαν προγραµµατίσει να κλείσουν έχουν παρατείνει τον κύκλο ζωής τους, ενώ έχουν δηµιουργηθεί νέες υποδοµές, είτε επειδή οι συµµετέχοντες δεν µπόρεσαν να βρουν αλλού τις απαιτούµενες υπηρεσίες και το απαιτούµενο επίπεδο συµµετοχής είτε επειδή αποφάσισαν να αναβάλουν, για στρατηγικούς λόγους, τη µεταφορά των εργασιών τους σε κάποια από τις υποδοµές οι οποίες δραστηριοποιούνται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

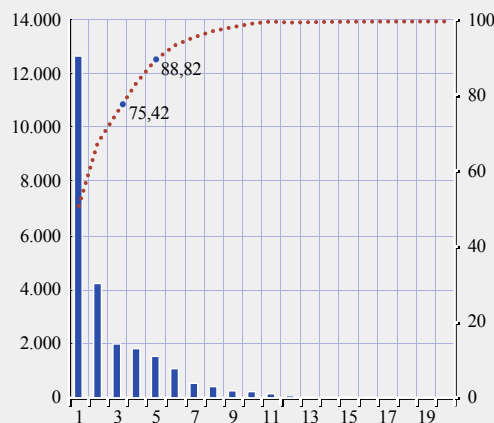
Διάγραμμα 8 Βαθµός συγκέντρωσης των συστηµάτων πληρωµών µικρής αξίας στη ζώνη του ευρώ

(2009, ποσοστά %)

οριζόντιος άξονας: αριθµός συστηµάτων πληρωµών µικρής αξίας στη ζώνη του ευρώ (κατά µέγεθος)

κάθετος άξονας: όγκος συναλλαγών (σε εκατ.)

■ όγκος µη εγγηµάτων πληρωµών που έχουν τεθεί σε επεξεργασία (σε εκατ.)
●●●●● συγκέντρωση (µερίδιο αγοράς)

Πηγές: ECB, Statistical Data Warehouse, Σεπτέµβριος 2010.

Η έκθεση της ΕΚΤ για τη χρηµατοπιστωτική ενοποίηση στην Ευρώπη (Απρίλιος 2010)⁴⁵ παρέχει πληροφορίες σχετικά µε το σηµερινό επίπεδο συγκέντρωσης των υποδοµών για τις πληρωµές µικρής αξίας στη ζώνη του ευρώ. Τα στοιχεία του 2009 δείχνουν ότι οι τρεις µεγαλύτερες υποδοµές κατέχουν το 75% του συνολικού όγκου της αγοράς, ενώ οι πέντε µεγαλύτερες κατέχουν το 89% (βλ. Διάγραμμα 8). Εκ πρώτης όψεως, αυτό ενδεχοµένως να αποτελεί ένδειξη

44 Συγχώνευση της Transaktionsinstitut für Zahlungsverkehrsdienstleistungen (TAI) και της Interpay µε σχηµατισµό της Equens το 2006 (<http://www.equens.com/aboutus/organisation/development.jsp>). Συγχώνευση της SIA και της SSB µε σχηµατισµό της SIA-SSB το 2007 (<http://www.siasb.eu/Engine/RAServePG.php/P/250210010404>). Συγχώνευση της Banksys και της BCC µε σχηµατισµό της ATOS Worldline το 2007 (http://www.atosorigin.com/en-us/Newsroom/en-us/Press_Releases/2007/2007_06_01_02.htm). Συγχώνευση της Voca και της LINK µε σχηµατισµό της VocaLink το 2007 (<http://www.vocalink.com/press-room/press-release-archive/2007-press-releases/voca-and-link-merge-and-launch-pan-european-clearing-service.aspx>). Η συγχώνευση των PBS, BBS και Teller αναµένεται να ολοκληρωθεί το 2010 (http://www.pbs.dk/en/themes/news/Pages/news-20100105-merger_approved.aspx).

45 <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/financialintegrationineurope201004en.pdf?2b7a91f76367c79901ee704048bd87e3>.

του αριθμού υποδομών που θα πρέπει να αναμένεται όταν λάβει χώρα η μαζική μετάπτωση στα μέσα SEPA. Θα πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη ότι τα μεγέθη αυτά αναφέρονται μόνο στη βασική λειτουργία εκκαθάρισης και διακανονισμού. Στην πραγματικότητα, ορισμένες υποδομές δραστηριοποιούνται επίσης και στην παροχή πρόσθετων υπηρεσιών επεξεργασίας πληρωμών, δηλώνοντας ότι η βασική λειτουργία εκκαθάρισης παράγει ένα μικρό μόνο μέρος των εσόδων τους. Για να μειώσουν το κόστος επεξεργασίας, οι μικρότερες τράπεζες ή τραπεζικές κοινότητες προτιμούν να αγοράζουν από τις υποδομές υπηρεσίες πληρωμών προστιθέμενης αξίας (π.χ. εγκαταστάσεις διαλογής και συμφωνίας λογαριασμών), αντί να αναπτύσσουν οι ίδιες τις υπηρεσίες αυτές και να αναλαμβάνουν τη λειτουργία τους. Για αυτούς τους λόγους πιθανότατα δεν προχώρησε η ενοποίηση της αγοράς και, αντίθετα προς τις αρχικές προσδοκίες του Ευρωσυστήματος, δημιουργήθηκαν νέες υποδομές. Περαιτέρω ανάλυση του ζητήματος αυτού θα πραγματοποιηθεί σε εύθετο χρόνο.

6 ΜΕΤΑΠΤΩΣΗ ΣΤΟΝ SEPA

Παρά την επίτευξη ενός αριθμού οροσήμων, η μετάπτωση στον SEPA ως αυτορρυθμιζόμενη διαδικασία δεν επέτυχε τα απαιτούμενα αποτελέσματα. Η προθεσμία του Δεκεμβρίου του 2010, την οποία ο ίδιος ο τραπεζικός κλάδος είχε θέσει για την ευρεία χρήση των μέσων SEPA, και με την οποία είχαν συμφωνήσει το Ευρωσύστημα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν θα τηρηθεί. Προφανώς, η άσκηση πίεσης είχε περιορισμένα αποτελέσματα. Για να διασφαλιστεί ότι τα οφέλη του SEPA θα πραγματοποιηθούν, απαιτείται η θέσπιση – μέσω κανονισμού – καταληκτικής ημερομηνίας μετάπτωσης για τα σχήματα SCT και SDD, η οποία και θα πρέπει να καθοριστεί από τα νομοθετικά όργανα της ΕΕ. Επομένως, το Ευρωσύστημα εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επιβάλει καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης μέσω κανονισμού της ΕΕ.

Το Ευρωσύστημα αναμένει ότι η ύπαρξη υποχρεωτικού χρονοδιαγράμματος για τη μετάπτωση στα μέσα SEPA θα επιταχύνει σημαντικά τον

ρυθμό μετάβασης, επιτρέποντας την ολοκλήρωση του SEPA, κατά προτίμηση, μέχρι το τέλος του 2012 για τις μεταφορές πίστωσης και μέχρι το τέλος του 2013 για τις άμεσες χρεώσεις.

Το Ευρωσύστημα προτείνει να εξεταστεί η περίπτωση σταδιακής κατάργησης του ορίου των 50.000 ευρώ για τις ισοδύναμες επιβαρύνσεις κατά την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) 924/2009 για τις διασυνοριακές πληρωμές, η οποία θα πραγματοποιηθεί το 2012.

Όπως αναλύθηκε στο Κεφάλαιο 1, η βραδύτερη του αναμενόμενου μετάπτωση στον SEPA υποδηλώνει ότι η προσχώρηση και η προσβασιμότητα δεν αποτέλεσαν επαρκή κίνητρα. Η επισκόπηση των οροσήμων του SEPA για το 2009 και το 2010, καθώς και των προσδοκιών του Ευρωσυστήματος για τον SEPA, έδειξε ότι, πέραν της ανάγκης να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση σε ζητήματα SEPA, να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στον SEPA από τους φορείς υψηλού όγκου πληρωμών και να υπάρξει προσφορά ελκυστικών υπηρεσιών σε σχέση με τα σχήματα SCT και SDD, απαιτείται επίσης παρέμβαση κανονιστικού χαρακτήρα.

6.1 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΟΣΗΜΩΝ ΤΟΥ SEPA ΓΙΑ ΤΟ 2009 ΚΑΙ ΤΟ 2010

Προκειμένου να παρέχει σαφήνεια και βεβαιότητα για τις σχετικές απαιτήσεις και προσδοκίες προς τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, το Ευρωσύστημα προσδιόρισε στην 6η έκθεση προόδου για τον SEPA ορόσημα όσον αφορά την υλοποίηση του SEPA και τη μετάπτωση σε αυτόν για το 2009 και το 2010. Τα ορόσημα αυτά περιλαμβάνουν τις αντίστοιχες προθεσμίες, τους αρμόδιους φορείς και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Το Ευρωσύστημα παρακολουθεί τακτικά την πρόοδο στην επίτευξη των οροσήμων και παρέχει καθοδήγηση, όταν κρίνεται απαραίτητο. Η ανάλυση δείχνει ότι έχει ολοκληρωθεί ένας σημαντικός αριθμός εργασιών: ο διάλογος που αφορά την ενδιάμεση λύση για την πολυμερή τραπεζική προμήθεια (MIF) στο πλαίσιο του σχήματος SDD έχει λήξει (ορόσημο 2), ο κανονισμός (ΕΚ) 924/2009 για τις

διασυνοριακές πληρωμές έχει τεθεί σε ισχύ (ορόσημο 3), η προσβασιμότητα για το σχήμα SDD έχει καταστεί υποχρεωτική (ορόσημο 5), και η έκθεση της Ομάδας Εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ηλεκτρονική Τιμολόγηση (e-Invoicing) έχει ολοκληρωθεί (ορόσημο 7).⁴⁶ Οι σχετικές εργασίες για ορισμένα άλλα θέματα δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμη, προχωρούν ωστόσο σύμφωνα με το πρόγραμμα: ορισμός των καταληκτικών ημερομηνιών μετάπτωσης στα σχήματα SCT και SDD (ορόσημα 4 και 8), ενσωμάτωση σε εθνικό επίπεδο της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών⁴⁷ (ορόσημο 6), και SEPA για τις κάρτες (ορόσημο 10). Υπάρχουν ωστόσο και ορισμένα θέματα για τα οποία ο στόχος έχει επιτευχθεί κατά ένα μέρος μόνο ή δεν έχει επιτευχθεί καθόλου: οι εργασίες για τη μετάπτωση των εντολών SDD (ορόσημο 1) εμφανίζουν σημαντική χρονική υστέρηση σε μία χώρα της ζώνης του ευρώ, ενώ η πρόοδος του αιτήματος για ένα πρόσθετο ευρωπαϊκό σχήμα καρτών (ορόσημο 9) υπήρξε μικρότερη από την αρχικά προσδοκώμενη.

Πέραν των οροσήμων, το Ευρωσύστημα προσδιόρισε επίσης έναν αριθμό ενεργειών οι οποίες είναι απαραίτητες για την επίτευξη των οροσήμων του SEPA. Όσον αφορά τα ορόσημα, έχει ολοκληρωθεί ένας σημαντικός αριθμός ενεργειών, ενώ κάποιες άλλες δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμη αλλά προχωρούν σύμφωνα με το πρόγραμμα. Οι ενέργειες των οποίων η πρόοδος υπήρξε μη ικανοποιητική είναι οι εξής: η διαμόρφωση ενός πλαισίου για την επεξεργασία των συναλλαγών με κάρτα (ενέργεια 16), το πλαίσιο υλοποίησης για τις πληρωμές SEPA σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online» πληρωμές) (ενέργεια 20), και η λήψη απόφασης για τη διαδικασία μετάπτωσης/εφαρμογής όσον αφορά τα πρότυπα καρτών (ενέργεια 22).

Το Ευρωσύστημα εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι τα περισσότερα ορόσημα και οι περισσότερες ενέργειες είτε έχουν επιτευχθεί είτε εμφανίζουν ικανοποιητική πρόοδο. Ταυτόχρονα, η επισκόπηση αυτή αναδεικνύει ορισμένους τομείς οι οποίοι αποτελούν

πηγή ανησυχίας και στους οποίους η πρόοδος που σημειώθηκε ήταν ανεπαρκής, κυριότεροι των οποίων είναι το θέμα των καρτών και οι «online» πληρωμές SEPA σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση.

Διοθέντος ότι τα ορόσημα και οι ενέργειες αποδείχθηκαν χρήσιμα εργαλεία παρακολούθησης, αποφασίστηκε η εκτέλεση παρόμοιας άσκησης επισκόπησης για το χρονικό διάστημα από το τέταρτο τρίμηνο του 2010 και μέχρι το τέλος του 2013 (βλ. Παράρτημα).

6.2 ΝΕΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΤΟΥ SEPA ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟ ΤΟΥ 2010 ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 2013

Το Ευρωσύστημα προσδιόρισε ένα επιπλέον σύνολο οροσήμων που πρέπει να επιτευχθούν μεταξύ του τέταρτου τριμήνου του 2010 και του τέλους του 2013 (βλ. Παράρτημα). Η επίτευξη των οροσήμων αυτών είναι αποφασιστικής σημασίας και θα διευκολύνει την ολοκλήρωση της υλοποίησης του SEPA και της μετάπτωσης σε αυτόν.

Ο κατάλογος περιλαμβάνει τις αντίστοιχες προθεσμίες, τους αρμόδιους φορείς, τα ενδιαφερόμενα μέρη και μια σύντομη εξήγηση του σχετικού ιστορικού. Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός – με την πάροδο του χρόνου και με βάση τις νέες εξελίξεις μπορεί να προσδιοριστούν νέες προτεραιότητες – και δεν αποτελεί αναλυτικό σχέδιο έργου. Προσδιορίζει όμως με σαφήνεια τις προϋποθέσεις οι οποίες εξακολουθούν να εκκρεμούν και κρίνονται απαραίτητες για τη μετάπτωση στον SEPA, καθιστώντας έτσι ευκολότερη τη διαχείριση του έργου και την παρακολούθησή της προόδου.

⁴⁶ Οι συστάσεις που περιλαμβάνονται στην τελική έκθεση της Ομάδας Εμπειρογνομόνων για την ηλεκτρονική τιμολόγηση, η οποία δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο του 2009, επικεντρώνονται στον ορισμό των ουσιαστών απαιτήσεων λειτουργίας, στο απαραίτητο νομικό πλαίσιο, στα πρότυπα για τη διασφάλιση διαλειτουργικότητας μεταξύ υφιστάμενων σχημάτων και στη συντονισμένη προσέγγιση για την υλοποίηση και την πληροφόρηση.

⁴⁷ Με εξαίρεση την Πολωνία (όπου η έγκριση και θέση σε ισχύ προγραμματίζονται για τον Νοέμβριο του 2010), η οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών βρίσκεται πλέον σε ισχύ σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

6.3 ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΕΡΑ

Ανταποκρινόμενο σε αιτήματα των ενδιαφερόμενων μερών, το Ευρωσύστημα κατήρτισε και δημοσίευσε ένα σύνολο άτυπων και μη δεσμευτικών προσδοκιών για το μέλλον του ΣΕΡΑ. Οι προσδοκίες του Ευρωσυστήματος για τον ΣΕΡΑ, οι οποίες δημοσιεύθηκαν τον Μάρτιο του 2009, είχαν ως στόχο να παρέχουν υποστήριξη στις τραπεζικές κοινότητες και τα ιδρύματα πληρωμών, καθώς και καθοδήγηση στους χρήστες για την προσαρμογή των δραστηριοτήτων τους που σχετίζονται με πληρωμές, αλλά και πληροφορίες για τα όσα μπορούν να αναμένουν από τα τραπεζικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών.

Όσον αφορά τους παρόχους ΣΕΡΑ, σκοπός των προσδοκιών αυτών ήταν να αποτελέσουν ένα σημείο αναφοράς. Οι πάροχοι κλήθηκαν να αξιολογήσουν οι ίδιοι ανά τακτά χρονικά διαστήματα τις υπηρεσίες που προσφέρουν βάσει των κριτηρίων και των συστάσεων και να δημοσιεύσουν τα αποτελέσματα.

Όσον αφορά τους χρήστες, οι προσδοκίες είχαν ως στόχο να δείξουν τρόπους για την ενεργό προώθηση της μετάπτωσης στον ΣΕΡΑ, να παράσχουν κατευθύνσεις για την υλοποίηση του ΣΕΡΑ και να δώσουν μια εικόνα στους χρήστες για το τι θα σημαίνει η επιτυχής υλοποίηση του ΣΕΡΑ για τους ίδιους και πώς θα μπορούν να ωφεληθούν.

Συνολικά, τα περιορισμένα σχόλια ως προς τη δημοσίευση των προσδοκιών του Ευρωσυστήματος για τον ΣΕΡΑ έδειξαν ότι η άσκηση πίεσης για την προώθηση της μετάπτωσης στον ΣΕΡΑ δεν είχε τα επιθυμητά αποτελέσματα. Μόνο λίγα τραπεζικά ιδρύματα και ιδρύματα πληρωμών παρείχαν σχόλια χρησιμοποιώντας το υπόδειγμα αυτοαξιολόγησης που περιλαμβανόταν στο έγγραφο. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει ακόμη περισσότερο την ανάγκη για ανάληψη δράσης κανονιστικού χαρακτήρα. Ταυτόχρονα, οι προσδοκίες του Ευρωσυστήματος παραμένουν σε ισχύ και τα εθνικά φόρουμ για τον ΣΕΡΑ ενθαρρύνονται να τις χρησιμοποιήσουν ενεργά στα σχέδια που εκπονούν για τη μετάπτωση στον ΣΕΡΑ.

6.4 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΜΕΤΑΠΤΩΣΗΣ ΣΤΟΝ ΣΕΡΑ

Το Ευρωσύστημα έχει επανειλημμένα επιστήσει την προσοχή στην ανάγκη καθορισμού μιας φιλόδοξης αλλά και ρεαλιστικής καταληκτικής ημερομηνίας για τη μετάπτωση στα σχήματα SCT και SDD, προκειμένου να αποκομισθούν τα οφέλη του ΣΕΡΑ. Αν και τα δυνητικά οφέλη του σχεδίου ΣΕΡΑ είναι σημαντικά, η προσέγγιση η οποία καθοδηγείται κυρίως από την αγορά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί πλήρως επιτυχημένη. Παρότι η προσχώρηση στους κανονισμούς ΣΕΡΑ και η προσβασιμότητα για το σχήμα SDD αναμένεται να είναι ακόμη πιο πλήρης τον Νοέμβριο του 2010 και ορισμένοι φορείς δημόσιας διοίκησης έχουν δεσμευθεί για τη μετάπτωση των πληρωμών τους στον ΣΕΡΑ μέχρι το τέλος αυτού του έτους, είναι εξαιρετικά ασαφές κατά πόσον οι παράγοντες αυτοί θα οδηγήσουν από μόνοι τους σε σημαντική αύξηση του σημερινού ρυθμού μετάπτωσης.

Η αβεβαιότητα που επικρατεί στην αγορά, το δύσκολο γενικά οικονομικό κλίμα, τα μειονεκτήματα τα οποία αντιμετωπίζουν όσοι εφαρμόζουν πρώτοι αλλαγές στον κλάδο δραστηριοτήτων τους, καθώς και το διπλό κόστος της παράλληλης λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών ΣΕΡΑ και των υφιστάμενων συστημάτων πληρωμών, είναι οι λόγοι που οδήγησαν πολλούς φορείς της αγοράς, ιδίως από την πλευρά της προσφοράς, να ζητήσουν τον καθορισμό μιας καταληκτικής ημερομηνίας για τη μετάπτωση στον ΣΕΡΑ μέσω ενός κανονισμού που θα ισχύει στην ΕΕ. Τα αιτήματα αυτά έτυχαν υποστήριξης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο⁴⁸ και συμπεριλήφθηκαν στα πρόσφατα συμπεράσματα για τον ΣΕΡΑ, τα οποία υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο ECOFIN.⁴⁹

48 Στις 10 Μαρτίου 2010 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα το οποίο καλεί την Επιτροπή «να θέσει σαφή, κατάλληλη και νομικώς δεσμευτική τελική προθεσμία, η οποία δεν θα πρέπει να υπερβαίνει την 31η Δεκεμβρίου 2012, για τη μετάβαση στα προϊόντα ΣΕΡΑ». Βλ. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0057+0+DOC+XML+V0//EN>.

49 Βλ. τα συμπεράσματα του Συμβουλίου ECOFIN της 2ας Δεκεμβρίου 2009.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιέγραψε το πεδίο εφαρμογής, τους ορισμούς και τα κύρια χαρακτηριστικά που θα καλύπτονται από μια καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης στον SEPA σε ένα έγγραφο εργασίας, το οποίο δημοσιεύθηκε προς διαβούλευση τον Ιούνιο του 2010.⁵⁰ Ήδη, κατά το στάδιο αυτό, το Ευρωσύστημα είχε εκφράσει την υποστήριξή του για την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επιβάλει καταληκτική ημερομηνία για τη μετάπτωση στα σχήματα SCT και SDD μέσω κανονισμού της ΕΕ.⁵¹ Η νομοθετική αυτή πρωτοβουλία αναμένεται να διασφαλίσει ότι το σχήμα SCT και το σχήμα SDD θα αποτελέσουν τα σχήματα μεταφορών πίστωσης και άμεσων χρεώσεων που θα χρησιμοποιούνται για τις πληρωμές σε ευρώ στην ΕΕ. Μετά την καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης, θα έχουν αντικαταστήσει τα εθνικά σχήματα μεταφορών πίστωσης και άμεσων χρεώσεων στη ζώνη του ευρώ. Όσον αφορά τις ημερομηνίες μετάπτωσης, το Ευρωσύστημα αναμένει ότι η ύπαρξη υποχρεωτικού χρονοδιαγράμματος για τη μετάπτωση στα μέσα SEPA θα επιταχύνει σημαντικά τον ρυθμό μετάβασης, επιτρέποντας την ολοκλήρωση του SEPA, κατά προτίμηση, μέχρι το τέλος του 2012 για τις μεταφορές πίστωσης και μέχρι το τέλος του 2013 για τις άμεσες χρεώσεις. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι αυτές οι ημερομηνίες μετάπτωσης θα είναι αποτέλεσμα κοινής απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ, η οποία θα ληφθεί στο πλαίσιο της τακτικής νομοθετικής διαδικασίας, σε συνέχεια της δημοσίευσης σχεδίου κανονισμού της ΕΕ.

Το Ευρωσύστημα εκφράζει την ικανοποίησή του και υποστηρίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να επιβάλει καταληκτική ημερομηνία για τη μετάπτωση στις μεταφορές πίστωσης SEPA και τις άμεσες χρεώσεις SEPA μέσω κανονισμού της ΕΕ. Ένα νομικό δεσμευτικό μέσο κρίνεται απαραίτητο για την επιτυχημένη μετάπτωση στον SEPA, καθώς σε αντίθετη περίπτωση το σχέδιο θα αντιμετώπιζε σοβαρό κίνδυνο αποτυχίας.⁵²

Περαιτέρω, το Ευρωσύστημα προτείνει να εξεταστεί η σταδιακή κατάργηση του ορίου των 50.000 ευρώ για τις ισοδύναμες επιβαρύνσεις

κατά την αναθεώρηση του κανονισμού (ΕΚ) 924/2009 για τις διασυνοριακές πληρωμές η οποία θα πραγματοποιηθεί το 2012, θεωρώντας ότι ένα τέτοιο όριο ενδεχομένως να γίνει αντιληπτό ως εμπόδιο στην πραγματοποίηση του SEPA.

7 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΤΟΝ SEPA

Η θέσπιση του Συμβουλίου SEPA, το οποίο επιτρέπει σε εκπροσώπους υψηλού επιπέδου από την πλευρά της ζήτησης να συμμετέχουν στον διάλογο για τον SEPA, βελτίωσε τη δομή διακυβέρνησης του SEPA. Επιπλέον, θα βελτιώσει και τον βαθμό ευαισθητοποίησης και αντίληψης του κοινού για τον SEPA, με απώτερο σκοπό να διευκολύνει τη μετάπτωση στον SEPA. Θα ενεργεί ως σύνδεσμος με τα εθνικά φόρουμ για τον SEPA, ώστε να υλοποιούν τις στρατηγικές αποφάσεις που λαμβάνονται στα διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ.

Το Ευρωσύστημα ζητεί μεγαλύτερη συμμετοχή των τελικών χρηστών σε ορισμένα από τα εθνικά φόρουμ για τον SEPA και τους καλεί να αντιμετωπίσουν κατάλληλα τις ανησυχίες και τις προκλήσεις που συνδέονται με τις πληρωμές μικρής αξίας μέσω κοινωνικού διαλόγου.

Το Ευρωσύστημα καλεί το EPC να ενισχύσει τη διακυβέρνησή του στον τομέα της καινοτομίας για τις πληρωμές, επιτρέποντας την ανάπτυξη και την καινοτομία ακόμη και αν αυτές δεν υποστηρίζονται από την πλειονότητα των μελών. Εάν αυτό δεν θεωρείται εφικτό, η συντονισμένη ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών από ενδιαφερόμενες τράπεζες ή τραπεζικές κοινότητες θα πρέπει να διευκολύνεται εκτός του EPC, υπό τον όρο ότι είναι σύμφωνη με το πλαίσιο για τα βασικά σχήματα SEPA και ότι η προσχώρηση είναι ανοικτή για όλους τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών εντός του SEPA.

50 http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/sepa/end-date_migration_en.pdf.

51 Σχόλιο το οποίο δημοσιεύθηκε στις 6 Ιουλίου 2010.

52 Βλ. σχόλιο το οποίο δημοσιεύθηκε στις 6 Ιουλίου 2010.

Επιπλέον, η πληροφόρηση για τον ΣΕΡΑ η οποία απευθύνεται στους τελικούς χρήστες πρέπει να εντατικοποιηθεί. Αυτό απαιτεί συντονισμένη και στοχευμένη προσέγγιση εκ μέρους των ευρωπαϊκών και εθνικών αρχών, του τραπεζικού κλάδου και των μελών των εθνικών συντονιστικών επιτροπών για τον ΣΕΡΑ.

7.1 ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΕΡΑ

Μετά τη δημοσίευση της έκτης έκθεσης προόδου για τον ΣΕΡΑ, οι συζητήσεις για τη διακυβέρνηση του ΣΕΡΑ, οι οποίες μέχρι τότε ήταν επικεντρωμένες κυρίως στη διακυβέρνηση του ΕΡΑ, διευρύνθηκαν αποκτώντας μίαν ευρύτερη οπτική, ιδιαίτερα όσον αφορά τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών, τη διαφάνεια και τη διαδικασία μετάπτωσης στον ΣΕΡΑ. Καθώς γινόταν όλο και πιο εμφανές ότι το σχέδιο ΣΕΡΑ έχει εξαντλήσει τα όρια των δυνατοτήτων της αυτορρύθμισης, αναγνωρίστηκε ότι ο ΣΕΡΑ δεν είναι απλώς ένα επιχειρηματικό σχέδιο αλλά συνδέεται στενά με την πολιτική και κοινωνική φιλοδοξία για τη μετάβαση σε μια πιο ενοποιημένη, ανταγωνιστική και καινοτόμο Ευρώπη. Αντίστοιχα, αναγνωρίστηκε ότι τα ζητήματα που αφορούν γενικά τον ΣΕΡΑ και τις πληρωμές μικρής αξίας πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο κοινωνικού διαλόγου. Τον Μάρτιο του 2010, το Ευρωσύστημα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμφώνησαν στη δημιουργία του Συμβουλίου ΣΕΡΑ, ενός επικεφαλής φορέα στον οποίο συμμετέχουν ανώτατα στελέχη που εκπροσωπούν τα ενδιαφερόμενα μέρη, με σκοπό τη συζήτηση και επίλυση πολιτικών ζητημάτων τα οποία εμποδίζουν την πραγματοποίηση του ΣΕΡΑ. Σκοπός του οργάνου αυτού δεν είναι να αντικαταστήσει υφιστάμενες ομάδες ή δομές διακυβέρνησης σε ευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο, όπως το ΕΡΑ ή τα εθνικά φόρουμ για τον ΣΕΡΑ ή αντίστοιχες δευτερεύουσες δομές. Επικεντρώνεται στον εντοπισμό σημαντικών ζητημάτων που αποτελούν πηγή ανησυχίας για τις δημόσιες αρχές και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, στον καθορισμό προτεραιοτήτων, στην προώθηση δράσεων και στην καλλιέργεια κοινής αντίληψης μεταξύ των χρηστών. Θα ενεργεί ως σύνδεσμος με τα εθνικά φόρουμ για τον ΣΕΡΑ, με σκοπό την υλοποίηση στρατηγικών στα διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ.

Στο Συμβούλιο ΣΕΡΑ συμπροεδρεύουν η ΕΚΤ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πρόκειται για ένα όργανο με ολιγομελή σύνθεση στο οποίο συμμετέχουν 16 μέλη υψηλού επιπέδου, ήτοι οι δύο πρόεδροι και πέντε εκπρόσωποι από την πλευρά της ζήτησης⁵³, πέντε εκπρόσωποι από την πλευρά της προσφοράς⁵⁴ και τέσσερις εκπρόσωποι ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος (εκ περιτροπής).

Στόχοι του Συμβουλίου ΣΕΡΑ είναι: i) να προωθή την πραγματοποίηση του οράματος του ΣΕΡΑ και να παρέχει στρατηγικές κατευθύνσεις για τις πληρωμές μικρής αξίας σε ευρώ στην ΕΕ, ii) να διασφαλίζει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια της διαδικασίας ΣΕΡΑ, μέσω της συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, και iii) να παρακολουθεί και να υποστηρίζει τη διαδικασία μετάπτωσης στον ΣΕΡΑ.

Η πρώτη συνεδρίαση του Συμβουλίου ΣΕΡΑ έλαβε χώρα στις 7 Ιουνίου 2010 και αποτέλεσε κρίσιμο βήμα προς την κατεύθυνση της πραγματοποίησης του ΣΕΡΑ, επειδή, για πρώτη φορά, τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη συμφώνησαν δημοσίως να υποστηρίξουν τη θέσπιση καταληκτικών ημερομηνιών μετάπτωσης στον ΣΕΡΑ μέσω νομοθετικής ρύθμισης. Αυτό αντανακλάται στην επίσημη δήλωση την οποία ενέκριναν τα μέλη που ήταν παρόντα στη συνεδρίαση και η οποία δημοσιεύθηκε στις 14 Ιουνίου 2010.⁵⁵

53 Οι καταναλωτές εκπροσωπούνται από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ενόσεων Καταναλωτών (European Consumers Organisation – BEUC). Οι έμποροι λιανικής εκπροσωπούνται από την Ευρωπαϊκή Αντιπροσωπεία Λιανικού, Χονδρικού και Διεθνούς Εμπορίου (Eurocommerce) και από την Ευρωπαϊκή Στρογγυλή Τράπεζα Λιανικού Εμπορίου (European Retail Round Table – ERTT). Οι επιχειρήσεις εκπροσωπούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση Εταιρικών Διαχειριστών Διαθεσίμων (European Association of Corporate Treasurers – EACT) και την BusinessEurope. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις εκπροσωπούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση Βιοτεχνικών και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (European Association of Small and Mid-sized Enterprises – UEAPME) και οι εθνικοί φορείς δημόσιας διοίκησης εκπροσωπούνται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών (Financial Services Committee).

54 Εκπροσωπούνται από το ΕΡΑ, την Ευρωπαϊκή Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών (European Association of Co-operative Banks – EACB), τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Αποταμιευτικών Τραπεζών (European Savings Bank Group – ESBG), την Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Τραπεζών (European Banking Federation – EBF) και, σε εύθετο χρόνο, έναν εκπρόσωπο των ιδρυμάτων πληρωμών.

55 http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/pdf/END_DATE_DECLARATION.pdf?4e80747cc22155c2846d46f99821de6e.

Συνολικά, το Ευρωσύστημα θεωρεί ότι το Συμβούλιο SEPA επιτρέπει την ουσιαστική βελτίωση της συμμετοχής των χρηστών στο σχέδιο SEPA, αναμένεται δε ότι θα διευκολύνει σημαντικά τη μετάπτωση στον SEPA, καθώς οι χρήστες εμπλέκονται περισσότερο με το σχέδιο. Η επόμενη συνεδρίαση είναι προγραμματισμένη για το τέλος του 2010.

7.2 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ SEPA

Η δημιουργία του Συμβουλίου SEPA αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση μιας μεγαλύτερης συμμετοχής των χρηστών. Ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να αναμένεται ότι θα επιλύσει αυτόματα όλα τα σχετικά ζητήματα. Οι χρήστες πρέπει να συμμετέχουν επίσης και σε εθνικό επίπεδο, όπου εκτελούνται πιο λεπτομερείς εργασίες για την υλοποίηση του SEPA.

Δυστυχώς, επί του παρόντος η συμμετοχή των χρηστών σε εθνικό επίπεδο δεν αποτελεί πάντοτε τον κανόνα. Υπάρχουν χώρες όπου οι χρήστες δεν είναι μέλη των εθνικών συντονιστικών επιτροπών για τον SEPA και όπου απουσιάζει ο κοινωνικός διάλογος για τις πληρωμές μικρής αξίας. Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις όπου στις επιτροπές αυτές συμμετέχουν κάποιες κατηγορίες χρηστών, όχι όμως το πλήρες φάσμα των διαφόρων ομάδων χρηστών (δηλαδή καταναλωτές, έμποροι, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, επιχειρήσεις και φορείς δημόσιας διοίκησης).

Το Ευρωσύστημα πιστεύει ότι η κατάλληλη συμμετοχή χρηστών σε εθνικό επίπεδο αποτελεί βασικό παράγοντα για την επιτυχή μετάπτωση στον SEPA. Επιπλέον, είναι κρίσιμης σημασίας για τη λειτουργία του Συμβουλίου SEPA, δεδομένου ότι από τα μέλη του Συμβουλίου SEPA αναμένεται, πριν από κάθε συνεδρίαση, να συντονίζουν τη θέση τους με τις ενώσεις ή τους οργανισμούς που εκπροσωπούν. Αυτό προϋποθέτει ότι οι ενώσεις/οργανώσεις – και σε εθνικό επίπεδο επίσης – είναι επαρκώς ενημερωμένες για τα ζητήματα SEPA. Επομένως, η συμμετοχή τους στις εθνικές συντονιστικές επιτροπές για τον SEPA είναι σημαντική.

Το Ευρωσύστημα προτρέπει τα εθνικά φόρουμ για τον SEPA και τις ενώσεις/οργανώσεις των χρηστών να αντιμετωπίσουν αυτή την κατάσταση, ιδίως υπό το φως του επικείμενου κανονισμού για την καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης στον SEPA και των εναλλακτικών λύσεων για την υλοποίηση του σχήματος SDD, που είναι κρίσιμης σημασίας για τους χρήστες. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στους καταναλωτές, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους φορείς δημόσιας διοίκησης.

7.3 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟΥ EPC

Στο διάστημα που μεσολάβησε από τη δημοσίευση της έκτης έκθεσης προόδου για τον SEPA, το EPC τροποποίησε το καταστατικό του, επιτρέποντας στα ιδρύματα πληρωμών να γίνονται μέλη του. Μολονότι μέχρι σήμερα δεν έχει δημιουργηθεί μια ένωση για τα ιδρύματα πληρωμών, τα ιδρύματα αυτά ήδη εκπροσωπούνται στην ολομέλεια και τις ομάδες εργασίας του EPC, γεγονός το οποίο είναι εξαιρετικά ικανοποιητικό.

Η Γραμματεία του EPC ενισχύθηκε με περισσότερο προσωπικό, γεγονός που θα της επιτρέψει να παρέχει βελτιωμένη υποστήριξη στις δραστηριότητες του EPC.

Επί του παρόντος, το EPC χρηματοδοτείται από τα μέλη του. Μετά την έναρξη λειτουργίας των σχημάτων, θα εξεταστούν άλλα μοντέλα χρηματοδότησης, όπως για παράδειγμα ένα ετήσιο τέλος για την προσχώρηση στα σχήματα SEPA. Η χρηματοδότηση μέσω της καταβολής τελών θα παρείχε στο EPC ένα σταθερό έσοδο και θα επέτρεπε τη δέσμευση επαρκών πόρων για τρέχουσες και μελλοντικές ενέργειες.

Η διαφάνεια εξακολουθεί να αποτελεί ζήτημα στο οποίο θα μπορούσε να υπάρξει περαιτέρω βελτίωση. Παρότι δημοσιεύονται τακτικά έγγραφα που σχετίζονται με τα σχήματα SEPA, καθώς και ένα ενημερωτικό δελτίο, οι πληροφορίες για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και οι συμφωνίες στις οποίες καταλήγει το EPC εξακολουθούν να μην είναι επαρκώς διαθέσιμες στο κοινό.

Η βραδεία πρόοδος την οποία σημείωσε το EPC στον τομέα της καινοτομίας στις πληρω-

μές (βλ. Κεφάλαιο 3) ανέδειξε το ζήτημα που αφορά τον τρόπο με τον οποίο η προώθηση της καινοτομίας θα μπορούσε να γίνει πιο αποτελεσματικά. Με βάση το ισχύον πλαίσιο, οι τράπεζες ή όμιλοι τραπεζών που δεν ενδιαφέρονται να προσφέρουν ορισμένες καινοτομίες ή πρόσθετες προαιρετικές υπηρεσίες (AOS), μπορούν να μπλοκάρουν ή να καθυστερήσουν την ανάπτυξη που για άλλες τράπεζες θεωρείται σημαντική. Αφού ληφθούν υπόψη οι αποκλίσεις μεταξύ τραπεζών ως προς τις προτεραιότητες και τους τομείς ενδιαφέροντος, η βραδεία πρόοδος που σημειώνεται στον τομέα αυτό οφείλεται και στην ισχύουσα δομή, σύμφωνα με την οποία απαιτείται πλειοψηφία δύο τρίτων για την ανάπτυξη σχημάτων SEPA, ακόμη και στην περίπτωση AOS, με αποτέλεσμα να ζημιώνονται οι τράπεζες που θα ήθελαν να εισαγάγουν στην αγορά πιο καινοτόμες υπηρεσίες.

Για να στηρίξει την καινοτομία στις πληρωμές, το EPC θα πρέπει επομένως να επανεξετάσει το μοντέλο διακυβέρνησής του για την ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών που στηρίζονται στα βασικά σχήματα SEPA, είτε διευκολύνοντας τις δραστηριότητες ανάπτυξης στο εσωτερικό του EPC είτε καθιστώντας δυνατή την εκτέλεση των δραστηριοτήτων αυτών, με συντονισμένο τρόπο, εκτός του EPC. Το Ευρωσύστημα θεωρεί ότι το EPC θα πρέπει να διατηρήσει το προβάδισμα στην ανάπτυξη καινοτόμων πληρωμών. Ωστόσο, το ισχύον μοντέλο διακυβέρνησης θα πρέπει να τροποποιηθεί, επιτρέποντας στις τράπεζες να παρουσιάσουν νέες υπηρεσίες, ακόμη και αν άλλες τράπεζες ή όμιλοι τραπεζών διστάζουν ή δεν ενδιαφέρονται για τέτοιες δραστηριότητες. Εάν τούτο δεν θεωρείται εφικτό, η συντονισμένη ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών από ενδιαφερόμενες τράπεζες ή τραπεζικές κοινότητες θα πρέπει να διευκολύνεται εκτός του EPC, υπό τον όρο ότι είναι σύμφωνη με το πλαίσιο για τα βασικά σχήματα SEPA και ότι η προσχώρηση είναι ανοικτή για όλους τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών εντός του SEPA.

Η δημιουργία του φόρουμ ενδιαφερόμενων φορέων πελατών (Customer Stakeholder Forum) και της ομάδας ενδιαφερόμενων

φορέων καρτών (Cards Stakeholder Forum) είναι ευπρόσδεκτη. Είναι πολύ σημαντικό το ότι οι πλευρές της προσφοράς και της ζήτησης της αγοράς πληρωμών είναι σε θέση να συναντώνται και να ανταλλάσσουν απόψεις σε ισότιμη βάση. Όσον αφορά το φόρουμ ενδιαφερόμενων φορέων πελατών, το EPC καλείται να εξετάσει το ενδεχόμενο να διευρύνει το αντικείμενο του φόρουμ αυτού, ώστε να διευκολύνει επίσης και τον διάλογο για τις καινοτόμες πληρωμές (π.χ. ηλεκτρονικές πληρωμές και πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας).

7.4 ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ SEPA

Όπως αντανακλάται στην επίσημη δήλωση που εξέδωσε το Συμβούλιο SEPA, η στοχευμένη πληροφόρηση αναγνωρίζεται ως αναγκαίο προαπαιτούμενο για να επιτευχθούν οι στόχοι του SEPA. Η πληροφόρηση για τον SEPA πραγματοποιείται σε διάφορα επίπεδα. Κάθε επίπεδο εμπλέκει διαφορετικά ενδιαφερόμενα μέρη και έχει διαφορετικούς στόχους.

Σε πολιτικό επίπεδο, η πληροφόρηση για τον SEPA απευθύνεται κυρίως στις ευρωπαϊκές δημόσιες αρχές, στα ευρωπαϊκά όργανα λήψης αποφάσεων του κλάδου και στις ευρωπαϊκές ενώσεις/οργανώσεις οι οποίες εκπροσωπούν ομάδες τελικών χρηστών. Η πληροφόρηση που παρέχεται σήμερα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωσύστημα επικεντρώνεται κυρίως σε ζητήματα διακυβέρνησης, κανόνες για τον ανταγωνισμό και προαπαιτούμενα για τη διευκόλυνση της μετάπτωσης στον SEPA.

Σε τεχνικό επίπεδο (π.χ. ζητήματα σχετικά με κανονισμούς, μορφές και πρότυπα SEPA), η πληροφόρηση απευθύνεται στους εμπειρογνώμονες σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Η πρόκληση για αυτούς είναι να επιτύχουν τη σωστή κατανόηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των τεχνικών λύσεων που είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση του SEPA.

Σε επίπεδο τελικών χρηστών, η πληροφόρηση για τον SEPA πρέπει να φθάσει σε όλους τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που αποστέλλουν και

λαμβάνουν πληρωμές σε ευρώ. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται στην Ευρώπη, τόσο σε πολιτικό όσο και σε τεχνικό επίπεδο, πρέπει να πραγματοποιηθούν σε εθνικά πλαίσια, και η μεταφορά αυτή αποτελεί τη μείζονα πρόκληση για τα εθνικά συντονιστικά όργανα για τον SEPA. Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες SEPA που προκύπτουν πρέπει να επεξηγηθούν στους τελικούς χρήστες, έτσι ώστε αυτοί να κατανοήσουν το κίνητρο για τη δημιουργία του SEPA και τις επιπτώσεις του στις καθημερινές πληρωμές τους. Η πληροφόρηση για τον SEPA πρέπει να ενεργοποιείται σε εθνικό επίπεδο, στις εθνικές γλώσσες, ώστε να φθάσει σε κάθε επιχειρηματική σχέση στην οποία υπάρχει πληρωμή σε ευρώ.

Συνολικά, η πληροφόρηση σε πολιτικό και τεχνικό επίπεδο υπήρξε επαρκής, εκτός από κάποιες δυσκολίες σε ό,τι αφορά την ενδεδειγμένη συμμετοχή εκπροσώπων τελικών χρηστών σε αυτά τα επίπεδα. Ωστόσο, η πληροφόρηση για τους τελικούς χρήστες πρέπει να εντατικοποιηθεί. Αυτή η βελτιωμένη πληροφόρηση για τον SEPA ενδέχεται να βοηθήσει στη δημιουργία ζήτησης για προϊόντα SEPA, υπό τον όρο ότι τα προϊόντα SEPA είναι πλήρως διαθέσιμα και ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πελατών.

Στο πλαίσιο της παροχής πληροφόρησης για τον SEPA σε πελάτες, η γλώσσα και τα μηνύματα πρέπει να προσαρμόζονται στους αποδέκτες αυτής της πληροφόρησης. Η παροχή συγκεκριμένων, πρακτικών πληροφοριών για τον SEPA είναι ευθύνη της κάθε χώρας. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να αναλύονται λεπτομερώς σε επίπεδο προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και έτσι θα διασφαλίζεται ότι είναι σύμφωνες με το πολιτικό και το τεχνικό πλαίσιο. Οι τελικοί χρήστες πρέπει να ενημερωθούν για τα αναγκαία βήματα που αφορούν τη μετάβαση στον SEPA (π.χ. για την εύκολη μετάπτωση στους κωδικούς IBAN και BIC) και για τα πλεονεκτήματά του.

Με τον μελλοντικό κανονισμό για την καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης στον SEPA, η κατάσταση του σχεδίου SEPA αλλάζει ουσι-

ωδώς. Μόλις ορισθούν οι καταληκτικές ημερομηνίες μετάπτωσης στον SEPA, είναι πρωταρχικής σημασίας οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές δημόσιες αρχές, ο τραπεζικός κλάδος και οι εθνικές συντονιστικές επιτροπές για τον SEPA να αναλάβουν μια συντονισμένη επικοινωνιακή προσπάθεια σχετικά με την καταληκτική ημερομηνία.

Το σκεπτικό για μια τέτοια συντονισμένη επικοινωνιακή προσπάθεια είναι ότι οι ημερομηνίες μετάπτωσης στον SEPA θα θέσουν ένα σαφές χρονικό πλαίσιο. Η μετάπτωση στον SEPA θα καταστεί υποχρεωτική. Οι πολίτες ενδέχεται να ρωτούν γιατί δεν θα μπορούν πλέον να επιλέξουν μεταξύ των μέσων πληρωμής SEPA και των εθνικών μέσων πληρωμής. Επομένως, θα πρέπει να καταστούν διαθέσιμες στο κοινό εύκολα προσβάσιμες πληροφορίες για τα προαπαιτούμενα και τα οφέλη του SEPA.

8 ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΤΟΝ SEPA

Η υλοποίηση μέτρων που περιλαμβάνονται στον «χάρτη πορείας» με τις διαδικαστικές ενέργειες οι οποίες αποσκοπούν στη σύγκλιση των υπηρεσιών διαχείρισης χρηματικού που παρέχουν οι ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ προχωρεί. Τον Ιούλιο του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού για την επαγγελματική διασυνοριακή οδική μεταφορά μετρητών ευρώ μεταξύ κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ. Η ανταλλαγή ηλεκτρονικών δεδομένων με επαγγελματίες πελάτες για καταθέσεις και αναλήψεις μετρητών και τα κοινά πρότυπα συσκευασίας για τις βασικές υπηρεσίες διαχείρισης χρηματικού που παρέχονται δωρεάν από τις ΕθνΚΤ βρίσκονται σήμερα στο στάδιο της ανάπτυξης.

Με την εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ, ο Ενιαίος Χώρος Μετρητών σε Ευρώ (Single Euro Cash Area – SECA) έγινε πραγματικότητα για τους ευρωπαίους καταναλωτές. Για τους επαγγελματίες πελάτες, έγιναν σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της σύγκλισης των υπηρεσιών διαχείρισης χρηματικού που παρέχονται από τις ΕθνΚΤ της

ζώνης του ευρώ. Επιπλέον, τον Φεβρουάριο του 2007, σε συνέχεια της διαβούλευσης των σχετικών ευρωπαϊκών ενδιαφερόμενων μερών, το Ευρωσύστημα υιοθέτησε έναν «χάρτη πορείας» για την περαιτέρω σύγκλιση των υπηρεσιών διαχείρισης χρηματικού των ΕθνΚΤ.

Από τότε, ορισμένα μέτρα που περιλαμβάνονται στον «χάρτη πορείας» έχουν ήδη υλοποιηθεί ή βρίσκονται σε διαδικασία υλοποίησης. Επιπλέον των μέτρων τα οποία αναλύθηκαν στην 6η έκθεση προόδου για τον ΣΕΡΑ, σημειώθηκε πρόοδος στην άρση των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία του ευρώ, τα οποία απορρέουν από τους διαφορετικούς εθνικούς κανόνες που διέπουν τη μεταφορά μετρητών. Μετά τη δημοσίευση της Λευκής Βίβλου το 2009, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε στις 14 Ιουλίου 2010 πρόταση κανονισμού για την επαγγελματική διασυνοριακή οδική μεταφορά μετρητών ευρώ μεταξύ κρατών μελών στη ζώνη του ευρώ. Με αυτήν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τη διευκόλυνση της διασυνοριακής μεταφοράς μετρητών ευρώ εντός της ζώνης του ευρώ, με τη θέσπιση ενός συνόλου κοινών κανόνων της ΕΕ για τις διασυνοριακές μεταφορές. Επιπλέον, μια χωριστή πρόταση κανονισμού θα επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής των κανόνων στην επικράτεια των κρατών μελών της ΕΕ τα οποία δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ, από την ημερομηνία κατά την οποία το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αποφασίσει ότι αυτά τα κράτη μέλη επιτρέπεται να εισαγάγουν το ευρώ (δηλαδή περίπου έξι μήνες πριν από τη μετάβαση στο ευρώ σε φυσική μορφή).

Οι προτάσεις θα υποβληθούν προς έγκριση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Ευρωσύστημα υποστηρίζει πλήρως αυτή την πρωτοβουλία.

Δύο επιπλέον μέτρα που περιλαμβάνονται στον «χάρτη πορείας» βρίσκονται σε διαδικασία ολοκλήρωσης:

1) Ανταλλαγή ηλεκτρονικών δεδομένων με επαγγελματίες πελάτες για καταθέσεις και αναλήψεις μετρητών.

Το Ευρωσύστημα υλοποιεί μια εναρμονισμένη προσέγγιση για την ηλεκτρονική επικοινωνία με επαγγελματίες πελάτες, η οποία διασφαλίζει τη δυνατότητα ανταλλαγής δεδομένων για τις διασυνοριακές συναλλαγές με μετρητά. Η κοινή πλατφόρμα, η οποία ονομάζεται Data Exchange for Cash Services (DECS – Ανταλλαγή Δεδομένων για Συναλλαγές Χρηματικού) θα βασιστεί στις δύο κύριες μορφές που υπάρχουν σήμερα στο Ευρωσύστημα: τη μορφή GS1 και τη μορφή CashSSP. Αναμένεται από τις ΕθνΚΤ να γνωστοποιήσουν το χρονοδιάγραμμά τους όσον αφορά την υλοποίηση εφαρμογών πληροφορικής για τις υπηρεσίες διαχείρισης χρηματικού και τη σύνδεσή τους με την πλατφόρμα DECS, μέχρι το τέλος του 2010. Η πλατφόρμα διασύνδεσης DECS θα έχει καταστεί διαθέσιμη μέχρι το πρώτο τρίμηνο του 2011.

2) Κοινά πρότυπα συσκευασίας για τις υπηρεσίες διαχείρισης χρηματικού που παρέχονται δωρεάν από τις ΕθνΚΤ.

Έπειτα από την εναρμόνιση μορφών συσκευασίας για συναλλαγές με τραπεζογραμμάτια εντός του Ευρωσυστήματος, το Ευρωσύστημα εξετάζει τώρα την κατάρτιση περιορισμένου αριθμού προτύπων για συσκευασίες με κοινό περιεχόμενο στο πλαίσιο των υπηρεσιών ταμειακών συναλλαγών που παρέχονται δωρεάν σε επαγγελματίες πελάτες. Οι ΕθνΚΤ μπορούν να χρησιμοποιούν και άλλες μορφές συσκευασίας, κατόπιν αιτήματος σε εθνικό επίπεδο. Οι απαιτήσεις των κύριων ενδιαφερόμενων μερών, τα οποία εκπροσωπούνται από το EPC και την Ευρωπαϊκή Ένωση Μεταφορών Ασφαλείας (European Security Transport Association – ESTA), συγκεντρώθηκαν και συγκρίθηκαν με τις υπάρχουσες μορφές συσκευασίας και τις ρυθμίσεις διαχείρισης χρηματικού στις ΕθνΚΤ, προκειμένου να εντοπιστούν τα κοινά στοιχεία καθώς και οι περιορισμοί. Η ΕΚΤ βρίσκεται στη διαδικασία ολοκλήρωσης των καταλόγων με τις απαιτήσεις για τους κοινούς τύπους συσκευασίας. Κάθε

ΕθνΚΤ θα κάνει δεκτό τουλάχιστον έναν τύπο συσκευασίας (δηλαδή χαρτοκιβώτια, επαναχρησιμοποιήσιμα κιβώτια, σάκους ασφαλείας ή σφραγισμένους σάκους) στις συναλλαγές με τους πελάτες της.

Αφού ληφθούν δεόντως υπόψη οι επενδυτικοί κύκλοι, θα επιτραπεί μια μεταβατική περίοδος για την υλοποίηση των προτύπων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΡΟΣΗΜΑ ΤΟΥ SEPA ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟ ΤΟΥ 2010 ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 2013

Το Ευρωσύστημα προσδιόρισε ένα επιπλέον σύνολο οροσήμων που πρέπει να επιτευχθούν από το τέταρτο τρίμηνο του 2010 μέχρι το τέλος του 2013 (βλ. Πίνακα). Η επίτευξη αυτών των οροσήμων είναι αποφασιστική και θα διευκολύνει την ολοκλήρωση της υλοποίησης του SEPA και της μετάπτωσης σε αυτόν.

Ο κατάλογος περιλαμβάνει τις αντίστοιχες προθεσμίες, τους αρμόδιους φορείς, τα ενδιφερόμενα μέρη, καθώς και μια σύντομη

επεξήγηση του σχετικού ιστορικού. Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός – με την πάροδο του χρόνου και με βάση τις νέες εξελίξεις, μπορεί να προσδιοριστούν νέες πρωτοβουλίες – και δεν αποτελεί αναλυτικό σχέδιο έργου. Όμως, προσδιορίζει με σαφήνεια τις συνθήκες οι οποίες εξακολουθούν να εκκρεμούν και κρίνονται απαραίτητες για τη μετάπτωση στον SEPA, καθιστώντας έτσι ευκολότερη τη διαχείριση του έργου και την παρακολούθηση της προόδου.

Προθεσμία	Θέμα	Τι	Ποιος	Ενδιφερόμενα μέρη	Επεξήγηση
Μεταφορές πίστωσης SEPA και άμεσες χρεώσεις SEPA					
α' τρίμηνο 2011	Σχήμα SDD: αρχές χρέωσης	Καθοδήγηση προς τον κλάδο πληρωμών	Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, χρήστες υπηρεσιών πληρωμών (πιστωτές, οφειλέτες)	Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 924/2009 παρέχει ένα προσωρινό μοντέλο χρεώσεων για τις άμεσες χρεώσεις έως την 1η Νοεμβρίου 2012. Η Επιτροπή (λαμβάνοντας υπόψη τα επιχειρήματα του τραπεζικού κλάδου) θα πρέπει να παρέχει καθοδήγηση στον κλάδο πληρωμών ως προς το θέμα των αρχών χρέωσης σε μακροπρόθεσμη βάση για το σχήμα SDD.
α' τρίμηνο 2011	Σχήμα SDD: μετάπτωση εντολών	Διασφάλιση της νομικής συνέχειας των εντολών	Κράτη μέλη της ΕΕ, στα οποία δεν έχει βρεθεί καμία λύση μέχρι σήμερα	Τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, χρήστες υπηρεσιών πληρωμών, δημόσιες αρχές	Η διασφάλιση της νομικής συνέχειας των εντολών αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας για το σχήμα SDD. Προκειμένου να προχωρήσει η μετάπτωση, απαιτείται να βρεθεί μια λύση (είτε μέσω νομοθετικής διάταξης είτε μέσω συμφωνίας) από τις κοινότητες που δεν έχουν ακόμη καταλήξει σε συμφωνία, η οποία να επιτρέπει τη νομική συνέχεια χωρίς να είναι απαραίτητη η εκ νέου υπογραφή των εντολών.
Τέλος 2011	Σχήματα SCT και SDD: υποσύνολα τεχνικής επαλήθευσης (TVS) και δείγματα αρχείων δεδομένων (sample data file) βάσει ISO 20022 XML	Δημοσίευση υποχρεωτικών υποσυνόλων τεχνικής επαλήθευσης (TVS) και δειγμάτων αρχείων δεδομένων (sample data file)	EPC	Τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, χρήστες υπηρεσιών πληρωμών, πάροχοι υπηρεσιών ΤΠ	Το EPC δημοσίευσε προαιρετικές κατευθυντήριες γραμμές υλοποίησης για διατραπεζικές συναλλαγές, συναλλαγές c2b και b2c. Η υλοποίηση αυτών των κατευθυντήριων γραμμών αφήνει περιθώρια ερμηνείας και οδηγεί σε διαφορετικά αποτελέσματα. Αν συμπληρωθούν αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές με δεσμευτικά υποσύνολα τεχνικής επαλήθευσης (TVS) και δείγματα αρχείων δεδομένων (sample data file) βάσει του προτύπου ISO 20022 XML, αυτός ο κατακερματισμός θα περιοριστεί.

Προθεσμία	Θέμα	Τι	Ποιος	Ενδιαφερόμενα μέρη	Επεξήγηση
Τέλος 2011	Σχήματα SCT και SDD: διαχείριση πρόσθετων προαιρετικών υπηρεσιών	Ανάληψη ενεργού ρόλου στη διαχείριση των πρόσθετων προαιρετικών υπηρεσιών	EPC	Εθνικές κοινότητες, τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, χρήστες υπηρεσιών πληρωμών	Οι πρόσθετες προαιρετικές υπηρεσίες δεν δημοσιεύονται με τυποποιημένο τρόπο και δεν υπάρχει κεντρική βάση δεδομένων για αυτές. Στόχος πρέπει να είναι η συγχώνευση παρόμοιων πρόσθετων προαιρετικών υπηρεσιών και η συγκέντρωση όλων αυτών των υπηρεσιών που προσφέρονται ή είναι σε φάση ανάπτυξης σε ένα μόνο σημείο πρόσβασης. Επομένως, το EPC ως ιδιοκτήτης των σχημάτων SCT και SDD θα πρέπει να αναλάβει πιο ενεργητικό ρόλο σε αυτό τον τομέα.
SEPA για τις κάρτες					
β' τρίμηνο 2011	Πλαίσιο για την επεξεργασία συναλλαγών με κάρτα	Ολοκλήρωση του πλαισίου (έγγραφα)	EPC ή/και φορείς επεξεργασίας καρτών	Τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, φορείς επεξεργασίας, υποδομές, σχήματα καρτών	Στόχος του πλαισίου για την επεξεργασία συναλλαγών με κάρτα είναι η επίτευξη μιας πιο δίκαιης και πιο ανταγωνιστικής αγοράς επεξεργασίας καρτών. Το πλαίσιο ορίζει ορισμένους «κανόνες λειτουργίας» για τη φάση έγκρισης και τη φάση εκκαθάρισης σε ό,τι αφορά την επεξεργασία συναλλαγών με κάρτα. Οι κανόνες λειτουργίας που ορίζονται στο πλαίσιο θα υλοποιηθούν από τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη στην επόμενη φάση.
β' τρίμηνο 2011	Αρχές χρέωσης για τις κάρτες	Καθοδήγηση προς τον κλάδο πληρωμών	Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Σχήματα καρτών, εκδότες, φορείς αποδοχής συναλλαγών και κάτοχοι καρτών	Η τρέχουσα έλλειψη σαφήνειας ως προς τις αρχές χρέωσης για τις κάρτες παρεμποδίζει τη θέσπιση νέων σχημάτων καρτών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορούσε να παρέχει περαιτέρω καθοδήγηση στον κλάδο πληρωμών ως προς το θέμα των αρχών χρέωσης για τις κάρτες.
Τέλος 2011	«Προδιαγραφές υλοποίησης» για κάρτες και τερματικά SEPA	Ολοκλήρωση των «προδιαγραφών υλοποίησης» για κάρτες και τερματικά	Πρωτοβουλίες τυποποίησης	Εκδότες καρτών και φορείς αποδοχής συναλλαγών με κάρτα, φορείς επεξεργασίας, κατασκευαστές καρτών και τερματικών	Με βάση τις απαιτήσεις που καθορίζονται στη Δέσμη SEPA σχετικά με τις απαιτήσεις τυποποίησης για τις κάρτες (Cards Standardisation Volume: Book of Requirements) του EPC ¹⁾ («Δέσμη»), οι πρωτοβουλίες τυποποίησης, π.χ. Berlin Group, CIR και EPAS, αναπτύσσουν «προδιαγραφές υλοποίησης» για κάρτες και τερματικά. Στην επόμενη φάση, μετά την επακόλουθη υλοποίηση από μέρους των ενδιαφερόμενων μερών, θα εκδίδονται μόνο κάρτες και θα χρησιμοποιούνται μόνο τερματικά που είναι συμβατά με τον SEPA.
Τέλος 2011	Συμμόρφωση των «προδιαγραφών υλοποίησης» για τις κάρτες και τα τερματικά SEPA με τη Δέσμη	Σχεδιασμός διαδικασίας για την αναγνώριση πρωτοβουλιών που αφορούν την τυποποίηση καρτών και την αξιολόγηση της συμμόρφωσης των προδιαγραφών τους με τη «Δέσμη»	EPC	Πρωτοβουλίες τυποποίησης, εκδότες καρτών, φορείς αποδοχής συναλλαγών, φορείς επεξεργασίας, κατασκευαστές καρτών και τερματικών	Για να υπάρξει διαφάνεια και εμπιστοσύνη στις νέες προδιαγραφές υλοποίησης, πρέπει να σχεδιαστεί μια διαδικασία βάσει της οποίας θα αναγνωρίζονται οι πρωτοβουλίες τυποποίησης για όλες τις κάρτες και θα αξιολογείται η συμμόρφωση των προδιαγραφών ασφαλείας τους με τη «Δέσμη». Η διαδικασία θα τεθεί σε ισχύ μετά την ολοκλήρωση των εργασιών που έχουν αναλάβει οι πρωτοβουλίες τυποποίησης.

1) Η Δέσμη σχετικά με τις απαιτήσεις τυποποίησης για τις κάρτες (Cards Standardisation Volume: Book of Requirements) που έχει συντάξει το EPC διατίθεται στη διεύθυνση http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=478.

Προθεσμία	Θέμα	Τι	Ποιος	Ενδιαφερόμενα μέρη	Επεξήγηση
Αρχές 2012	Μαγνητικές λωρίδες σε κάρτες	Όλες οι κάρτες εκδίδονται κατά κανόνα «μόνο με μικροπεξεργαστή (chip)»	Τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών	Εθνικά φόρουμ SEPA, σχήματα καρτών	Η μετάπτωση στο πρότυπο EMV θα έχει τη μεγαλύτερη δυνατή θετική επίδραση στην ασφάλεια των πληρωμών με κάρτα, αν αφαιρεθεί η μαγνητική ταινία ή αν δεν περιέχει πια δεδομένα που να επιτρέπουν τις συναλλαγές με τη μαγνητική λωρίδα.
Τέλος 2012	Συναλλαγές σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online») «χωρίς την παρουσία κάρτας»	Υλοποίηση τεχνολογίας αιχμής για τον έλεγχο ταυτότητας και μετάπτωση σε αυτόν	Πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών	Καταναλωτές	Για τη βελτίωση της ασφάλειας των πληροφοριών και την αποτροπή της απάτης στις συναλλαγές, οι συμμετέχοντες στην αγορά θα πρέπει να εισαγάγουν τεχνολογία αιχμής για τον έλεγχο ταυτότητας όσον αφορά τις «online» συναλλαγές «χωρίς την παρουσία κάρτας».
Τέλος 2013	Χορήγηση αδειών συνεργασίας (licensing)	Οι συνεργαζόμενοι φορείς (licensees) έκδοσης καρτών ή αποδοχής συναλλαγών με κάρτα μπορούν να δραστηριοποιούνται ελεύθερα σε ολόκληρο τον SEPA	Σχήματα καρτών, φορείς αποδοχής συναλλαγών με κάρτα, εκδότες	Έμποροι λιανικής πώλησης	Μια ανοικτή και ανταγωνιστική αγορά καρτών προϋποθέτει ότι οι εκδότες και οι φορείς αποδοχής συναλλαγών με κάρτα μπορούν να δραστηριοποιούνται ελεύθερα στον SEPA. Θα πρέπει να εξαλειφθούν οι περιορισμοί που επιβάλλονται σε κανόνες σχημάτων και συμβάσεις συνεργασίας (licensing) βάσει γεωγραφικών παραγόντων.
Καινοτομία στις πληρωμές					
Τέλος 2011	Άσκηση για την «απόδειξη της βασικής ιδέας» όσον αφορά τη διαλειτουργικότητα τραπεζικών συναλλαγών ηλεκτρονικών πληρωμών σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση (ΟBeP)	Ολοκλήρωση της άσκησης για την «απόδειξη της βασικής ιδέας»	Υφιστάμενα σχήματα ΟBeP	Σχήματα ΟBeP, έμποροι, καταναλωτές, EPC	Τα υφιστάμενα σχήματα ΟBeP θα πραγματοποιήσουν άσκηση για την «απόδειξη της βασικής ιδέας» όσον αφορά τη διαλειτουργικότητα μεταξύ υφιστάμενων σχημάτων, χρησιμοποιώντας ως αφετηρία το έργο του EPC για ένα πλαίσιο ηλεκτρονικών πληρωμών.
β' τρίμηνο 2012	Ευρωπαϊκές πληρωμές σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online»)	Λύσεις για πληρωμές σε απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση («online») οι οποίες παρέχονται σε ευρωπαϊούς καταναλωτές σε ολόκληρο τον SEPA	Πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών και υφιστάμενα σχήματα ΟBeP	Έμποροι, καταναλωτές, EPC	Θα πρέπει να λειτουργεί η διαλειτουργικότητα μεταξύ υφιστάμενων σχημάτων ΟBeP. Επιπλέον, οι κοινότητες χωρίς σχήμα ΟBeP θα πρέπει επίσης να καταρτίσουν και να θέσουν σε εφαρμογή κάποια λύση, είτε με την υλοποίηση υφιστάμενης πρωτοβουλίας/συμμετοχής σε αυτήν είτε με τη δημιουργία από μέρους τους διαλειτουργικής λύσης.

Προθεσμία	Θέμα	Τι	Ποιος	Ενδιαφερόμενα μέρη	Επεξήγηση
β' τρίμηνο 2012	Ευρωπαϊκές πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας	Ολοκλήρωση του πλαισίου για τις πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας	EPC	Τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, φορείς λειτουργίας δικτύων κινητής τηλεφωνίας, κατασκευαστές συσκευών χειρός, καταναλωτές, έμποροι λιανικής πώλησης	Το πλαίσιο για τις πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη διαλειτουργικών ευρωπαϊκών λύσεων για πληρωμές μέσω κινητής τηλεφωνίας.
Μετάπτωση στον SEPA					
Τέλος 2011	Μετάπτωση στις προδιαγραφές EMV	Ολοκλήρωση της μετάπτωσης στις προδιαγραφές EMV για κάρτες και τερματικά	Σχήματα καρτών, εκδότες καρτών, φορείς αποδοχής συναλλαγών με κάρτα, πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών	Κάτοχοι καρτών, έμποροι, κατασκευαστές καρτών και τερματικών	Η χρήση προδιαγραφών EMV για κάρτες και τερματικά μαζί με τη χρήση PIN θεωρούνται σήμερα τα πιο ασφαλή μέσα για την πραγματοποίηση συναλλαγών με κάρτα και έχουν υιοθετηθεί ως μέρος των κριτηρίων του Ευρωσυστήματος για τη συμμόρφωση με τον SEPA και ως μέρος του Πλαισίου SEPA για τις κάρτες του EPC. Για να είναι συμβατά με τον SEPA και αντίστοιχα με το Πλαίσιο, τα σχήματα καρτών πρέπει να εφαρμόζουν τις προδιαγραφές EMV και πρέπει να απαιτούν τη χρήση κωδικών PIN. Η μετάπτωση στο EMV μέχρι το τέλος του 2010 είναι μια προθεσμία που έχει θέσει από μόνος του ο κλάδος πληρωμών (Πλαίσιο) και υποστηρίζεται από το Ευρωσύστημα.
β' τρίμηνο 2011	Καταληκτική ημερομηνία μετάπτωσης στον SEPA	Υιοθέτηση κανονισμού της ΕΕ για τη στήριξη της μετάπτωσης στα σχήματα SCT και SDD	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	Πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, υποδομές, χρήστες υπηρεσιών πληρωμών	Μια νομικά δεσμευτική καταληκτική ημερομηνία για την μετάπτωση στα σχήματα SCT και SDD θεωρείται απαραίτητη προκειμένου να αξιοποιηθούν τα πλήρη οφέλη του SEPA. Η υιοθέτηση κανονισμού της ΕΕ θα παρέχει τη σαφήνεια που ζητεί η πλειονοψηφία των ενδιαφερόμενων μερών.
Τέλος 2011 (σχήμα SCT) και τέλος 2012 (σχήμα SDD) (για τα οποία αντίστοιχα, δεν θα υπάρξει μετάπτωση στα σχήματα SCT ή SDD)	Ειδικά προϊόντα πολύ μικρής χρήσης («niche products») (για τα οποία δεν θα υπάρξει μετάπτωση στα σχήματα SCT ή SDD)	Ορισμός αυτών των προϊόντων για τα σχήματα SCT και SDD	ΕθνΚΤ	Εθνικές τραπεζικές κοινότητες, εθνικά φόρουμ SEPA, ΕΚΤ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, υπάρχουν ορισμένα εθνικά μέσα πληρωμής τα οποία θα μπορούσαν να θεωρηθούν μεταφορές πίστωσης ή άμεσες χρεώσεις αλλά έχουν πολύ συγκεκριμένη λειτουργία. Ο όγκος συναλλαγών αυτών των προϊόντων είναι συνήθως πάρα πολύ μικρός. Σε εθνικό επίπεδο, θα ήταν δυνατόν να διατηρηθούν αυτά τα ειδικά προϊόντα για μια ορισμένη χρονική περίοδο, ακόμη και μετά την προβλεπόμενη προθεσμία μετάπτωσης στο σχήμα SCT (δηλ. τέλος 2012) και στο σχήμα SDD (δηλ. τέλος 2013), αν εκπληρωθούν ορισμένα κριτήρια. ²⁾
2) Μερίδιο της αγοράς, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΚΤ, μικρότερο του 10% του συνολικού αριθμού μεταφορών πίστωσης ή άμεσων χρεώσεων στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.					

Προθεσμία	Θέμα	Τι	Ποιος	Ενδιαφερόμενα μέρη	Επεξήγηση
Νοέμβριος 2012	Μετάπτωση στο σχήμα SCT	Η μετάπτωση στο σχήμα SCT θα έχει κατά προτίμηση ολοκληρωθεί, δεν θα υπάρχει πλέον κανένα εναλλακτικό εθνικό μέσο (εκτός από τα ειδικά προϊόντα πολύ μικρής χρήσης που αφορούν τη μεταφορά πιστώσεων)	Τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, υποδομές, χρήστες υπηρεσιών πληρωμών	ΕθνΚΤ, ΕΚΤ, δημόσιες αρχές	Για να αξιοποιηθούν πλήρως τα οφέλη του SEPA απαιτείται πλήρης μετάπτωση στο σχήμα SCT. Μια καταληκτική ημερομηνία τον Νοέμβριο του 2012 υποδηλώνει περίοδο μετάπτωσης πέντε ετών περίπου, καθώς το σχήμα SCT τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιανουάριο του 2008.
Νοέμβριος 2013	Μετάπτωση στο σχήμα SDD	Η μετάπτωση στο σχήμα SDD θα έχει κατά προτίμηση ολοκληρωθεί, δεν θα υπάρχει πλέον κανένα εναλλακτικό εθνικό μέσο (εκτός από τα ειδικά προϊόντα πολύ μικρής χρήσης που αφορούν τις άμεσες χρεώσεις)	Τράπεζες, λοιποί πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών, υποδομές, χρήστες υπηρεσιών πληρωμών	ΕθνΚΤ, ΕΚΤ, δημόσιες αρχές	Για να αξιοποιηθούν πλήρως τα οφέλη του SEPA απαιτείται πλήρης μετάπτωση στο σχήμα SDD. Μια καταληκτική ημερομηνία τον Νοέμβριο του 2013 υποδηλώνει περίοδο μετάπτωσης τεσσάρων ετών περίπου, καθώς το σχήμα SDD τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιανουάριο του 2009.
Διακυβέρνηση SEPA					
δ' τρίμηνο 2010	Συμμετοχή των τελικών χρηστών στο έργο SEPA σε εθνικό επίπεδο	Οι εκπρόσωποι όλων των κατηγοριών τελικών χρηστών γίνονται μέλη των εθνικών φόρουμ SEPA	Εθνικά φόρουμ SEPA και ομάδες τελικών χρηστών	Πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών και εθνικές και ευρωπαϊκές ενώσεις τελικών χρηστών	Η θέσπιση του Συμβουλίου SEPA δεν παρέχει επαρκείς εγγυήσεις ότι οι τελικοί χρήστες θα εμπλακούν με ενδεδειγμένο τρόπο. Οι τελικοί χρήστες πρέπει να συμμετέχουν και σε εθνικό επίπεδο: οι εκπρόσωποι όλων των κατηγοριών τελικών χρηστών (π.χ. καταναλωτές, έμποροι, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, επιχειρήσεις και εθνικές αρχές) πρέπει να συμμετέχουν σε εθνικά φόρουμ SEPA, σε περίπτωση που αυτό δεν έχει συμβεί ακόμη.

